

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ณัชวดี จันทร์ฟอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2549

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ณัชวดี จันทร์ฟอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2549

ณัชวดี จันทร์ฟอง (2549). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง, รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นสุขภาพจิต บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตระหนักรู้แห่งตน องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 219 คน เป็นนักเรียนชาย 77 คน และนักเรียนหญิง 142 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า

1. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2) และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_6) ระดับการศึกษาของผู้ปกครองในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี (X_8) อาชีพของผู้ปกครองที่รับราชการครู (X_{10}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน (X_{16}) ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน

(X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19})

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่ำกว่าปริญญาตรี (X_7) และอาชีพของผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู (X_{11})

3. องค์ประกอบที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_4) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_5) ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรี (X_9) สุขภาพจิต (X_{12}) และบุคลิกภาพ (X_{13})

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ไปหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด ได้แก่ การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 39.8

5. สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.159 + .303 X_{15} + .215 X_{14} + .088 X_{19} + .048 X_{18}$$

5.2 สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .243 X_{15} + .226 X_{14} + .110 X_{19} + .053 X_{18}$$

FACTORS AFFECTING ON LEARNING ADJUSTMENT OF LEARNERS' CENTER
OF THE FOURTH LEVEL, SECONDARY GRADES 4 – 6 STUDENTS
AT MATTHAYOMPRACHANIWET SCHOOL
IN JATUJAK DISTRICT
BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
NATCHAVADEE CHANFONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
At Srinakarinwirot University
May 2006

Natchavadee Chanfong. (2006). *Factors Affective on Learning Adjustment of Learner's Center of the Fourth level, Secondary Grades 4 – 6 Students at Mattayomprachaniwet School in Jatujak District, Bangkok* .. Master thesis, M.Ed. (Master of Education degree) in Educational Psychology .
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor
Committee : Assist. Prof. Pannarat Ploylearmsang ,Assoc. Prof. Waythane
Greethong.

The purposes of this research were to study the factors affective on learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Matthayomprachaniwet school in Jatujak District , Bangkok. The factors were divided into 3 dimensions , first of them was personal factor : gender, class level, mental health, personality, learning achievement motive, learning achievement and self awareness , second of them was family factor : guardian's educational level, guardian's occupation and guardian's educational expectation and third of them was learning environment factor: physical learning environment, interpersonal relationship between students and their teachers and interpersonal relationship between students and peer groups.

The 219 samples : 77 males and 142 females were the learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Matthayomprachaniwet school in Jatujak District , Bangkok in academic year 2005. . The instrument was a questionnaires of factors affective on learning adjustment of learners' center. The data was analysis by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation between learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Matthayomprachaniwet school in Jatujak District , Bangkok and 1 factor : females (X_2) at .05 level and there were significantly positive correlation among learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students and

9 factors : learning achievement (X_6), guardian's educational level : bachelor degree (X_8), guardian's occupation : to be teacher (X_{10}), learning achievement motive (X_{14}), self awareness (X_{15}), guardian's educational expectation (X_{16}), physical learning environment (X_{17}), interpersonal relationship between students and their teachers (X_{18}), and interpersonal relationship between students and peer groups (X_{19}) at .01 level .

2. There were significantly negative correlation between learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Matthayomprachaniwet school in Jatujak District , Bangkok and 1 factors : male (X_1) at .05 level and there were significantly negative correlation among learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students and 2 factors : guardian's educational level : lower bachelor degree (X_7) and guardian's occupation : not to be teacher (X_{11}) at .01 level .

3. There were no significantly correlation among learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 student at Matthayomprachaniwet school in Jatujak District , Bangkok and 6 factors : fourth class level (X_3), fifth class level (X_4), sixth class level (X_5), guardian's educational level : upper bachelor degree (X_9), mental health (X_{12}), and personality (X_{13}).

4. There were 4 factors got significantly affected learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Matthayomprachaniwet school in Jatujak District , Bangkok **raking from the most to the least affecters were** self awareness (X_{15}), learning achievement motive (X_{14}), interpersonal relationship between students and peer groups (X_{19}) **and** interpersonal relationship between students and their teachers (X_{18}) **at .01 level . These 4 factors could predicted** learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students **about percentage of 39.8.**

5. The predicted equation of affected learning adjustment of learners' center of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Matthayomprachaniwet School in Jatujak District , Bangkok at .01 level were as follows :

5.1 In terms of raw scores were :

$$\hat{Y} = 1.159 + .303 X_{15} + .215 X_{14} + .088X_{19} + .048X_{18}$$

5.2 In terms of standard scores were :

$$Z = .243 X_{15} + .226 X_{14} + .110X_{19} + .053X_{18}$$

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ณัชวดี จันทร์ฟอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวณิ กวีทอง กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ด้วยความกรุณา จนกระทั่งปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ชีวิตแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ นางสาวพวงรัตน์ บำรุงพันธ์ นางสาวประพิมพ์ พยอมใหม่ นางสาวอรุณพร เนียมสุวรรณ นางสาววันนา สงวนศรี ที่ให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือ และร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา

ขอขอบคุณอาจารย์จิรพันธ์ สวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ อาจารย์แก้วตา หงอสกุล หัวหน้าฝ่ายงานแนะแนว และนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญเทียม และคุณแม่ขวัญหทัย จันทรพงษ์ นางสาวนารีรัตน์ จันทรพงษ์ รวมทั้งสมาชิกทุกคนในครอบครัว และผู้ใกล้ชิด ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจ รวมทั้งการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัยด้วยดี จนปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ คุณค่าของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัว ผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นแรงบันดาลใจให้กับชีวิตผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ ความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

ณัชวดี จันทรพงษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	5
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	45
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านส่วนตัว	45
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านครอบครัว	64
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ทางการเรียน.....	66
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	76
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	76
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	95

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	107
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	107
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
อภิปรายผลการวิจัย	111
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	140
ประวัติย่อผู้วิจัย	166

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น.....	76
2	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียน.....	100
3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ ปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	102
4	แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับ ตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	103
5	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้าน การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	104
6	แสดงองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญโดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.....	105
7	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	158
8	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	159
9	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถาม การตระหนักรู้แห่งตน.....	160
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความคาดหวังของ ผู้ปกครองทางด้านการเรียน.....	161
11	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ ทางด้านการเรียน.....	162
12	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครู กับนักเรียน.....	163
13	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน.....	164
14	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการ เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	165

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นรากฐานสำหรับช่วยให้บุคคลสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จ ความสุข ความเจริญทั้งปวง ทั้งของตนเอง และของสังคม (กระแสพระราชดำริสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช , 2521: 11) หากประเทศใดมีพลเมืองที่ได้รับการศึกษา ประเทศนั้นก็จะสามารถพัฒนาประเทศไทยอย่างรวดเร็ว เพราะการศึกษา คือบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ซึ่งเห็นเด่นชัดในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช ,2544 : 7) เป็นแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาคน พัฒนาชาติ มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐาน มีรูปแบบการให้การศึกษาที่ให้โอกาสทางเลือกที่ดีที่สุด และเหมาะสมเพื่อสนองความต้องการ ความสามารถ และความถนัด รวมทั้งมีการระดมกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการศึกษา จึงเกิดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เมื่อมีการตรากฎหมายการศึกษาที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ และหนึ่งในหลายอย่างของการเปลี่ยนแปลงคือ แนวทางการจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช, 2544: 8) กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในฝึกรู้ใช้กระบวนการคิด เน้นความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง แต่ก็มีบางกิจกรรมที่ผู้สอนยังคงมีการอธิบายหรือนำเสนอเนื้อหาสาระที่มี

ความสลับซับซ้อน ระดับของการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะลดลง ผู้สอนได้มีการปรับเปลี่ยน และตัดสินใจเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนเกิดสับสนในกระบวนการเรียน การสอน ผู้เรียนต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนที่แตกต่างกันในแต่ละวิชา ทำให้การเรียนรู้ไม่ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเต็มที่ (สมศักดิ์ ภาวภูดาวรรษณ์, 2540 : 79) และทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ซับซ้อน ขาดความสามารถในด้านการปฏิบัติ มุ่งเน้น การท่องจำโดยปราศจากการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (ณรงค์ รมณีกุล, 2542 : 16) ซึ่งการที่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นครูจะต้องเข้าใจกลไกของการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ จึงต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ด้วย โดยครูเป็นผู้ประสานงานคอยให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือนักเรียน (พินิตา ปานอ, 2546 : 2) รวมทั้งครูต้องเข้าใจเจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสิ่ง เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการปรับตัว และแรงจูงใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วย ซึ่ง ธัญชนก ศิริสุขชัย วุฒิ (2542 : 74) ได้ศึกษาปัญหาด้านการปรับตัวของนักเรียนเป็นรายกรณี ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุ มาจากการขาดความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นก็ไม่กล้าที่จะปรึกษา ทำให้ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งตรงกับทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson, 1968 : 152 – 157) ที่กล่าวว่าวัยรุ่นในช่วงอายุ 12 – 20 ปี บุคคลจะพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ เกิดการเรียนรู้ว่า เขาเป็นใคร เรียนรู้บทบาทต่าง ๆ สะสมข้อมูลของตนและสังคม เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเขาจะสามารถปรับตัว ได้ระหว่างความต้องการส่วนตัว กับความต้องการของสังคม ทำให้เข้าใจความดี ความเลว จนพัฒนา เอกลักษณ์ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

นักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นระยะวัยรุ่น เมื่อเข้าเรียนต้องมีการปรับตัวสูงเช่น การ ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ต่อครูอาจารย์ ต่อเพื่อนนักเรียน (จิราภรณ์ เอมเยี่ยม, 2536 : 10) นอกจากนี้ พาสนา ผลศิลาปี (2535 : 51) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจปัญหาการปรับตัวใน เด็กวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปรับตัวที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่นตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีมากเป็นอันดับ 1 คือ ด้านโรงเรียน ด้านการปรับตัวทางด้าน การเรียน เกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ดังที่กรอนลันด์ (พะยอม ธัญรส, 2540 : 2 อ้างจาก Gronlund, 1959) กล่าวว่าเด็กคนใดก็ตามที่ประสบปัญหาด้านการปรับตัวแล้วมักจะประสบปัญหาการเรียน ด้วย การขัดแย้งภายในกลุ่มของนักเรียน ทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทาง อารมณ์และไม่มีความสุข

จากปัญหาดังกล่าว ที่มีผลต่อการปรับตัวของวัยรุ่นในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีความยากและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เด็กวัยรุ่นต้องใช้ความพยายามมากกว่าเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เกิดความวิตกกังวล กับการเรียนที่มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ด้านระเบียบวินัย เนื้อหาวิชา

รวมทั้งกระบวนการเรียนการสอน สภาพภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและเพื่อน แตกต่างไปจากการศึกษาแบบเดิมมาก ดังนั้น ความสามารถในการปรับตัวต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จด้านการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พะยอม ธีญรส (2540 : 105 - 106) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตระหนักรู้แห่งตน ด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการที่ผู้วิจัยมีเพื่อนที่เคยเป็นศิษย์เก่า ของโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ได้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มรูปแบบ จนได้รับการยกย่องเป็นโรงเรียนโครงการการปฏิรูปการเรียนรู้อของ สกศ. (โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์, 2548 แนะนำโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์. (แผ่นพับ). ไม่ปรากฏเลขหน้า). ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่านักเรียนของโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากน้อยเพียงใด ซึ่งหากนักเรียนไม่สามารถในการปรับตัวต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ก็ถือว่าเป็นปัญหาที่ไม่สมควรปล่อยผ่านไปได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 200 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 80 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 80 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า “ขณะนี้นักเรียนคิดว่าท่านมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง พบว่าคำตอบที่มากที่สุด คือปัญหาด้านการเรียนจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 79 ได้แก่ เรียนไม่รู้เรื่อง เรียนไม่ทันเรียนไม่เข้าใจ อันดับที่ 2 คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจทางครอบครัว จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และอันดับที่ 3 คือ ปัญหาการมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อนจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9 ได้แก่ ไม่ช่วยงานกลุ่ม เข้ากับเพื่อนได้ยาก ความคิดเห็นไม่ตรงกัน เป็นต้น

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “จากปัญหาของนักเรียนข้อที่ 1 นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด” พบว่า ปัญหาด้านการเรียนเกิดจาก ปรับตัวไม่ได้กับการเรียนระบบใหม่ (การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ) ไม่ตั้งใจเรียน อาจารย์สอนเร็วเกินไป ปัญหาสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อนเกิดจาก นักเรียนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ เกิดการแข่งขันทางการเรียน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่สนใจเพื่อน เป็นต้น

จากผลการสำรวจปัญหาเบื้องต้นดังกล่าวพบว่านักเรียนน่าจะมีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2524: 180) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสถานการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสังคม หรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ เช่น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร นักการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางนโยบายในแก้ไขปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 219 คน เป็นนักเรียนชาย 77 คน และนักเรียนหญิง 142 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1.1 เพศ

2.1.1.2 ระดับชั้น

2.1.1.3 สุขภาพจิต

2.1.1.4 บุคลิกภาพ

2.1.1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1.7 การตระหนักรู้แห่งตน

2.1.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่

2.1.2.1 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

2.1.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน

2.1.2.3 อาชีพของผู้ปกครอง

2.1.3 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่

2.1.3.1 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

2.1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

2.1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.2 ตัวแปรตาม คือ การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่มีความสามารถในการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน รักการค้นคว้า มีทักษะการคิด การสร้างปัญหา แก้ปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิต

2. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง สิ่งส่งผลให้นักเรียนปรับตัวต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตระหนักรู้แห่งตน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 สุขภาพจิต หมายถึง ภาวะความสมบูรณ์ทางจิตใจของนักเรียนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยวัดจากแบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60 (Thai GHQ 60 : Thai General Health Questionnaire)

2.1.2 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิด เพื่อตอบสนองความต้องการสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งทำให้นักเรียนนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งบุคลิกภาพในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งตามแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.2.1 บุคลิกภาพแบบเอ ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว และไม่ชอบการรอคอย

2.1.2.2 บุคลิกภาพแสดงแบบบี ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ อดทนรอคอยได้

2.1.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความพยายามของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความล้มเหลว รู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตน สามารถคิดแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และใช้เวลาส่วนมากแก่การเรียน

2.1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวัดจากผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ผ่านมา

2.1.5 การตระหนักรู้แห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความสามารถที่นักเรียนเข้าใจตนเองว่า กำลังทำอะไร คิดอะไร รู้สึกอย่างไร รวมทั้งสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ อันเป็นผลจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และสิ่งแวดล้อม

2.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองในการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

2.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองในการเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อความคิดของผู้ปกครองที่ต้องการให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และสามารถเรียนต่อได้ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งวัดได้จากการรับรู้ของนักเรียนต่อความคิดของผู้ปกครอง

2.2.3 อาชีพของผู้ปกครอง ได้แก่ ประกอบอาชีพครู และไม่ประกอบอาชีพครู

2.3 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน หมายถึง สภาพของสภาพแวดล้อมทางการเรียนทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ที่มีอิทธิพล และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ สถานที่เรียน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1.1 สถานที่เรียน ได้แก่ สภาพห้องเรียน ขนาดห้องเรียนเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบของห้องเรียน การถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง การปราศจากเสียงและกลิ่นรบกวน

2.3.1.2 สื่อและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียน ความทันสมัยและคุณภาพการใช้งาน

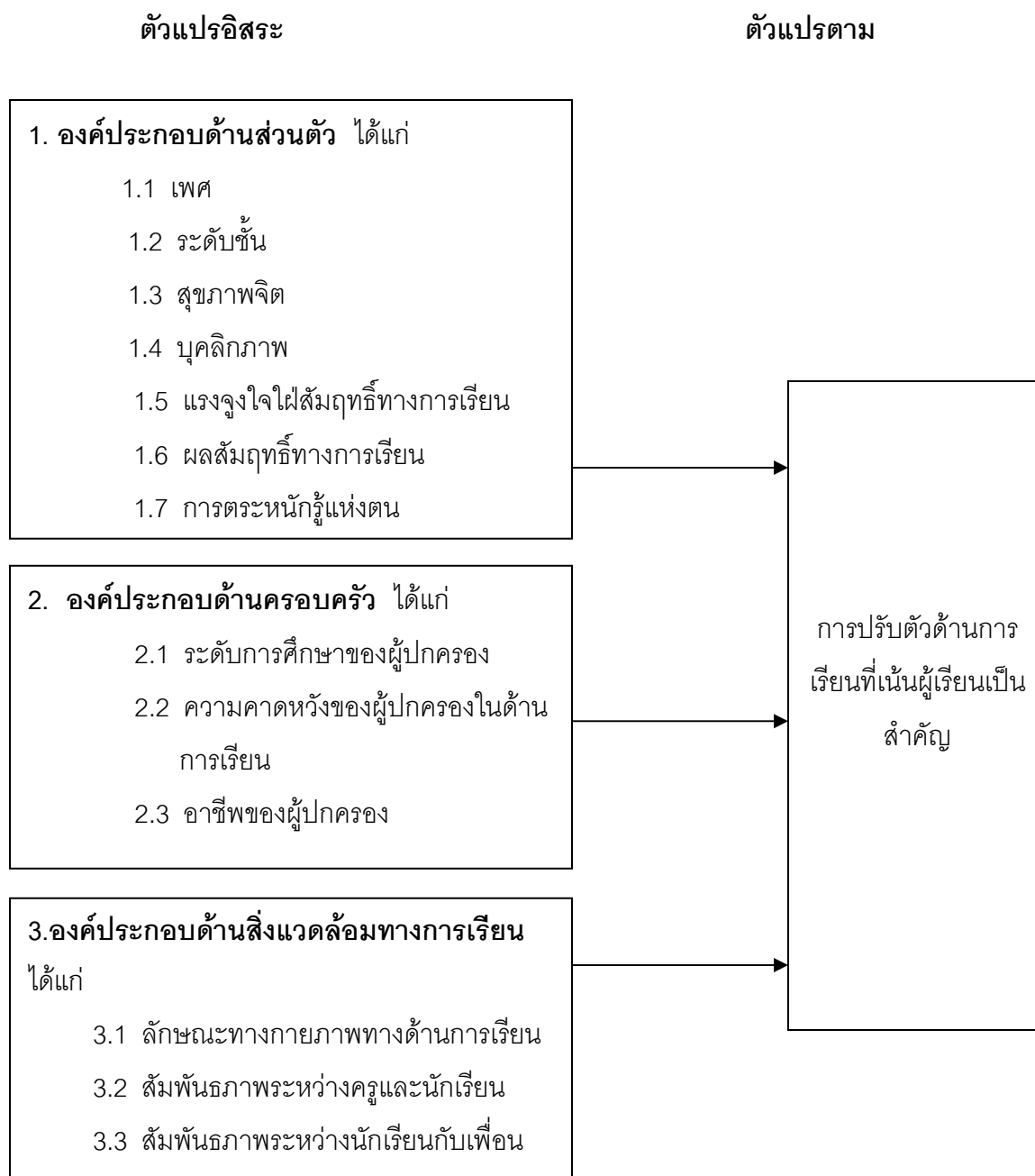
2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู และการปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.3.2.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู ได้แก่ ความเคารพนับถือ เชื้อพียงครูผู้สอน ตั้งใจ และสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน และซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัยทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว

2.3.2.2 การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ได้แก่ ความสนใจต่อนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และให้ความรักความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะแก่นักเรียนในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความหวังใฝ่ใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตระหนักรู้แห่งตน องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์ กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
2. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านส่วนตัว
 - 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านครอบครัว
 - 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.1 ความหมายของการปรับตัว

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

รอเจอร์ส (สุภาพวรรณ โครจรัส.2524:14 ; อ้างอิงจาก Rogers.1951) กล่าวว่า การปรับตัว คือ บุคลิกภาพทั้งหมดของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมและความขัดแย้ง ความไม่สอดคล้องระหว่างความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และประสบการณ์ นำมาสู่ความตึงเครียดทางอารมณ์ ผู้ปรับตัวได้ หมายถึง ผู้ที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และความเป็นจริงสอดคล้องกันจึงปราศจากความตึงเครียดรวมถึงความนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางบวกด้วย

กิลเมอร์ (Gilmer.1971:73) ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดความสมดุลของความต้องการ หรือเป็นกระบวนการที่มนุษย์มีปฏิกิริยาแลกเปลี่ยนและตอบสนองกับสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ให้เป็นไปตามความต้องการของตน

โคลแมน และแฮมเมน (อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณี. ม.ป.ป.:6;อ้างอิงจาก Coleman and Hammen.1981) ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของ

ความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะปัญหานั้นจะเป็นปัญหา ด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็น สภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

วอร์เชล และโกทอลส์ (Worchel and Goethols.1985 : 2) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า การปรับตัว หมายถึง ความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการของตนเอง ทั้งร่างกาย และ จิตใจ

โดเนลด์ และคณะ (Donald and Otheres.1989 : 6 - 7) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาสุขภาพ ด้านร่างกาย และจิตใจของแต่ละบุคคล และการปรับนั้นต้องสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและ สิ่งแวดล้อม

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2524 : 180) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ความสามารถที่บุคคล พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ ได้ในสังคม หรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

ดารณี ประคองศิลป์ (2530:24) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การรับรู้ของบุคคลในระดับ ปกติจากจิตสำนึกเกี่ยวกับอารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

สิริชัย ประทีปฉาย (2533:177) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลหาวิธีการต่าง ๆ ขจัดความไม่สบายใจให้หมดไป เพื่อให้สภาพจิตใจของคนเป็นปกติ เมื่อบุคคลมีความต้องการก็ยอม จะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ การต่อสู้ดิ้นรนเป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาในความ เป็นอยู่ประจำวัน

นงเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2537:11) ได้สรุปว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายาม ของบุคคลที่จะปรับสภาพที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านสังคม ปัญหา ด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่ บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

พยอม ธีวรอส (2540:12) ได้สรุปว่า การปรับตัวหมายถึง ผลของความพยายามในการรับรู้ สภาพปัญหา และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในด้านส่วนตัว และ สิ่งแวดล้อม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542:46) ได้สรุปว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับ ตนเอง ยอมรับและปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้าน

บุคลิกภาพ ปัญหาด้านความต้องการของตนเอง เพื่อให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข ปราศจากความคับข้องใจ

อริศรา จารุรัตน์ (2547:30) ได้สรุปว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปฏิบัติ ในการสนองความต้องการของตนเอง หรือแก้ไขปัญหา ข้อคับข้องใจ เพื่อให้สามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปรับตัวนี้จะเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม มากกว่าจะเกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลเผชิญกับสภาพปัญหา อุปสรรค ความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ แล้วสามารถที่จะแก้ไขปัญหา หรือปรับสภาพความคิด ความรู้สึกให้ยอมรับกับปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ นั้นได้ โดยทำให้บุคคลนั้นเกิดความสุขกาย สบายใจ และมีสุขภาพจิตที่ดี

1.1.2 แนวคิด และทฤษฎีการปรับตัว

วิลเลียมสัน (สุภาพรณ ไครตจรัส. 2524:12 – 15; อ้างอิงจาก Williamson. 1950) ผู้นำทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบนำทาง มีความเชื่อว่า มนุษย์มีสติปัญญาและเหตุผล ตลอดจนมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองได้ แต่การที่จะพัฒนาเต็มทีนั้นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะจากสังคมที่แวดล้อมเขาอยู่ การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมทำให้เขามองเห็น และรู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และทัศนคติความต้องการ และเป้าหมายที่เขาเลือก ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้จากผู้อื่น ได้รับประสบการณ์ทางสังคมด้านต่าง ๆ เช่น ค่านิยมทางสังคม มาตรฐาน และข้อจำกัดทางสังคม ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนวิธีการจัดการแก้ไขทั้งทางตรง และทางอ้อม จากความเชื่อดังกล่าว วิลเลียมสัน สรุปว่า บุคคลจะสามารถปรับตัวได้ ถ้าเขามีความรู้ความเข้าใจในตนเอง รู้จักและเข้าใจสังคม เพราะพวกเขาจะสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินชีวิต หรือแก้ปัญหาได้อย่างมีทิศทางและมีเหตุผล โดยการใช้ข้อมูลที่เขาได้รับจากประสบการณ์ในสังคมมาประกอบการพิจารณา จนสามารถสร้างความสอดคล้อง หรือยืดหยุ่นระหว่างความต้องการและเป้าหมายที่พึงประสงค์ของคนกับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้

นอกจากนี้ยังได้แยกแยะปัญหาการปรับตัวของบุคคลในแง่ของการปรับตัวต่อสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไว้ 5 ประการคือ

(1) ปัญหาทางบุคลิกภาพ รวมถึง ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน ปัญหาครอบครัว ตลอดจนปัญหาการปรับตัวทางสังคม

(2) ปัญหาทางการศึกษา รวมถึง ปัญหาการเลือกวิชาเรียน นิสัยทางการเรียน ปัญหาการอ่าน ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจในการเรียนต่ำ

(3) ปัญหาทางอาชีพ รวมถึง ความลังเลในการเลือกอาชีพ เลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสมกับตนเอง มีความขัดแย้งระหว่างความสนใจกับความสามารถในอาชีพนั้น

(4) ปัญหาทางเศรษฐกิจ รวมถึง ขาดแคลนทุนทรัพย์ ต้องการทุนเรียนเอง

(5) ปัญหาทางสุขภาพ เช่น ปัญหาการปรับตัวต่อสุขภาพ และความบกพร่องทางร่างกายต่าง ๆ

ฮาวิกเฮิร์สท์ (วรารัตน์ ประสิทธิธัญกิจ.2537:30 – 31; อ้างอิงจาก Havighurst.1953) ได้กล่าวถึงการปรับตัวในแง่ของการเรียนรู้ตามขั้นตอนของชีวิตมีความเห็นว่าพัฒนาการของชีวิตในแต่ละวัยนั้น บุคคลจะมีงานประจำวัยหรืองานประจำขั้นที่ต้องเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย ถ้าบุคคลสามารถพัฒนางานประจำวันในขั้นต่อไปได้สำเร็จ ในทางตรงกันข้ามในช่วงวันใดไม่สำเร็จจะทำให้บุคคลนั้นไม่มีความสุข และพัฒนางานประจำวันในช่วงต่อไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นบุคคลที่จะปรับตัวได้ในทัศนะของฮาวิกเฮิร์สท์ จึงหมายถึงบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และพัฒนางานประจำวัยให้ผ่านไปด้วยดี

งานพัฒนาตามขั้นที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่น ประกอบด้วย

(1) สามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดี และเหมาะสมกับเพื่อนรุ่นเดียวกันทั้งเป็นเพศเดียวกัน และต่างเพศ

(2) สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตน

(3) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการทางด้านร่างกายของตน สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลง

(4) สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ เป็นตัวของตัวเองไม่ต้องพึ่งพิงทางอารมณ์จากผู้อื่น เช่น ผู้ใหญ่

(5) มั่นใจในเรื่องเศรษฐกิจการเงิน สามารถรับผิดชอบในการใช้จ่ายเงินได้

(6) การเลือก และเตรียมตัวเพื่ออาชีพ

(7) เตรียมตัวเรื่องคู่ครอง และชีวิตครอบครัว

(8) พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เรื่องค่านิยม และจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

รอเจอร์ส (วลัยพร ขววัฒนาพงศ์. 2546:13 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1967) กล่าวว่า ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง เขาได้พิจารณาการปรับตัวในแง่ของการปรับตัวภายในตนเอง โดยเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเป็นศูนย์กลางของประสบการณ์ที่บุคคลได้รับรู้ และการได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งการประเมินผลจากการมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดตัวเรา (Self) หรือ “โครงสร้างของตน” ขึ้นมาเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ เช่น บุคลิกลักษณะ ความสามารถของคน บทบาทต่าง ๆ ของตนเองในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ของตัวเรา ประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ จึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกัน โดยที่แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักโลกส่วนตัวของเขาได้ดีที่สุด บุคคลที่ปรับตัวได้คือ บุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจและยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริง นำประสบการณ์นั้นมาจัดให้สอดคล้องกับโครงสร้าง หรือบุคลิกภาพของตนได้อย่างไม่ขัดแย้ง หรือบิดเบือน มีการรับรู้ความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก ส่วนบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ จะมีความขัดแย้งระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเอง กับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ในทางลบ ทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล สับสน ไม่แน่ใจ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนจะเป็นไปในทางลบ การปรับตัวเพื่อคงภาวะความสมดุลในบุคคลนั้น รอยได้รวบรวมพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของบุคคลไว้ 4 ประการ คือ

- (1) พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เพื่อรักษาภาวะการมีสุขภาพดี
- (2) พฤติกรรมการปรับตัวตามอัตมโนทัศน์ของตนเอง (Self Concept) มีพื้นฐานมาจากความต้องการทางด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง หากบุคคลมีความมั่นคงทางจิตใจ มีความเชื่อมั่น และมองเห็นคุณค่าของตนเอง ยอมรับความเป็นจริง ย่อมปรับตัวได้ดีกว่าบุคคลที่มองตนเองไร้ค่า และไม่ยอมรับความเป็นจริง
- (3) พฤติกรรมการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ (Role Function) เป็นการตอบสนองความต้องการเพื่อคงไว้ ซึ่งความมั่นคงทางสังคมในสถานการณ์ใดก็ตามที่บุคคลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้ บุคคลต้องมีการปรับตัวเพื่อแสดงบทบาทของตนให้เป็นไปตามปกติ แต่จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรปรับตัวของบุคคลนั้น
- (4) พฤติกรรมการปรับตัวตามความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Interdependence Relation) เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม ดังนั้นความเหมาะสมระหว่างการพึ่งตนเอง การพึ่งผู้อื่น และการให้ผู้อื่นพึ่งพาตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจ และสังคม

รอย (นิภา คำภาฑู. 2547:14; อ้างอิงจาก Andrew and Roy. 1991) ได้อธิบายการปรับตัวว่าหมายถึง พฤติกรรมการตอบสนองของบุคคลเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมของตนเอง เพื่อปรับสภาพสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งรอยเชื่อว่า คนเราประกอบด้วย ร่างกาย จิตใจ และสังคม (Man in a Biopsychosocialbeing) เป็นหน่วยเดียวกันที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้ (Unified Whole) องค์ประกอบทั้ง 3 นี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ทำงานผสมผสานเป็นหน่วยเดียวกันเพื่อคงสภาพปกติสุข และสภาวะสุขภาพดี สาเหตุใดก็ตามที่มีผลต่อร่างกายย่อมมีผลกระทบต่อจิตใจด้วย ดังนั้นบุคคลต้องมีการปรับตัว เพื่อรักษาสมดุลของร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิต พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นคือ มีสุขภาพดี ยอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต ส่วนผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในการปรับตัวจะมีปัญหาสุขภาพ ไม่ยอมรับความจริง เศร้าซึม กลไกที่บุคคลใช้ในการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

(1) กลไกการควบคุม (Regulator Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นอัตโนมัติโดยที่บุคคลไม่รู้สึกรู้ตัว เป็นการทำงานร่วมกันของระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ การรับรู้ และการตอบสนองเพื่อที่จะควบคุมการทำงานของร่างกายให้อยู่ในภาวะที่สมดุล

(2) กลไกการรับรู้ (Cognitor Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการทางจิต สังคมที่บุคคลใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับภาวะความเครียด บุคคลจะเรียนรู้การปรับตัวในส่วนนี้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และระดับการศึกษาซึ่งเป็นการทำงานของระบบสมองในระดับสูง กลไกการปรับตัวทั้ง 2 ส่วนจะเกิดควบคู่กันเสมอ โดยสิ่งเร้าผ่านเข้ามาทางกลไกควบคุม และส่งต่อไปที่กลไกการรับรู้

1.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว

นิภา นิธยานน (2530:106 – 145) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวได้แก่

(1) อิทธิพลของสภาวะทางกาย ในเชิงชีววิทยา ได้แก่ลักษณะพื้นฐานในการตอบโต้และศักยภาพทางพันธุกรรมของบุคคล เช่น การทำงานของระบบประสาท กระบวนการอัตราการเจริญเติบโต อิทธิพลของพันธุกรรม ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกำเนิดในด้านต่าง ๆ อาทิ แรงขับ ศักยภาพหรือพลังความสามารถในการเรียนรู้ อารมณ์ ความคล่องแคล่วว่องไว เป็นต้น

(2) อิทธิพลทางสภาวะแวดล้อม ได้แก่สภาวะแวดล้อมทุกอย่างที่แวดล้อมบุคคลไม่ว่า สภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคม

(3) อิทธิพลของสภาวะความเป็น “ตน” ได้แก่การรับรู้ และความเข้าใจของบุคคลที่ได้รับจากประสบการณ์ ทุกอย่างในชีวิตของตน ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยย่อยที่มีผลต่อการปรับตัวอื่น ๆ ได้แก่

(1) อิทธิพลของสภาวะแวดล้อมทางกาย ได้แก่ อิทธิพลของสภาวะทางเคมีในร่างกาย หรือการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อ อิทธิพลของรูปทรง และอิทธิพลของสภาพร่างกายของบุคคล

(2) อิทธิพลของสังคม ได้แก่ อิทธิพลของระเบียบประเพณี และวัฒนธรรม อิทธิพลของเพื่อนอิทธิพลของโรงเรียน อิทธิพลของอุดมคติ

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ช่วยทำให้บุคคลปรับตัวได้ดีต้องประกอบด้วยปัจจัย (สิริชัย ประทีปฉาย .2533:197) ต่อไปนี้

(1) การรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริงเพื่อจะแก้ไขได้ถูกต้อง

(2) มีมนุษยสัมพันธ์ดีจะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากครอบครัว ญาติมิตร และบุคคลทั่วไปในสังคม

(3) ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งเติบโตด้วยความเข้มแข็งอดทนหนักแน่น กล้าเผชิญกับปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

(4) มีประสบการณ์ในการแก้สถานการณ์ หรือปัญหามากพอ รู้ว่าสถานการณ์ใดควรแก้ไขด้วยการถอยหนี หรือนิ่งเฉย หรือต่อสู้เผชิญปัญหา

(5) มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดพอควร

(6) สถานการณ์หรือปัญหายุ่งยากซับซ้อนต้องใช้เวลาในการปรับตัวฉะนั้นจำเป็นต้องมีเวลามากพอสำหรับการปรับตัว

1.1.4 สาเหตุของการปรับตัว

กันยา สุวรรณแสง (2533:65 – 66) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวว่าเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้

(1) แรงขับ และความต้องการ (Drives and Need) ทั้งนี้เนื่องจากในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical Need) และความต้องการทางจิต (Psychological Need) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหาเพื่อตอบสนอง

ความอยากของตนถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อคลายความกระวนกระวาย ซึ่งการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้เรียกว่า “การปรับตัว”

(2) แรงกระตุ้นจากสังคม ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวดเร็ว หรือจากการที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปทำให้คนมีปัญหาการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น ความเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุ เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาความคับข้องใจ ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวด้วยวิธีการต่าง ๆ

(3) เจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตนเองเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรม

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542:47) ได้สรุปสาเหตุของการปรับตัวว่า มีสาเหตุมาจากตัวเรา และสิ่งแวดล้อม ในอันที่จะสนองความต้องการเบื้องต้นที่สำคัญได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการทางสังคม ความต้องการดังกล่าวนี้มีทั้งความสมหวังและความผิดหวัง เมื่อสมหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจมีความสุข ในทางตรงกันข้ามถ้าผิดหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกเครียด มีความทุกข์ เสียใจ วิตกกังวล สับสน ว้าวุ่น และคับข้องใจ สาเหตุดังกล่าวต่าง ๆ นี้ ล้วนเป็นแรงผลักดันให้บุคคลต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2544:2) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการปรับตัวว่ามีสาเหตุมาจาก 2 ประการ คือ

(1) เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ตลอดชั่วชีวิตของบุคคลหนึ่ง ย่อมผ่านช่วงชีวิตมามากมาย พบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนอยู่ในครรภ์มารดา จนเติบโตมาจนทุกวันนี้ เราทุกคนต้องพบกับสภาพความเปลี่ยนแปลงโดยตลอด ซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละช่วงชีวิต เช่น เมื่อเป็นทารกแรกเกิดก็ดูดนมมารดาเพียงอย่างเดียว เมื่อเติบโตขึ้นสักหน่อย มารดาก็เริ่มจะให้อาหารอื่นทดแทน เริ่มป้อนข้าว ก๋วยเตี๋ยว และอื่น ๆ ถ้าเราไม่กิน เราคงจะไม่เติบโตมาได้อย่างสมบูรณ์แข็งแรง เพราะขาดสารอาหาร ผอมแห้งไม่แข็งแรง อ่อนแอ เจ็บป่วยได้ง่าย และอาจจะตายก่อนจะโต ลักษณะการปรับตัวเช่นนี้เหตุผลคือเพื่อที่เราต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเรา “เพื่อความอยู่รอดของชีวิต”

(2) เพื่อความสุข การปรับตัวช่วยให้เรายอมรับสภาพการณ์ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วพยายามหาวิธีการแก้ไข ขจัดปัดเป่าปัญหา หรือสภาพการณ์ที่ค่อนข้างเลวร้าย หรือสภาพการณ์ที่เลวร้ายมาก ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเราให้บรรเทาเบาบางลง ซึ่งอาจจะพยายามแก้ไขด้วยตนเอง หรือมีการ

แสวงหาบุคคลอื่นมาช่วยแก้ไขปัญหา สุดท้ายเมื่อปัญหาคือคลายมีการแก้ไขแล้ว สภาพต่าง ๆ เช่น ความคิด ความรู้สึกของเราจะดีขึ้น ผ่อนคลายความตึงเครียดลงไปเมื่อคลายทุกข์หาย ความสุขสบายใจย่อมเกิดขึ้น

สรุปได้ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวของคนเรานั้น เกิดจากการที่คนเรามีความต้องการที่จะอยู่รอดได้ในสังคมได้อย่างมีความสุข เกิดความพอใจทั้งปัจจัยทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม มีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับทุกจุดมุ่งหมายของชีวิต โดยไม่รู้สึกรู้สึ มีทุกข์เสียใจ วิตกกังวล สับสน ว้าวุ่นใจ ซึ่งสาเหตุต่างๆ ดังกล่าวล้วนเป็น สาเหตุให้บุคคลเกิดแรงผลักดันที่จะปรับตัวเองให้สามารถที่จะอยู่รอดในสังคม และอยู่อย่างมีความสุข

1.1.5 ลักษณะของการปรับตัวที่ดี

รอเจอร์ส (บรรจบ ปุจฉาการ. 2537:15; อ้างอิงจาก Rogers.1974. *Lssves in adolescent Psychology*) กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวที่ดี คือ การที่บุคคลเข้าใจตนเอง และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง รู้จักความสามารถ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพที่มีต่อบุคคลอื่นก็จะไม่มีความตึงเครียด ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา นอกจากนี้ วัลย์พร ชววัฒนาพงศ์ (2546:19) สรุปลักษณะการปรับตัวที่ดีไว้ว่า บุคคลที่มีการปรับตัวได้ควรมีลักษณะดังนี้ คือ กล้าเผชิญความจริงเกี่ยวกับชีวิต รู้จักชีวิต รู้จักขอบเขตความสามารถของตนเอง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเองเห็นคุณค่าตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้ มีวุฒิภาวะสมกับวัยสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้อย่างถูกต้อง ดำเนินชีวิตอยู่บนรากฐานของมโนธรรม

จากลักษณะการปรับตัวที่ดีดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีนั้น คือ การที่บุคคลสามารถที่จะเข้าใจตนเอง ทั้งทัศนคติ ความสามารถ บุคลิกภาพของตนเอง รวมทั้งสามารถที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่นได้ ที่สำคัญเมื่อบุคคลนั้นอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือวิกฤติ บุคคลนั้นสามารถที่จะปรับตัวและอยู่ในสถานการณ์นั้นได้ โดยไม่ทำให้ตนเอง และบุคคลอื่นเดือดร้อน

1.1.6 ลักษณะการปรับตัวที่ไม่ดี

รอเจอร์ส (ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. 2542:48; อ้างอิงจาก Rogers. 1962) แบ่งลักษณะของเด็กที่ปรับตัวไม่ได้ 3 ประเภท คือ

(1) พวกที่ไม่ค่อยยินดีที่จะร่วมอยู่ในกลุ่ม เช่น เด็กที่มีวุฒิภาวะเร็วจะไม่ค่อยสนใจกิจกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน หรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ค่อยมีความหมายต่อบุคคลเหล่านี้สัก บางคนมีความรู้สึกไว และมักจะกลัวความตรงไปตรงมาของเพื่อน ๆ จึงทำให้ต้องหลีกเลี่ยงไป บางคนรู้สึกว่าตนได้รับความชิงชังจากเพื่อน ๆ เมื่อตอนเป็นเด็กก็ไม่รู้ว่าจะทำตัวให้เข้ากับเพื่อนได้อย่างไร และมักขดเซยความเปล่าเปลี่ยวโดยหันไปชื่นชมกับสิ่งที่ตนเองกระทำ เด็กเหล่านี้ไม่มีความสุข และมีความทุกข์ในการขาดความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

(2) พวกที่สังคมเมินเฉย พวกนี้จะขาดแรงกระตุ้นที่จะทำให้มีส่วนร่วมในกลุ่มการเข้าสังคม อาจเพิ่มขึ้นถ้าได้ทำงานร่วมกับกลุ่มเล็ก ๆ ให้มีตำแหน่งเล็ก ๆ น้อย ในการรับผิดชอบงานและให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ค่อย ๆ เพิ่มทักษะทางสังคมจนเพียงพอที่จะเข้ากับสภาพการณ์ได้

(3) พวกที่สังคมชิงชัง พวกนี้ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่ก็ถูกขัดขวางไม่ทราบวิธีที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เพราะขาดคุณสมบัติที่จำเป็น หรือขาดทักษะในทางสังคมที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ พฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงว่าบุคคลปรับตัวไม่ได้นั้น แคพเพลน (นิภา คำภาฑู:2547; อ้างอิงจาก Kaplan. 1959) ได้แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

(1) พวกที่ชอบกระพริบตาบ่อย ๆ เลียริมฝีปาก ดึงผม กัดเล็บ กระดิกขา หรือปัสสาวะบ่อย ๆ พวกนี้เกิดจากความวิตกกังวล

(2) พวกหมกมุ่นอยู่กับความเศร้าโศกเสียใจ ตื่นเต้นจนเกินไป ไม่รับผิดชอบงาน พวกนี้เกิดจากอารมณ์รุนแรงเกินไป

(3) พวกที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ต่ำหนิติเตียน พุดจาขวานผ่าซาก ขี้ระแวง ขี้สงสัย ขาดเหตุผล ตัดสินใจเองไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถ และมีปมด้อย พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์

(4) พวกที่ชอบแสดงอาการก้าวร้าวผู้อื่น ต่ำหนิติเตียน พุดจาขวานผ่าซาก พวกนี้คิดว่าตนเองเหนือผู้อื่น

(5) พวกที่พุดจาหยาบคาย ขาดความสุภาพ ขัดขืนคำสั่ง ชอบรังแก และทารุณสัตว์ตลอดจนชอบต่อต้านระเบียบวินัย พวกนี้เกิดจากการต่อต้านสังคม

(6) พวกที่เจ็บป่วยโดยขาดเหตุผล กินจุ หิวเก่ง บางครั้งอาเจียนและอุจจาระไม่เป็นเวลา พวกนี้สาเหตุมาจากจิตใจได้รับการกระทบกระเทือน

1.1.7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

1.1.7.1 ลักษณะของปัญหาด้านการเรียน

แซนเดอร์สัน (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 13; อ้างอิงจาก Sanderson. 1951) ได้จำแนกปัญหาที่นักเรียนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียเผชิญจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนปัญหาเกี่ยวกับอนาคต ด้านการศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ และ การทำงาน ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ปัญหาการเรียนของวัยรุ่นมีอยู่มากมายหลายประการ เช่น ปัญหาเรียนช้า (เรียนอ่อน) ปัญหาสอบตก ปัญหาความเบื่อหน่ายในการเรียน เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก และ สุชา จันทน์เอม (2528 : 142) ได้กล่าวถึงสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของวัยรุ่นว่ามี 4 ประการดังนี้ คือ

- (1) ปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่นและสิ่งแวดล้อมที่บ้าน ได้แก่
 - (1.1) มีความผิดปกติเฉพาะอย่าง เรียนช้า หรือปัญญาอ่อน
 - (1.2) มีปัญหาทางด้านอารมณ์
 - (1.3) มีสุขภาพไม่สมบูรณ์
 - (1.4) มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวและผู้ปกครอง
2. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่
 - (2.1) ขาดการยอมรับจากเพื่อน
 - (2.2) ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนที่โรงเรียนและครูไม่ได้
 - (2.3) เปลี่ยนสถานที่เรียนบ่อยๆ ทำให้การปรับตัวเข้ากับโรงเรียนไม่ได้
 - (2.4) สภาพโรงเรียนไม่ชักจูงให้เด็กสนใจในการเรียน
3. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่
 - (3.1) ครูลำเอียง รักเด็กไม่เท่ากัน
 - (3.2) ครูไม่เอาใจใส่การสอน ขาดเทคนิค และวิธีการสอนที่ดี
 - (3.3) ทักษะคติของครูที่มีต่อชั้นเรียนหรือตัวผู้เรียนไม่ดี
 - (3.4) ครูขาดลักษณะที่ดีของการเป็นครู
 - (3.5) ครูไม่เข้าใจหลักสูตร
4. ปัญหาเกี่ยวกับเวลาเรียน ได้แก่
 - (4.1) การเรียนและการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตร
 - (4.2) โรงเรียนมีกิจกรรมอื่นๆ มากเกินไป
 - (4.3) กระบวนการเรียนไม่ติดต่อกัน เช่น บางโรงเรียนปิดนานเกินไปหรือ

(4.4) การจัดตารางสอน จัดวิชาต่างๆ อยู่ในคาบเวลาที่ไม่เหมาะสม

สแตรง (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 14; อ้างอิงจาก Strang. 1958) กล่าวถึงปัญหาด้านการเรียนของวัยรุ่นในเรื่องพลังและประเภทของปัญหาทางด้านวิชาการว่า วัยรุ่นแสดงความกลัวในเรื่องการทดสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบความล้มเหลวทางการเรียน วัยรุ่นมีความวิตกกังวลในเรื่องการสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาด้านการขาดความสนใจในบางรายวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียนไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน การสอนไม่ดี มีเสรีภาพน้อยเกินไปในห้องเรียน สภาพการเรียนในห้องร่วนวาย เวลาที่ใช้ในการอภิปรายในห้องเรียนไม่พอและวัยรุ่นตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนว่า เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการสร้างความสำเร็จทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โจนส์ (Jones. 1970 : 63-64) ได้กล่าวว่าผู้เรียนจะไม่เรียนถ้าหากสภาพแวดล้อมไม่กระตุ้นสภาพการเรียนการสอนที่นำผู้เรียนสู่กิจกรรมการเรียน จะต้องกำจัดสิ่งกีดขวางบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และวินัยมิใช่เรื่องกฎหรือข้อบังคับที่ติดตามมาด้วยการลงโทษผู้ที่ไม่เชื่อฟังคำสั่ง

1.1.7.2 วิธีสอนของครู อาจารย์

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970:135 – 152) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของบรรยากาศทางสังคมในชั้นเรียนที่มีต่อผู้เรียน โดยได้ระบุถึงลักษณะของบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ไว้ดังนี้

- (1) ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคยกันของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
- (2) การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
- (3) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนมีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
- (4) การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้องเหมาะสม
- (5) การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุ ที่พร้อมจะใช้ได้ตลอดเวลา
- (6) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน รวมทั้งมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้ง
- (7) ผู้สอนกับนักเรียนทราบจุดประสงค์ และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
- (8) สร้างความเป็นธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครูซึ่งยังผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้
- (9) ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถอยู่เสมอ
- (10) สร้างความตื่นตัว และขจัดความเฉื่อยชา อันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน

- (11) การตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
- (12) ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่ของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
- (13) ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- (14) เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบ และขาดความรับผิดชอบ

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพทางวิชาการก็คือ ครู อาจารย์ ผู้สอนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน ดังนั้นครู อาจารย์ผู้สอนที่มีความสามารถทางด้านวิชาการที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ ก็ทำให้การศึกษามีคุณภาพ รวมทั้งมีลักษณะการถ่ายทอดความรู้ที่ดีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โคนแกน (Cogan. 1975 : 135-139) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรมากเท่าใดนักเรียนจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้สูงสุด และมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนักเรียน เมื่อนักเรียนมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ จะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

สังด์ อุทรานนท์ (2525 : 5) กล่าวว่า การสอนที่ประสบความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับตัวผู้สอน และผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการสอนเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน และผู้เรียนในการสอน เป็นที่ยอมรับของนักเรียน

1.1.7.3 บรรยากาศการเรียนการสอน

การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่ ประดิษฐ์ อุปรมัย (2527 : 58 - 59) ได้กล่าวถึง ได้แก่

(1) บุคลิกภาพบางประการของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่าง หน้าตา และการแต่งกายมีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูดอารมณ์ขัน และบทบาทในฐานะผู้นำของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนมาก

(2) พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติ และความคาดหวังบางประการมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนต่อนักเรียน เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดีย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติในทางตรงกันข้าม ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียน มักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

(3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถาม เข้าร่วมกิจกรรมให้มากจะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ก็มีผลช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

(4) ครูผู้จักใช้การเสริมแรงที่เหมาะสมจะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีเกิดขึ้นในชั้นเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงจัง เหมาะกับสภาพการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่การใช้กับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

แนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และผู้สอนในแง่ของการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ (นพพงษ์ บุญจิตราดุล. 2527:48 – 67) คือ

(1) ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น

(2) ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงาน ผู้เรียนจะเกิดปฏิริยาตอบสนองระหว่างกัน ฝึกการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน

(3) ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างขึ้น ลดเวลาการเรียนการสอน การนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

(4) ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ตั้งแต่อาคารสถานที่ บริเวณ ความงาม ความปลอดภัยจากกลิ่นควัน และเสียงรบกวน ตลอดจนบุคลากรต่าง ๆ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.1 หลักการและความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.1.1. เป้าหมายของการจัดการศึกษาในสังคมยุคใหม่

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาอันจะนำสังคมไปสู่ความสำเร็จในอนาคต การพัฒนาสังคมให้มีคุณลักษณะที่ต้องการนั้น จะต้องกำหนดเป้าหมายก่อนว่าจะให้สังคมยุคใหม่มีคุณลักษณะอย่างไร แล้วจึงใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายนั้น

สภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น นำไปสู่ความจำเป็นที่สังคมไทยจะต้องมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนา “คน” ให้มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นในยุคโลกาภิวัตน์ และเอื้อต่อการพัฒนา “ปัจจัย” ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง และสังคม ทั้งนี้สังคมไทยยุคใหม่น่าจะมีลักษณะ (กมล ภูประเสริฐ. (2540 : 46 - 47) ต่อไปนี้

(1) เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คนทุกคน องค์กรทุกองค์กร จะต้องเรียนรู้ตลอดเวลาให้ทันกับโลกแห่งยุคข้อมูลข่าวสาร โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนสถาบันทางศาสนา ชุมชน ครอบครัว และสื่อมวลชน จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา แต่โดยส่วนรวมตลอดชีวิตของคน และโดยส่วนรวมของชาติ ระบบการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้คนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Self – Learning) และทุกองค์กรมีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้เสมอ (Learning Organization)

(2) เป็นสังคมที่ก้าวหน้า และร่วมมือกับสังคมโลก ปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกไร้พรมแดน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา สังคมไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จะต้องพัฒนาตนให้รู้เท่าทัน และปรับตัวเองให้ทันยุคทันโลก การศึกษาจะต้องส่งเสริมให้คนไทยมีโลกทัศน์ข้ามวัฒนธรรมโลกทัศน์กว้างไกล เพื่อให้มีสมรรถภาพที่จะแข่งขัน และร่วมมือกับประชาคมโลกได้อย่างสันติ อยู่ร่วมกับชนชาติต่าง ๆ ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน โดยคงไว้ซึ่งความเป็นไทย

(3) เป็นสังคมของคนดี ลักษณะที่สำคัญของสังคม นอกจากจะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งฝึกให้คนคิดเป็นแล้ว ยังต้องมุ่งให้คนเป็นคนดี เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม มีความรู้ มีศักยภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และมีคุณธรรมครบถ้วนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.2.1.1.1. คุณลักษณะของประชากรไทยในยุคโลกาภิวัตน์

เป้าหมายของการจัดการศึกษา นอกจากจะมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวมแล้ว ยังมุ่งสร้าง “คน” หรือ “ผู้เรียน” ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงของการศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพ และความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ คุณลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย

- (1) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- (2) มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- (3) มีความสามารถที่จะรับ ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม
- (4) มีความสามารถในการแก้ปัญหา และเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ
- (5) รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ
- (6) ตระหนักในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การปกครองระบอบประชาธิปไตย และคุณธรรมตามหลักศาสนา

1.2.1.1.2. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา “ผู้เรียน”

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การพัฒนาประชากรไทยให้มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้าง และพัฒนา “ผู้เรียน” ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถ และความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวข้างต้นได้ผล

1.2.1.2. ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของแนวคิด

มีปรัชญาการศึกษาที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับแนวคิด การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2541 : 23 – 25) สรุปได้ดังนี้

1.2.1.2.1. ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism)

การศึกษาตามปรัชญานี้ มองว่าการศึกษจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัด และคุณลักษณะของเขา สิ่งที่เรียนควรเป็นประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสังคมของผู้เรียนให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งใน และนอกห้องเรียน บทบาทของครูในปรัชญาสาขานี้คือ เตรียม แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจ และเห็นจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนตรงตามความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมสอดคล้องกับความถนัด และความสามารถของผู้เรียนมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็อยู่ร่วมกับคนอื่นได้มากขึ้นด้วย

1.2.1.2.2. ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

เป็นรูปแบบ และแนวคิดที่พัฒนามาจากปรัชญาพิพัฒน์นิยม จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาตามปรัชญานี้ คือ การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดี และเหมาะสมกว่าขึ้นมา ครูในปรัชญานี้ต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจ และใฝ่รู้ในเรื่องของสังคม และปัญหาสังคมอย่างกว้างขวาง และเอาจริงเอาจัง ในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการ

รวบรวมสรุป และวิเคราะห์ปัญหา มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด พิจารณา เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่วนผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักในคุณค่าของสังคม เรียนรู้ วิธีการทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายในการแก้ปัญหาสังคมในอนาคตผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนให้รู้จัก เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำความเข้าใจ และแก้ปัญหาของสังคมในแนวทางประชาธิปไตย

1.2.1.2.3. ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

ปรัชญาการศึกษาเห็นว่า มนุษย์ควรมีสติ และโอกาสที่จะเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากกว่าจะให้ใครมาป้อน หรือมอบให้ ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษา คือ การมุ่งมั่นพัฒนาให้คนมี อิศรภาพ และมีความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสติ และเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีโอกาสรู้จักตัวเอง รู้เป้าหมายที่ตนเองต้องการและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

1.2.1.2.4. ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) ปรัชญาเบื้องค้ำสอนของศาสนาพุทธ โดยอาศัยหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิต โลก และปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะสามารถขจัดกิเลส และควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในแนวทางที่ดีได้ การเรียนการสอนตามแนวทางนี้มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดปัญญา ด้วยกระบวนการของการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างหลากหลาย หรือ การคิดวิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้การศึกษ หรือผู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดปัญญาหรือเกิดการเรียนรู้ และทำตนเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

1.2.1.3. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดทางด้านการเรียนมีอิทธิพลสำคัญต่อนักการศึกษา และครูผู้สอนในการกำหนด ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีทฤษฎี การเรียนรู้ที่มีแนวคิดสนับสนุน ดังนี้

1.2.1.3.1. แนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism or S.R. Associationism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนด พฤติกรรม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง การแสดง พฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง

นักทฤษฎีคนสำคัญ คือ สกินเนอร์ (Urphus F.Skinner) ผู้เป็นเจ้าของความคิดเรื่อง Operant Conditioning และ Teaching Machine โดย สกินเนอร์ เห็นว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เพราะครูมักสนใจแต่เรื่องผลการเรียน โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียน

ประสบความสำเร็จ บทเรียนสำเร็จรูปน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพราะสามารถเสริมแรงได้ทันท่วงที นักเรียนสามารถทำงานได้ตามลำพัง รู้สึกเป็นอิสระ รู้จักการพึ่งตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

1.2.1.3.2. แนวความคิดของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ มองว่า คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้น การที่เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการ และความสนใจของตนเองจะเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็ก

นักจิตวิทยาคนสำคัญของกลุ่ม คือ บรูเนอร์ (Jerome S. Bruner.) ซึ่งให้ความสนใจอย่างมากกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Discovery ในการจัดการเรียน การสอนถ้าครูช่วยให้ผู้เรียนมองเห็น “โครงสร้าง” (Structure) ของสิ่งที่จะเรียนจะช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้ดี สามารถทำความเข้าใจในหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อีกมากมาย ครูควรตั้งประเด็นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นการค้นคว้าตามลำพัง หรือเป็นกลุ่ม ซึ่งการให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบนั้นไม่เพียงจะฝึกเขาให้มีทักษะในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่จะเป็นการช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตน ซึ่งจะทำให้เขาเป็นนักแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

1.2.1.3.3 แนวความคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คำนึงความเป็นคนที่มีอิสระสามารถที่จะนำตนเอง และพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสระเสรีภาพในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้อื่น หรือตนเองเดือดร้อน ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มนี้เสนอแนะว่าควรให้เด็กมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) นั่นคือ ครูควรฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลมีความชื่นชม หรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มแนวความคิดของกลุ่มมนุษยนิยม ได้แก่ มาสโลว์ (Abraham H.Maslow.) ผู้มีความเชื่อว่า หากเราให้อิสระภาพแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง โรเจอร์ (Carl R.Rogers.) เชื่อว่า ความไว้วางใจ และความเชื่อในความเป็นมนุษย์จะช่วยให้บุคคลพัฒนาศักยภาพของตนได้ และ อาร์เธอร์ (Arthur W.Combs.) ผู้มีความคิดว่า หลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอน คือ การช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก

1.2.1.3.4. แนวความคิดของกลุ่มสรรคินิยม (Constructivism) ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้ ซึ่งเดิมมุ่งศึกษาปัจจัยภายนอกของผู้เรียน ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับครู บุคลิกภาพของครู การแสดงออก ความกระตือรือร้น และการให้คำชมเชย ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการมุ่งศึกษาปัจจัยภายในของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมของผู้เรียน มโนทัศน์

ที่คลาดเคลื่อน ความจำ ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล การเสริมแรง ความตั้งใจ และแบบแผนทางปัญญา จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายใน มีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้อง และเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน ข้อความนี้ไปสอดคล้องกับแนวความคิดของปรัชญา Constructivism ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (construct) ความรู้ จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม พยายามที่จะนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมา สร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structure) หรือที่เรียกว่า Schema โครงสร้างทางปัญญานี้ประกอบด้วย ความหมาย หรือความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ อาจมีความเชื่อ ความเข้าใจคำอธิบายความรู้ของบุคคลนั้น

โดยสรุปผู้เรียนสร้างเสริมความรู้ ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเอง ครูผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับขยายโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุล หรือก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้น ซึ่งก็คือ สภาวะที่โครงสร้างทางปัญญาเดิมใช้ไม่ได้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับประสบการณ์มากขึ้น หรือเกิดโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้นนั่นเอง

1.2.2 บทบาทของครูผู้สอนในการปฏิรูปการศึกษา

ครูผู้สอนนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาของไทย ประสบผลสำเร็จ โดยในเบื้องต้นต้องทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาโดยเฉพาะในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะขอสรุปพอเป็นสังเขป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : การดำเนินการปฏิรูปการศึกษา. 2543) ดังนี้

(1) ครูต้องมองผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งในภาพรวมได้กำหนดลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

(1.1) เป็นคนดี มีวินัย เอื้อเฟื้อ ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด ทำหน้าที่มีจิตประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็น และสิทธิผู้อื่นเสียสละรักษารวมชาติ และสิ่งแวดล้อมทำงานเป็นทีมเป็นอย่างดี มีความสุข

(1.2) เป็นคนเก่งมีความรู้ทั้งเรื่องของไทย และสากลมีทักษะที่จะแสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั่วๆ ไปและเฉพาะด้านที่ตนเองถนัด มีความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ มีทักษะทางคณิตศาสตร์ รู้จักคิดวิเคราะห์ ทนสมัยใช้เทคโนโลยีเป็น

(1.3) เป็นคนที่มีความสุข ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจดี ร่างแข็งแรงไม่ ปลอดภัยจากสารเสพติด ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามสมควร

(2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกระบวนการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้

(2.1) เน้นการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมฝึกกระบวนการคิด

(2.2) เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(2.3) กิจกรรมการเรียนการสอนยืดหยุ่นท้าทาย ทำให้เรียนอย่างมีความสุข และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

(2.4) เมื่อฝึกทักษะย่อยต่าง ๆ และให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นควรมีการบูรณาการทั้งสาระความรู้ทักษะต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในองค์รวมโดยให้สอดคล้องกับธรรมชาติกับวิชา ผู้เรียน และชีวิตจริง

(2.5) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งตัวผู้เรียน ผู้สอน และผู้สนับสนุน เช่น ผู้บริหาร ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน ต้องร่วมมือให้ความเอาใจใส่ และปฏิบัติตามบทบาทของตนเองให้ดีที่สุด

(3) ครูต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ยึดถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนาตัวบ่งชี้ลักษณะการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางไว้ทั้ง 2 ฝ่าย คือฝ่ายผู้เรียน และฝ่ายครูไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: แนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา. 2542) ดังนี้

(1) ตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน

(1.1) นักเรียนมีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

(1.2) นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัด และวิธีการของตนเอง

(1.3) นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม

(1.4) นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย และสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล

(1.5) นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน

(1.6) นักเรียนได้ฝึกค้นรวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

(1.7) นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข

(1.8) นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัย และรับผิดชอบในการทำงาน

(1.9) นักเรียนฝึกประเมินปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่นตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

(2) ตัวบ่งชี้การสอนของครู

(2.1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการ

(2.2) ครูจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

(2.3) ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง

(2.4) ครูจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์

(2.5) ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

(2.6) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน

(2.7) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

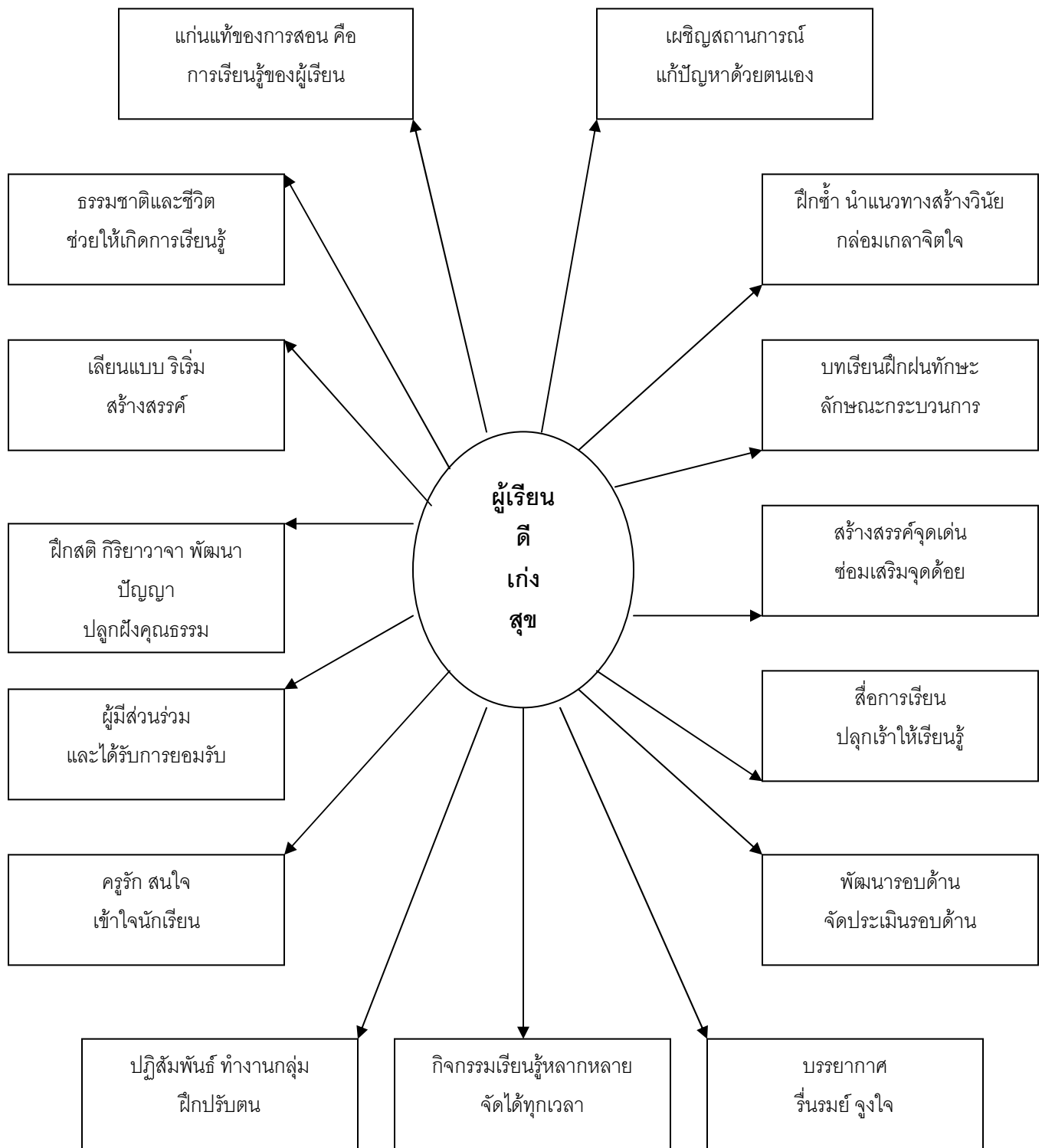
(2.8) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง

(2.9) ครูฝึกฝนกิจกรรมรายท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

(2.10) ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

โดยให้ข้อสังเกตว่าตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน และการสอนของครูที่จำแนกไว้นี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการเรียน และพฤติกรรมการสอนของครูนั้นมีลักษณะต่อเนื่องผสมผสานกลมกลืนกันเกินกว่าที่จะแยกตามช่วงเวลาของการเรียนการสอนได้ ตัวบ่งชี้หลายข้ออาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนการเรียน การสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ทั้ง 9 และ 10 ประการนี้ได้พัฒนามาจากตัวบ่งชี้ซึ่งคณะกรรมการโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ได้บูรณาการจากพฤติกรรมการเรียนรู้ซึ่งได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎีที่ผู้เชี่ยวชาญโครงการนำเสนอโดยแบ่งตัวบ่งชี้ของนักเรียน 58 ประการ และการสอนของครู 52 ประการ บางลักษณะตัวบ่งชี้ได้นำมาสร้างเป็นแผนภูมิ ดังที่ปรากฏในแผนภูมิที่ 1 ซึ่งเน้นให้เห็นถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุด คือ ดี เก่ง สุข

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงการเรียนการสอนของการเรียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ร่วมสร้างขึ้นเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ: แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง สุข. 2542 : 27) ได้แก่

- (1) ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข
- (2) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- (3) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
- (4) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย: ศิลปะ ดนตรี กีฬา
- (5) บทเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจอยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ
- (6) สิ่ง que เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

1.2.3 ลักษณะของกระบวนการเรียนการสอน ที่จะทำให้นักเรียนเรียนอย่างมี

ความสุข

กิตติวดี บุญซื่อ และคณะ เสนอไว้ 7 ประการ (กิตติวดี บุญซื่อ. 2540 : 27) คือ

- (1) บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก คำนึงถึงวุฒิภาวะ และความสามารถในการยอมรับของเด็กแต่ละวัย มีความต่อเนื่องในเนื้อหาวิชา และขยายวงไปสู่ความรู้แขนงอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อชีวิต และโลกรอบตัว
- (2) วิธีการเรียนรู้สนุกไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของนักเรียน การนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยัดเยียดหรือกดดัน เนื้อหาที่เรียนไม่มากเกินไปจนเด็กเกิดความล้า และไม่เหนื่อยเกินไป
- (3) ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการคิด ในแนวต่างๆ ของเด็ก รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ จากการประมวลข้อมูล และเหตุผลต่าง ๆ คิดอย่างมีระบบ
- (4) แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสความงาม และความเป็นไปของสรรพสิ่งรอบตัวบทเรียนไม่จำกัดสถานที่ หรือเวลาและทุกคนมีสิทธิเรียนรู้ อย่างเท่าเทียมกัน
- (5) มีกิจกรรมหลากหลาย ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ภาษาที่ใช้จูงใจเด็กนุ่มนวลให้กำลังใจ และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์

(6) สื่อที่ใช้ประกอบการเรียน ใ้ใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ อย่างชัดเจน คือมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนจนรู้ชัด (Learn to Know) เรียนจนทำได้ (Learn to Do) และเรียนเพื่อจะเป็น (Learn to Be)

(7) การประเมินผลมุ่งเน้นพัฒนาการของเด็ก ในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการ ทดสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลตนเองด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 48) ได้ให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

(1) เน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักตนเอง รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักพึ่งพาอาศัยวิธีศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และศึกษาหาความรู้ร่วมกับผู้อื่น รู้จักประเมินตนเอง และยอมรับผลการประเมินจากผู้อื่น

(2) เน้นการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการ จัดกิจกรรมตามความสนใจ ใ้หาวางแผนการเรียนร่วมกันให้ได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เพื่อค้นหาคำตอบ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้แต่ละคนพัฒนาตามศักยภาพของ ตน ฝึกให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตามที่ดี และเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมของ ชีวิตจริง

(3) จัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่ใกล้ตัวจนถึง สังคมโลก เช่น สภาพปัญหาในชุมชนการประกอบอาชีพในชุมชน และประเมินผลตามสภาพจริงโดย เน้นความสำเร็จของผู้เรียน พิจารณาตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนร่องรอย การแสวงหาความรู้ของผู้เรียน ชิ้นงานองค์ความรู้ที่ผู้เรียนนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้สอนต้อง ปรับตัวบ่งชี้เหล่านี้ ให้สอดคล้องกับแบบประเมินของหลักสูตรด้วย

(4) ใ้ผู้เรียนทำโครงการ นำเสนอแนวคิด และขั้นตอนการดำเนินงาน พร้อมทั้งใ้ได้ปฏิบัติ จริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

(5) การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นใ้ผู้เรียนใ้รู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักแยกแยะเชื่อมโยง เป็นระบบกล้าแสดงออก ใ้หลักเหตุและผลในการรับฟังความคิดเห็น และประเมินผลร่วมกัน เพื่อการ พัฒนาและปรับปรุง เคารพ และใ้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยครูจะต้องคอยส่งเสริมจัดสภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกให้เกิดสิ่งเหล่านี้ บนความเชื่อพื้นฐานว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพื่อส่งเสริมใ้ผู้เรียนใ้แสดงความสามารถในทางที่ถูกที่ใ้ครูต้องยอมรับการกระทำนั้น ๆ ยกย่อง และใ้กำลังใจเพื่อกระตุ้นใ้ผู้เรียน ใ้รู้มีนิสัยชอบปฏิบัติ สร้างสรรค์ผลงานอย่างมีความสุข

1.2.4 การวิเคราะห์คุณลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาความต้องการความสามารถและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงความสามารถ ความรู้ในเนื้อหาวิชาและความสนใจของตนเองแล้ว ครูจะต้องนำปัจจัยด้านเวลาและสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมาพิจารณาด้วย เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและมีประสิทธิผลมากที่สุด (วัฒนาพร กระจับทุกษ์ 2544 : 57)

จากหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมให้ผู้เรียน ค้นพบและสร้างความรู้ ด้วยตนเอง โดยค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ทำความเข้าใจสร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเองและค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) ส่งเสริมให้ผู้เรียน ค้น คิด ทำ และแสดงออก เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน
- (3) ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อนหรือกลุ่มได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- (4) ส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้และปฏิบัติอย่างมีขั้นตอน หรือเป็นกระบวนการหรือด้วยวิธีการของตนเอง
- (5) ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีผลงาน จากการปฏิบัติและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้
- (6) ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน ยอมรับผู้อื่นและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง
- (7) ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวินัยและความรับผิดชอบ ในการเรียนและ การปฏิบัติงาน

1.2.5 การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึงการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมสอดคล้อง

กับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 :33)

หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

(1) ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) ดังนี้

- (1.1) แสวงหาข้อมูล
- (1.2) ศึกษาทำความเข้าใจ
- (1.3) คิดวิเคราะห์
- (1.4) ตีความ
- (1.5) แปลความ
- (1.6) สร้างความหมายแก่ตนเอง
- (1.7) สังเคราะห์ข้อมูล
- (1.8) สรุปข้อความรู้

(2) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (Participation)

(3) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันและได้เรียนรู้จากกันและกันได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ แก่กันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Interaction)

(4) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน/ ข้อความที่สรุปได้” (Process/Product)

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

รายการ	ครูเป็นศูนย์กลาง	นักเรียนเป็นศูนย์กลาง
1. บทบาทครู	ผู้ถ่ายทอดความรู้	ผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้
2. หน้าที่ครู	<ul style="list-style-type: none"> → ครูพูดเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนพูดเป็นส่วนน้อย → ครูเตรียมสิ่งที่จะพูด → ครูสอนสิ่งที่ควรรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> → ครูพูดเป็นส่วนน้อย นักเรียนพูดเป็นส่วนมาก → ครูเตรียมกิจกรรมและคำถามกระตุ้นให้นักเรียนพูดและทำกิจกรรม → ครูสอนสิ่งที่ควรรู้หรือไม่รู้ก็ได้
3. จุดมุ่งหมาย	<ul style="list-style-type: none"> → เนื้อหาความรู้ → ต่างคนต่างรับความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> → เน้นให้นักเรียนคิด ทำและแสดงออกเพื่อแก้ปัญหา / สร้างสรรค์ → มุ่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นส่วนใหญ่
4. การวัดผล	→ สอบความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่	→ วัดผลหลายด้าน อาทิ ผลงาน ชิ้นสุดท้าย กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน ความรับผิดชอบ

ในฐานะที่ครูเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางจึงควรมีบทบาทดังนี้

- (1) วางแผนคิดกิจกรรม
- (2) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน
- (3) ควบคุมดูแลกระบวนการ
- (4) สังเกตกระบวนการเรียนรู้ กระตุ้นแนะนำ
- (5) นำอภิปรายช่วยผู้เรียนประมวลสรุปข้อเรียนรู้
- (6) เสริมความรู้
- (7) ส่งเสริมการนำความรู้ไปใช้
- (8) ประเมินผล

1.2.6 การเรียนรู้ที่มีความสุข

ความสุข คือ สิ่งที่ทุกคนปรารถนาครูอาจารย์ต่างก็อยากเห็นลูกศิษย์ของตน ร่าเริงแจ่มใส และมีความสุข องค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540:34-35)

- (1) เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและมีสมอง
 - (1.1) เด็กแต่ละคนมีความรู้สึก มีสมอง มีความสามารถเฉพาะตัว
 - (1.2) เด็กไม่ใช่ทาสรองรับอารมณ์ของผู้ใหญ่
 - (1.3) เด็กแต่ละคนมีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติอย่างมนุษย์คนหนึ่ง
 - (1.4) เด็กแต่ละคนควรได้มีโอกาสเรียนตามความถนัดและความสนใจของตน
- (2) ครูมีความเมตตาจริงใจและอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง ครูควรให้ความเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรมสม่ำเสมอวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีอารมณ์มั่นคงสดชื่นแจ่มใส มีสำนึกในบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้ให้ มีความเสียสละอดทน
- (3) เด็กเกิดความรักและภูมิใจในตนเองรู้จักปรับตัวได้ทุกที่และทุกเวลา
 - (3.1) ครูต้องช่วยให้เด็กได้ค้นพบความสามารถของเขาและเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความสามารถนั้นๆ ออกมา
 - (3.2) ความภูมิใจในตนเองจะนำมาซึ่งความสุขมองเห็นสิ่งรอบตัวในทางที่สร้างสรรค์ เห็นคุณค่าของตน และพร้อมที่จะให้ความรักแก่คนอื่นๆ ด้วย
 - (3.3) การรู้จักตนเองรู้คุณค่าเห็นความสำคัญของตนเองจะนำมาซึ่งความสุขและความพอใจ เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำทุกอย่างได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

- (4) เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
- (5) บทเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจให้อยากค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
- (6) สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

1.2.7 การนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้

1.2.7.1 บทบาทของโรงเรียนในการดำเนินการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ปัจจัยสำคัญที่จะนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นระบบ ชัดเจนและจริงจังเพราะเพียงลำพังครูผู้สอนถึงจะมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากเพียงใดก็ยังไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากขาดระบบการสนับสนุนที่ดีและเพียงพอ บทบาทของโรงเรียนในการดำเนิน ประกอบด้วย (วัฒนาพร รัชภัทท์ 2544 : 79)

(1) การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

- (1.1) การกำหนดนโยบายของโรงเรียน
- (1.2) การกำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่างๆ
- (1.3) การจัดทำแผนงานโครงการ

(2) การพัฒนาบุคลากร

(2.1) การปรับกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง

(2.2) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเทคนิควิธีการ

(3) การเตรียมสนับสนุน

- (3.1) การเตรียมแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน
- (3.2) การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

(4) การบริหารและบริการหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

- (4.1) การจัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลาย
- (4.2) การจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
- (4.3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการศึกษาค้นคว้าใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- (4.4) การจัดบริการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

- (5) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ
- (6) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน
 - (6.1) จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน
 - (6.2) สนับสนุนให้ครูผู้สอนทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะ
- (7) การจัดระบบนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม
- (8) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- (9) การนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนิน

1.2.7.2 ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น จากการนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้และแนวทางแก้ไข

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ง่ายหรือในช่วงระยะเวลาอันสั้น การนำแนวความคิดนี้ไปปฏิบัติในระดับห้องเรียน แม้โรงเรียนจะได้เข้ามาจับบทบาทในการเตรียมการเพื่อสนับสนุนในด้านต่างๆ เป็นอย่างดีแล้วก็ตามก็มักจะมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติโดยตรงไม่ตระหนักและไม่รู้เท่าทันปัญหาแล้วพยายามหาทางป้องกันแก้ไขอย่างทันการณ์แล้ว ก็อาจก่อให้เกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายและหมดกำลังใจในที่สุด (วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ 2544:79)

- (1) ปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอน
 - (1.1) ครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเดิม
 - (1.2) ครูรู้สึกว่าถูกลดบทบาทและหมดอำนาจในห้องเรียน
 - (1.3) ครูไม่มั่นใจในเทคนิค ทักษะและวิธีการสอนของตนว่า เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพียงใด
 - (1.4) ครูไม่เคยชินกับการทำงานเป็นทีมหรือรับการนิเทศ
 - (1.5) ครูส่วนมากเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนเรียนได้ช้า
 - (1.6) ครูส่วนมากมองว่า การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเห็นผลช้า
 - (1.7) ครูส่วนมากรู้สึกว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่เหมาะสมที่จะใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาหรือผลการเรียนต่ำ
- (2) ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน
 - (2.1) การเตรียมการด้านต่างๆ ของโรงเรียนไม่จริงจังต่อเนื่อง

(2.2) บุคลากรบางฝ่ายในโรงเรียนไม่เข้าใจแนวทางวิธีการจัดการเรียนการสอน

(2.3) จำนวนผู้เรียนในแต่ละห้องเรียน มีมากเกินไป

(2.4) ระบบการวัดประเมินผลยังไม่เอื้อต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

(3) ปัญหาที่เกิดจากผู้เรียน

(3.1) ผู้เรียนส่วนมาก ขาดทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้การปฏิบัติการ

อภิปราย

(3.2) ผู้เรียนส่วนมากเคยชินกับการเป็นผู้รับความรู้ มากกว่าผู้ปฏิบัติเพื่อค้นหา

ความรู้เอง

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2544 :88) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ การนำแนวคิดนี้สู่การปฏิบัติในห้องเรียนและในโรงเรียนจึงต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบชัดเจนรอบคอบและเชื่อมั่น เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติอย่างจริงจัง การยอมรับในแนวคิดและมีเจตคติที่ดีต่อแนวทางนี้ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน คือ ปัจจัยสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานหลักในสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ความชัดเจนในหลักการ วิธีการ เทคนิคและทักษะต่างๆ ในการจัดการทั้งในและนอกชั้นเรียน คือ ข้อมูลสำคัญที่ทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนต้องเรียนรู้ฝึกฝน และปฏิบัติจนเชี่ยวชาญเพื่อให้ “ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ” คือ ทางเลือกใหม่ของการจัดการศึกษา ซึ่งจะนำพาสังคมสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2.8 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบลด์โซ (Bledsoe. 1971:121 – 122) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนโดยวิธีสังเกตครูที่สอนในชั้นเรียน และให้คะแนนการสังเกตกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4,368 คน แยกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูต่างกัน กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อครูต่างกัน นักเรียนที่มีอายุมากจะมีทัศนคติที่ดีต่อครูมากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มากกว่าครูที่มีอายุสูงกว่า 35 ปี

เนวาร์ (เสาวรัตน์ จุลรัตน์. 2535:35; อ้างอิงจาก Nawarre. 1965) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอิทธิพลของบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เขาได้ทดลองความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนคาทอลิกซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบอัตตาธิปไตย กับ

นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ เขาวนปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์

เพียเจต์ (เสาวรัตน์ จุฬรัตน์. 2535:38 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1978) ได้ศึกษาผลของตัวแปรทางโรงเรียนและตัวแปรภายนอกโรงเรียนที่มีอิทธิพลทางวิชาการและไม่ใช่ทางวิชาการของนักเรียนเกรด 6 จำนวน 1,621 คน ที่อยู่ในโรงเรียนในเมืองหลวง 2 แห่ง 30 โรงเรียนและในชนบท 30 โรงเรียนในชาวตะวันออกประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ตัวแปรด้านบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บรอดฟุต (Broabfoot. 1994 : 4-8) ได้ศึกษาวิจัยการเข้าสู่การประกันคุณภาพและการควบคุมคุณภาพในประเทศต่างๆ เพื่อเป็นการเสนอภาพและเปรียบเทียบผลกระทบทางสังคมในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมคุณภาพในประเทศเยอรมนี สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า ในประเทศเยอรมนีมีการเปลี่ยนแปลงจากจังหวัดหนึ่งไปสู่อื่นๆ และการประกันคุณภาพและควบคุมคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในวิชาชีพครู แต่ทั้งนี้การประกันคุณภาพและการควบคุม ต้องอาศัยความรู้ทางกฎหมายประกอบ ในประเทศสวีเดนมีการพิจารณาการประกันคุณภาพ โดยการพัฒนาความรู้และการควบคุมในประเทศฝรั่งเศส มีการให้ความเชื่อถือมากต่อการตรวจสอบภายนอก องค์กรและการควบคุมงานในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมคุณภาพ

แอเชอร์ (Acher. 1995 : 192-197) ได้วิจัยเกี่ยวกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางให้โรงเรียนสามารถนำไปเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ผลการวิจัย พบว่า ระบบคุณภาพการศึกษา (The Education Quality System : EQS) ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบของระบบประกันคุณภาพและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประกันคุณภาพ จะต้องปรับเปลี่ยนลักษณะสังคม 3 ประการ คือ ความรอบรู้ การปรับเปลี่ยนและการปฏิรูปจึงจะทำให้องค์กรมีการพัฒนา ทั้งในด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การใช้ผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ของ EQS แสดงให้เห็นว่าระบบคุณภาพการศึกษามีความสมบูรณ์ ชัดเจนสอดคล้องและเป็นแนวทางสำคัญต่อองค์กรและการเปลี่ยนแปลงของนักวิชาการได้กรอบแนวคิดของการเปลี่ยนแปลงระบบงาน กอร์โรว์ (Gorow.1997:41-A) ได้ทำการวิจัยการลงความเห็นของครูในโรงเรียนประถมศึกษารื่อง บรรยากาศของโรงเรียนและความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่มีผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในช่วง 3 ปี โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา 14 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงนั้นครูมีความพอใจในระดับ

หน้าที่การงานและบรรยากาศในโรงเรียนมากน้อยกว่าอย่างไรก็น่าจะมีการศึกษาต่อไปเพื่อให้เห็น
ข้อสรุปที่จะนำมาสนับสนุนผลการศึกษาร้างต้น

มัว (Moor.1995 : 74-75) ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์การบริหารงานควบคุมคุณภาพ (TQM) และแนวคิดด้านคุณภาพในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
กลยุทธ์ในการวางแผนกับการบริหารงานควบคุมคุณภาพในอุดมศึกษา โดยมีการนำแนวคิดด้าน
คุณภาพมาใช้ในการวางแผนกับการบริหารงานควบคุมคุณภาพ ในระดับอุดมศึกษาโดยมีการนำแนวคิด
ด้านคุณภาพมาใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และสำรวจในสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่งมีการรวบรวม
ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ 52 รายการ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัย พบว่า การวางแผน
กลยุทธ์และการบริหารควบคุมคุณภาพ มีความสัมพันธ์กันในการสร้างความอยู่รอดและการมี
ประสิทธิภาพขององค์กร เมื่อนำมาใช้ในองค์กรจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อมีการบูรณาการดังนั้น
การบูรณาการจึงต้องอาศัยแนวคิด ด้านคุณภาพที่ชัดเจนความไม่สัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ และ
องค์กรภายนอก เพื่อที่จะลดความขัดแย้งให้น้อยที่สุดและเกิดการยอมรับมากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงที่ดีต่อองค์กรต่อไป

1.2.9 งานวิจัยในประเทศ

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527:104 – 108) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน
สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัด
กรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 364 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ และจำนวน 524
คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านลักษณะของ
นักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนทุกกลุ่มวิชาของนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่า .90
และ .93 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 46) ได้ทำการวิจัย การ
ประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาปีการศึกษา 2538 ผลการวิจัยพบว่า

(1) ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนในภาพรวมระดับประเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ
94.42 ได้ระดับคุณภาพในเกณฑ์ พอใช้ได้ (ระดับ 2) และมีโรงเรียนได้มาตรฐานจำนวนทั้งสิ้น
1,568 โรงเรียน เนื่องจากสาเหตุสำคัญหลายประการ คือ การที่เงื่อนไขการผ่านเกณฑ์มาตรฐานนั้น
ค่อนข้างสูง กล่าวคือโรงเรียนที่ได้มาตรฐานจะต้องได้รับการประเมินไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ในทุกตัวบ่งชี้

ทุกมาตรฐาน ภารกิจใน 6 งานหลักของโรงเรียนที่ผ่านมาตรฐานมากที่สุด คือ งานกิจการนักเรียน ส่วนงานวิชาการผ่านมาตรฐานน้อยที่สุด ถ้าพิจารณาตามประเภทของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนผ่านมาตรฐานในแต่ละงาน ในอัตราที่ใกล้เคียงกันและถ้าพิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าโรงเรียนประเภทที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะผ่านมาตรฐานระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษามากที่สุดส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านมาตรฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดเมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน 7 ผ่านมาตรฐานระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น เป็นสัดส่วนลงมาตามลำดับส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านมาตรฐานมากที่สุดในโรงเรียนขนาดอื่น เป็นสัดส่วนลงมาตามลำดับส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านมาตรฐานมากที่สุดโรงเรียนขนาด 5 ระดับการศึกษาที่โรงเรียนผ่านมาตรฐานมากที่สุดคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรองลงมาคือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษาตามลำดับ

(2) ผลการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการพัฒนางานตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ตามลำดับความสำคัญ 5 ลำดับแรก คือ 1) การให้ความรู้แก่บุคคลเรื่องหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรและแผนการสอน 2) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนก่อนประถมศึกษาและจัดให้มีเครื่องเล่นสนามครบตามเกณฑ์ 3) การให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น 4) การจัดหาเอกสารสิ่งพิมพ์ คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรสื่อทุกกลุ่มประสบการณ์ที่ครูไม่สามารถผลิตเองได้ 5) การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่โรงเรียนพัฒนาขึ้น

สุรสิทธิ์ อัครยาพร (2542 : 115) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานด้านกระบวนการตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดการประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า

(1) โรงเรียนมีปัญหาด้านกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าด้านการบริหาร โดยประเด็นที่มีปัญหามีดังนี้ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติจริงประเมินและปรับปรุงตนเองการวางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นและการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

(2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในการปฏิบัติงานน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

(3) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนควรเร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้

มากขึ้นดังนี้ 1) มุ่งพัฒนาครูให้เข้าใจและมีพฤติกรรมการสอนที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกคิดปฏิบัติจริง สามารถประเมินและปรับปรุงตนเองได้ 2) กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น 3) สนับสนุนให้มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

ทำเนียบ มหาพรหม (2543: 213) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า

(1) โรงเรียนได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงลำดับคือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยและด้านผลผลิต

(2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกด้าน เรียงลำดับคือ ด้านบริหารและการจัดการด้านหลักสูตรและการสอนด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม และด้านบุคลากร

(3) เพื่อให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาดีขึ้นควรดำเนินการ ดังนี้

(3.1) ให้อาจารย์ตระหนักในบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานให้ตีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(3.2) ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรักสามัคคีกัน รักในเกียรติ และ

ศักดิ์ศรีความเป็นอาจารย์ มีจิตมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

(4) โรงเรียนกำหนดและประกาศคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับทราบและร่วมกันปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

(5) โรงเรียนจัดประชุมวางแผนงานการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านส่วนตัว

2.1.1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

ตามปกติวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความรู้สึกนึกคิด อุดมคติ การปรับตัว ด้านจิตใจของวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นหญิง แตกต่างกัน ดังนั้นตัวแปรเพศ จึงนับว่ามีความสำคัญมากในการศึกษาค้นคว้า

กันยา สุวรรณแสง (2533:161) กล่าวว่า ความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นสาเหตุให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ความสนใจ และการแสดงพฤติกรรม และจากการค้นคว้าปรากฏว่า เพศหญิงหรือเพศชาย สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ทัดเทียมกัน แต่ชายและหญิงจะมีเจตคติหรือความสนใจที่แตกต่างกัน ยิ่งเกิดปัญหาและความรู้สึกนึกคิด อุดมคติที่แตกต่างกัน องค์ประกอบด้านเพศจึงมีความสำคัญมากในการศึกษาค้นคว้า

อารี พันธุ์ณี (2544:33) กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างทางเพศ หมายถึง ความแตกต่างในเรื่องต่างๆ ทางเพศชายและหญิง ซึ่งวัฒนธรรมส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทของหญิงและชายให้แตกต่างกัน เช่น บางวัฒนธรรมถือว่า ชายเป็นช้างเท้าหน้า หญิงเป็นช้างเท้าหลัง หรือชายเป็นผู้นำ หญิงเป็นผู้ตาม เป็นต้น หรือในบางวัฒนธรรมเชื่อว่า ผู้ชายต้องเข้มแข็งอดทนอ่อนแอไม่ได้ผู้หญิงเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือผู้ชายมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่าผู้หญิง เพราะในบางตำแหน่งไม่เปิดให้ผู้หญิงทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นการแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศ โดยมีเรื่องของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

2.1.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

จรวยพร กาญจนโชติ (2532:89) ศึกษาเรื่องการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซาติชาย หมั่นสมัคร (2542 : 48) ที่ได้ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพศชาย และเพศหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน และมีระดับการปรับตัวพอใช้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาณี เจียมศักดิ์ (2543 : 38) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการปรับตัว ในการศึกษาของเพศชายและเพศหญิง วิชาเอกพลศึกษา คณะพลศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชาย และนิสิตหญิงมีพฤติกรรมการปรับตัวไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ณรัตน์ ผลสวัสดิ์ (2544:85 - 86) ได้ทำการศึกษาถึงการปรับตัวและสุขภาพจิตของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษา

สำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) สถาบันราชภัฏพระนคร ซึ่งผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการปรับตัว พบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

2.1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น

โจนส์ (Jones. 1970 : 42-48) ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กตามอายุ พบว่า เด็กอายุ 9-11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันเลย อายุ 13 ปีขึ้นไปจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง 16-17 ปี จะคงที่ครั้งหนึ่ง

โฟรดี และคนอื่น ๆ (สิริชัย ประทีปฉาย. 2533 : 170; อ้างอิงจาก Frodi and others. 1977) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุหรือไปพร้อม ๆ กับอายุ

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าบุคลิกภาพ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบุคคล ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ หรือพร้อมกันกับอายุ และวุฒิภาวะของแต่ละบุคคล

2.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

2.1.3.1 ความหมายของสุขภาพจิต

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2524:2) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสมบูรณ์ของจิตใจที่ปราศจากอาการผิดปกติต่าง ๆ ทางจิต เช่น โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ มีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

กรมการแพทย์ (2529:3) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาพจิตใจของบุคคลที่สามารถแก้ปัญหา สามารถปรับตัว และปรับจิตใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคม และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสุขสบายตามอัตภาพ และปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาท

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530:6) ได้สรุปความหมายของสุขภาพจิตว่า หมายถึง ความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ปราศจากโรคจิต โรคประสาท มีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางจิตใจ มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองสุขภาพจิต (2532:1) ให้ความหมายสุขภาพจิตไว้ว่า คือ สภาพความสมบูรณ์ของจิตใจ สภาพของจิตใจจะมีความสมบูรณ์เพียงไร ดูได้จากสมรรถภาพของจิตใจ ซึ่งได้แก่ความสามารถในเรื่องการผูกมิตร และคงความเป็นมิตร การแก้ปัญหา และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ การทำใจให้ยอมรับในสิ่งที่อยากเป็นเท่าที่ได้เป็นอยู่จริงได้ด้วยความพอใจ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) (दनัย ไชยโยธา. 2532 : 65) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า สุขภาพจิต (Mental Health) ไว้ว่า ความสามารถของบุคคลที่จะ ปรับปรุงตนให้มีความสุข และเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น และสามารถ ดำรงชีวิตของตนเองได้โดยไม่เสียดุลยภาพ ทำให้มีความสุขกาย สบายใจ รวมทั้งสามารถสนองความต้องการของตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นภายในจิตใจ สุขภาพจิต มิได้หมายถึงเฉพาะเพียงปราศจากโรคทางจิต และประสาทนั้นแต่รวมถึงการปรับตัวเข้ากับสังคม และ สิ่งแวดล้อมได้อย่างดี

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของสุขภาพจิต ว่าหมายถึง ความ สมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ที่ปราศจากอาการผิดปกติต่าง ๆ เช่นโรคจิต โรคประสาท มีความเข้มแข็ง มีอารมณ์มั่นคง มีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้ดี เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยไม่ มีความขัดแย้งทางจิตใจ มีความสามารถที่จะทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง และสังคมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2.1.3.2 ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี

กรมการแพทย์ (2529:3) ได้ให้ข้อเสนอแนวทางการพิจารณาลักษณะของบุคคลที่มี สุขภาพจิตดี คือ ไม่มีโรคทางร่างกาย และจิตใจ มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์ และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้ มีความสามารถที่จะปรับตัวในสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อชุมชนแวดล้อมได้ตามสภาพของตนเอง และ สามารถปรับตัวปรับใจ ให้เกิดความพึงพอใจ และมีความมั่นคงต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

เอิกเบิร์ต (พรจิรา วงศ์ชนะภัย. 2545:17; อ้างอิงจาก Egbert. 1980) กล่าวว่า ลักษณะของ ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจะมีลักษณะดังนี้ คือ รู้จักตนเอง สามารถพัฒนาบุคลิกภาพผสมผสานกันได้ เหมาะสมกับความเป็นจริง เป็นผู้ที่ตั้งความหวังในทางที่เป็นไปได้ เป็นผู้ที่เข้าใจชีวิต และ จุดหมายในชีวิต เป็นผู้ที่มีพลังในการดำรงชีวิต สามารถก่อให้เกิดความหวังของชีวิต มีความสามารถในการปรับความคิด พฤติกรรม ตามประสบการณ์ของชีวิตในแต่ละช่วงได้ และสามารถเปิดเผย ตนเอง สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดีว่า หมายถึง บุคคลที่ สามารถแก้ปัญหา สามารถปรับตัว และปรับจิตใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคม และสภาพแวดล้อมที่ เป็นจริง สามารถที่จะแก้ปัญหา หรือผ่อนปรนหาทางออกที่เหมาะสมให้กับตนเองต่อสังคม วัฒนธรรม และยอมรับผลที่จะเกิดตามมาได้ รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขสบาย ตามอัตภาพ

2.1.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

จารุวรรณ ตั้งศิริมงคล (2529:30) ได้ทำการศึกษา สุขภาพจิต และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 610 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลาง สุขภาพจิตของนักเรียนชาย กับนักเรียนแตกต่างกันในด้านความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น และกลัวโดยไม่มีเหตุผล เกี่ยวกับการปรับตัว พบว่านักเรียนชาย และหญิง ประสบปัญหาการปรับตัวมากที่สุดคือ ด้านการเรียน รองลงมา คือด้านอนาคตอาชีพ และการศึกษา และเมื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัว และสุขภาพจิต พบว่า การปรับตัวของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิต

2.1.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาและนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น ฮิลการ์ดและแอทคินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson.1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา ส่วน รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2530:41; อ้างอิงจาก Ruch.1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ตัวเราทั้งตัว หรือ อัดตะที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาและพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมานั้นเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลนั้นๆ และออลฟอร์ด (จรรยา เกษมศรีสังข์.2537 : 11-15; อ้างอิงจาก Alport .1967) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพ เป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใบบุคคล และเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด และอนาสตาซี (จรรยา เกษมศรีสังข์. 2537 : 11-15; อ้างอิงจาก Anastasi.1968) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเดียวกันแต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกันอาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกันได้ หรือแม้แต่สภาพแวดล้อมและพันธุกรรมเดียวกัน นอกจากนี้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะรวมของบุคคลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และพันธุกรรม แสดงออกมาเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ ที่เรียกว่า “พฤติกรรม” ซึ่งเป็นกระจกเงาที่สะท้อนถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ

2.1.4.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530:44) กล่าวคือ

(1) พันธุกรรม สิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

(2) สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์ทั้งพัฒนาการทางกาย ทางจิต และบุคลิกภาพ คือ บุคคลอื่นๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์เหล่านี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ทศนคติ และพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

(3) ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึง ระดับพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจอันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนมาก

อิริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530:42 ; อ้างอิงจาก Erikson.1959) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดอยู่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับ ตลอดช่วงชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

2.1.4.2 ประเภทของบุคลิกภาพ

การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะเค้าหน้า หรือโครงสร้างต่างๆ ของร่างกายและบุคลิกภาพ เป็นความเชื่อว่ามีมนุษย์เรานั้นมีลักษณะทางสรีระเป็นแบบ ๆ ไป แต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแต่ละอย่าง (Luthan.1980:160) ดังนั้น จึงมีผู้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็นหลายประเภท เช่น ความคิดของ เครซเมอร์ (Samuel.1981 : 190-191;citing Kretschmer.1921) และเชลดอน (Burger.1986:189; citing Sheldon.1942) เห็นว่าบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะของคน จึงได้แบ่งบุคลิกภาพของคนตามรูปร่างหรือโครงสร้างทางสรีระวิทยาสอดคล้องกันเป็น 3 ประเภทคือ

(1) ประเภทที่มีร่างกายอ้วนเตี้ย คอโต ร่างกายมีไขมันมาก พุงยื่น (Pygmy หรือ Endomorphy) คนประเภทนี้เป็นคนที่ชอบแสวงหาความสบาย ไม่รีบร้อน ชอบการเข้าสังคม สนุกสนาน ร่าเริง โกรธง่ายหายเร็ว และกินจุ

(2) ประเภทที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนยาว อ่อนแอ (Ectomorphy หรือ Ectomorphy) คนประเภทนี้มีลักษณะเคร่งขรึม เอาการเอางาน มีความเครียดทางอารมณ์อยู่เป็นนิจ ชอบสันโดษไม่เข้าสังคม

(3) ประเภทที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง เต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ ร่างกายแข็งแรง ชอบออกกำลังกาย (Athletic หรือ Mesomorphy) คนประเภทนี้ชอบทำอะไรแปลกๆ ซินๆ ไม่มีความทุกข์ร้อน ไม่เคยพูดถึงเรื่องความเป็นความตาย สนุกอยู่เสมอ

ส่วน Jung (Hergenharn.1990:58-85; citing Jung.N.d.) ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดถือสังคมเป็นหลัก เขาได้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) บุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัว (Introvert) เป็นคนที่ไม่ชอบสูงส่งกับผู้อื่น เคร่งครัด ต่อบรรยากาศแบบแผน มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เชื่อตัวเอง และการกระทำทุกอย่างที่มักจะทำขึ้นอยู่กับตัวเองเป็นใหญ่ บุคคลประเภทนี้จะผูกพันกับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคมหรือบุคคลอื่น

(2) บุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว (Extrovert) เป็นคนเปิดเผย คุยเก่ง ร่าเริง ปรับตัวได้ดี ในสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองบนรากฐานของเหตุผลและความจริง

นอกจากนี้ ฟรีดแมน และโรเซนแมน (Farmer and others. 1984 :34 ;citing Friedman & Rosenmen. 1974) ได้แบ่งบุคลิกภาพของคนตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี รายละเอียดของบุคลิกภาพทั้ง 2 มีดังนี้

(1) บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Personality) เป็นบุคลิกภาพของบุคคลที่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ (Organ and Hamner.1982:272-273;Farmer and others.1984:35; Smith & Anderson.1986:1166-1167; Fontana and others.1987:177)

(1.1) มีความทะเยอทะยาน (Intense Ambition) เป็นบุคลิกภาพที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่อยากจะประสบความสำเร็จ

(1.2) ชอบแข่งขัน (Competitive Drive) เป็นบุคคลที่ชอบต่อสู้แข่งขันกับผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้ดีกว่าคนอื่น

(1.3) แข่งขันกับเวลา (Time Urgency) เป็นบุคคลที่กระทำการต่างๆ อย่างเร่งด่วนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ทำงานตามแผนเวลา

(1.4) สร้างศัตรู (Hostility) เป็นบุคคลที่ยึดตนเองเป็นที่ตั้ง ชอบแสดงออกทางข่มขู่ผู้อื่น อาฆาตแค้น และขาดความเห็นใจผู้อื่น

(1.5) ออดทนต่ำ (Impatient) เป็นบุคคลที่มีความอดทนต่ำต่อการรอคอย และอดทนต่ำต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทนไม่ได้กับความเฉื่อย

(1.6) มีความก้าวร้าว (Aggressiveness) เป็นบุคคลที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ความคับข้องใจ แบ่งเป็นความก้าวร้าวทางวาจา และความก้าวร้าวทางร่างกาย

(2) บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Personality) เป็นบุคลิกภาพที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบ เอ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ไม่ทะเยอทะยาน ไม่มุ่งเอาชนะ มีความสงบเสถียร ทำงานไปพักผ่อนไป ไม่มีริบร้อน (Greene and others. 1985: 165; Mitchell and. Lanson. 1987:203 ; Robbins. 1989:511)

2.1.4.3 ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบ บี บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ.1960 อันเนื่องมาจากนายแพทย์ โรเซธแมน (Rosenman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่ามีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากผู้ป่วยอื่นๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขา พบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นจะมีรอยสักเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่า คนใช้ส่วนใหญ่ของเขานั่งแต่ตรงขอบแก้วอี้ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนี้จะต้องเป็นคนริบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรริบร้อน มักนั่งแก้วอี้แค่ตรงขอบแก้วอี้จะได้ลุกขึ้นได้รวดเร็ว คล้ายกับเป็นลักษณะของความพร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้ทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่า น่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้น พบว่า การมีโคเรสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ดังนั้น เขาจึงใช้เวลานาน 8 ปี ในการร่วมกันศึกษาและวิจัยบุคลิกภาพผู้ป่วยโรคหัวใจและในที่สุดก็พบว่า มีบุคลิกภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งต่อมาเราใช้ชื่อว่าบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพที่มีบุคลิกภาพ ตรงกันข้ามกัน เรียกว่าบุคลิกภาพแบบ บี ในการค้นพบบุคลิกภาพแบบ เอ นั้นถือว่าการค้นพบที่สำคัญเพราะบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นปัจจัยที่เสี่ยงกว่าปัจจัยภายนอกทุกตัว ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไขมันในหลอดเลือดสูงกับคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ แล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะถือว่าเป็นปัจจัยที่เสี่ยงที่สุดของการเกิดโรคหัวใจ (จรรยา เกษมศรีสังข์. 2537 : 14)

จากประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบ บี นั้น ฟรีดแมนและโรสเซนแมน (จรรยา เกษมศรีสังข์.2537:14; อ้างอิงจาก Friedman and Roseman.1974) สรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบเอ และ บุคลิกภาพแบบ บี ได้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่รีบร้อน ชอบแข่งขัน และก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มากๆ ในเวลาน้อยๆ ที่ความรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามในการทำงาน ชอบฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อประสบความสำเร็จ ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ทนไม่ได้กับงานที่ล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่นและถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อน และไม่ก้าวร้าว มีลักษณะเรื่อยๆ เรื่อยๆ ชอบการพักผ่อน ดำเนินชีวิตแบบง่ายๆ และไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงาน

2.1.4.4 การวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ และ บี แบบวัดที่ใช้ในปัจจุบัน มี 3 แบบ (จรรยา เกษมศรีสังข์.2537: 15; อ้างอิงจาก Friedman and Roseman.1974) คือ

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ไม่สามารถทน เช่น สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความโกรธ สถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัมภาษณ์นี้เป็นวิธีการแสดงออกทางด้านกายภาพ

มาตรวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ของเฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scale : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานตนเองเช่นเดียวกับแบบที่หนึ่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงขับมุ่งสัมฤทธิ์ การมีความรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการรับรู้ว่ามี ความกดดันในการทำงาน

แบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของ เจนกินส์ (Jenkins Activity Survey : JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูงเป็นบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่ลดละต่อความอ่อนล้าหรือการทำงานที่ประสบความสำเร็จ นอกระนั้นยังรายงานว่าตนเองทำงานหนัก และมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ รายงานว่า มีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่มสถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น รับรู้ว่าได้รับแรงเสริมจากการทำงานสูงกว่าอีกครั้ง ทั้งยังระดับการศึกษาสูงกว่า

นอกจากนี้ สตรูบ และคนอื่นๆ (Strube and others.1987) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสำรวจกิจกรรมของเจนกินส์ว่า เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบ เอ โดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองว่ามีการแสดงออกอย่างไร และได้ศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือใน

ความสำเร็จของงานมากกว่าความล้มเหลว มีแรงขับในการแข่งขันสูง มุ่งสัมฤทธิ์ และมีความรู้สึกรู้ว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพเป็นการแสดงออกทั้งด้านการกระทำและความคิด ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ที่บุคคลได้รับจึงกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

2.1.4.5 งานวิจัยต่างประเทศ

สตรูบ และโบลแลนด์ (อัจจรา วงศ์วัฒนามงคล. 2533 : 19-20; อ้างอิงจาก Strube and Boland.1986) ได้ทำการทดลองเพื่อรับรู้สาเหตุของการกระทำ และความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อมั่นในความสำเร็จในการทำงานมากกว่าล้มเหลว ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความยากของงานกับความเพียรในการทำงานนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางลบ กล่าวคือ ถ้างานมีความยากมากขึ้น บุคคลจะมีความเพียรในการทำงานลดลง แต่จะมีความเพียรในการทำงานที่ยากปานกลาง แต่บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี นั้น ความเชื่อถือในความสำเร็จและความล้มเหลวไม่ต่างกัน และความยากของงานและความเพียรพยายาม มีความสัมพันธ์กันทางบวก

บลูเมนทอลล์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ. 2535 : 28; อ้างอิงจาก Blumenthal.1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ของนักเรียนชายและหญิง ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะเป็นบุคลิกภาพที่มีความเครียดสูงกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

ชวาทซ์ และคณะ (ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2539 : 24; อ้างอิงจาก Schwartz & others.1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบี ที่ประสบความสำเร็จ ในสถานการณ์ที่ไม่มีผู้ใดเคยประสบความสำเร็จ และในสถานการณ์ที่มีบางคนประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ มีความมุ่งหวังความสำเร็จ ในสถานการณ์ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้ แต่จะไม่เอาตัวไปผูกมัดกับงานที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ

เคลลี่ และเฮาส์ตัน (วราภรณ์ แดงเจริญ.2544:43; อ้างอิงจาก Kelly and Houston.1985) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และแบบ บี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงทำงานนอกบ้าน ผลการวิจัย พบว่า หญิงทำงานนอกบ้านที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีระดับการศึกษาและระดับสถานภาพทางอาชีพสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี และยังพบอีกว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความตึงเครียดสับสน และวิตกกังวลในการทำงานมากกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

ไควร์เวอร์ และไวนด์เนอร์ (วรารภรณ์ แดงเจริญ.2544 : 44; อ้างอิงจาก Kleiwer & Weidner.1978) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และความปรารถนาความสำเร็จ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กหญิงจำนวน 41 คน เป็นเด็กชายจำนวน 32 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ผลการวิจัยพบว่า เด็กทั้ง 2 กลุ่มตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทางด้านพฤติกรรมพบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มักจะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบผลสำเร็จมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

2.1.4.6 งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2533:126-127) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจำนวน 120 คน และไม่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจำนวน 120 คน ตัวแปรที่ศึกษา คือ จิตลักษณะพื้นฐานของบุคคลและสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษาต่อ โดยศึกษาจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจะมีบุคลิกภาพแบบเอ มากกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ บี โดยเฉพาะในกลุ่มคนโสด ส่วนกลุ่มคนที่มีความวิตกกังวลและมีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาต่อมากกว่าคนที่บุคลิกภาพแบบ บี

ชมพูนุท พงษ์ศิริ (2535:73-74) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานของผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยสูงกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

ศิริลักษณ์ ตันชัยสวัสดิ์ (2535: 62-63) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเครียดของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ที่มีบุคลิกภาพแบบ บี มีระดับความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง และพยาบาลที่มีบุคลิกภาพต่างกันมีความเครียดต่างกัน โดยพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเครียดสูงกว่าพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด ด้านสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติงานด้านโครงสร้างและบรรยากาศองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียด บุคลิกภาพและกลยุทธ์การเผชิญปัญหาไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 103-107) ได้ศึกษาวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีวิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาทุกวัน

วิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบ บี มีวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่าง ๆ แบบรวมช่อม

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าบุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะที่รวมอยู่ในตัวบุคคลที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมกรรมการแสดงออก เพื่อตอบสนองสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

2.1.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้ แอทคินสัน (กันต์ฤทัย คลังพาล. 2546:27; อ้างอิงจาก Atkinson. 1964) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเอง หรือบุคคลอื่นโดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่น่าพอใจเมื่อการกระทำไม่สำเร็จ

พยัคฆ์ เมตตา (ปัดฐานันท์ จันทรพิมพ์. 2542:9; อ้างอิงจาก Mehta, Prayag. 1969) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อาจแสดงได้อย่างใดอย่างหนึ่งตามลักษณะ 3 ประการดังนี้

- (1) ความต้องการที่จะให้งานที่ตนเองทำ มีความสำเร็จในระดับสูง หรือมีมาตรฐานสูง (Standard of Excellence)
- (2) งานที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic) เป็นงานที่ทำให้สำเร็จอย่างดี และมีเอกลักษณ์เป็นของตน ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคคล เช่น ผลงานที่สร้างขึ้นในด้านศิลปะ และงานอื่น ๆ ที่ต่างไปจากธรรมดา
- (3) งานที่ต้องใช้เวลานาน (Long Term of Work) เป็นลักษณะหนึ่ง คือ ต้องการความตั้งใจที่ยาวนานในจุดมุ่งหมายของงานนั้น และเป็นงานที่จะสามารถทำได้สำเร็จในชีวิต

งามตา วณิชานนท์ (2535:345) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการสัมฤทธิ์ผลซึ่งเป็นลักษณะภายในที่ผลักดันให้บุคคลเกิดความพากเพียรพยายามที่จะทำงานจนสำเร็จลงด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

พรธณี (ชูทัย) เจนจิต (2539:513) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544:172) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลมีความพยายามที่จะผลักดันตัวเอง ให้เกิดความพากเพียรด้านการเรียน ที่จะทำให้การเรียนนั้นสำเร็จ บรรลุผลตามมาตรฐาน และความตั้งใจ จนเป็นที่พึงพอใจของบุคคลนั้น ๆ

2.1.5.1 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

แมคเคลแลนด์ (สมจิตร หอไตรรงค์. 2539:13; อ้างอิงจาก McClland. 1961) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

(1) กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk – Taking) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวไม่ชอบงานที่ต้องอาศัยโชคกลาง ไม่พอใจทำสิ่งง่าย ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับตน และการกระทำสิ่งที่ยากให้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จ

(2) ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็ง ในการกระทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ แต่ไม่ได้ขยันไปทุกกรณีจะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ยึดความสามารถของตนเองเป็นงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานลุล่วงไป

(3) ความรับผิดชอบตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่หวังการยกย่องชมเชยจากผู้อื่นต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีอิสระในการคิดและทำ

(4) ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตามผลการตัดสินใจของตนเองว่าเป็นอย่างไรไม่เพียงแต่ทราบแล้วไม่กระทำ แต่ปรับปรุงการกระทำของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดีกว่าเดิม

(5) คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีแผนการระยะยาวเพราะมองเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

(6) มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเป็นระบบ

ไวเนอร์ (กันต์ฤทัย คลังพหล. 2546:29 ; Weiner. 1972) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ดังนี้

(1) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวสูงชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

(2) ผู้ที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่า และภูมิใจที่ได้เลือกงานยากมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ บุคคลที่มีความทะเยอทะยาน ที่จะทำความปรารถนานั้นให้สำเร็จอย่างเหมาะสมกับความสามารถของตน มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ ในสิ่งที่คิดจะทำ และสามารถที่จะทราบผลของงานที่กระทำลงไปว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งมีความพร้อมที่จะปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น และสามารถคาดการณ์ได้ว่างานของตนจะสำเร็จเสร็จสิ้นลงเมื่อใด

2.1.5.2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

พรหม (ชูชัย) เจนจิต (2539:513 – 514) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำไว้ดังนี้

(1) เป็นผู้ที่มีความมานะบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

(2) เป็นผู้ทำงานมีแผน

(3) เป็นผู้ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

(1) เป็นผู้ที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย

(2) ตั้งเป้าหมายไปในวิถิต่างที่หลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจที่ตั้งเป้าหมายง่าย หรือยากเกินไป ตั้งเป้าหมายไว้ง่าย ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผิดหวัง ส่วนพวกที่ตั้งไว้ยากเกินไปนั้น เพราะรู้ว่าอาจจะต้องล้มเหลวอีก แต่ล้มเหลวเพราะการทำงานยากรักษาหน้าตัวเองดีกว่า

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถที่จะสรุปได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเรียนที่ดีนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่สามารถรับผิดชอบงานที่คร่อมอบหมายให้ รู้จักในการวางแผนในการทำงาน เพื่อที่จะให้งานสำเร็จเสร็จสิ้นตามเป้าหมาย โดยบุคคลนั้นจะต้องรู้ขอบเขตความสามารถของตนเอง ไม่ทำงานที่ง่าย หรือยากจนเกินไป และไม่ทอดทิ้งเพื่อที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จ

2.1.5.3 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟรายด์แมนและแมคเคลแลนด์ (Friedman & McClelland. 1952) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยการวิเคราะห์จากนิทานพื้นเมืองว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นเมืองหรือไม่ เขากล่าวว่า ความคิดความต้องการผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏในนิทานจะสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กในสังคมนั้นได้

โรเซน (Rosen. 1961:574 – 585) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านโครงสร้างของครอบครัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า บิดา มารดาของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เน้นการฝึกความต้องการผลสัมฤทธิ์ มีความสนใจในงานของเด็ก ตั้งเป้าประสงค์สำหรับเด็ก และคอยดูแลในการแก้ปัญหาของเด็ก เขายังพบว่า ชั้นของสังคมมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากข้อมูล แสดงให้เห็นว่า เด็กชายในสังคมชั้นกลางมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กชายในสังคมชั้นต่ำ และเด็กชายที่มาจากครอบครัวเล็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กชายที่มาจากครอบครัวใหญ่

2.1.5.4 งานวิจัยในประเทศ

เมธี โภธิพัฒน์ (2523:75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความซื่อสัตย์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4 จำนวนรวม 886 คน ซึ่งเป็นนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาริสา รัฐปัทย์ (2532:82 – 85) ได้การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ แบบรัก และตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่พ่อแม่บทบาทนำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ภูษงค์ เลหาศิริวงศ์ (2535:99 – 100) ได้การศึกษเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ศึกษาในระบบโรงเรียน และกึ่งโรงเรียน พบว่า นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่ศึกษาในระบบการศึกษาแบบกึ่งโรงเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ที่ศึกษาในระบบการศึกษาแบบกึ่งโรงเรียน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมพร พรหมจรรย์ (2540:78 – 79) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ารวมทั้งมีการปรับตัวทางสังคม ได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนด้อยกว่า

2.1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) เป็นตัวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้เรียน เป็นตัวแสดงผลหรือการแบ่งกลุ่มของผู้เรียนออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความรู้ และความสามารถของผู้เรียน ได้แก่ ระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน (นิภา เมธาวีชัย. 2536:9) เป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจอย่างมากในวงการศึกษา โดยนักการศึกษาทั้งหลายถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ที่ได้ไปใช้ช่วยเหลือและป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด คาร์โรล (วัลลภา ตันติสุนทร.2532; อ้างอิงจาก Caroll.1971) อันจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

กูต และคนอื่นๆ (Good & others.1973 :7)ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่า หมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้ หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

อัจฉรา สุชาธมภ์ และอรพินท์ ชูชม(2530:10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องการอาศัยการทดสอบ(Nontesting Procedures) เช่น จากการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อน และช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนานหรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (Published Achievement Tests) จะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไป มักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียนเนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า อย่างน้อยก่อนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ อีกหลายๆด้าน จึงย่อมดีกว่าการแสดงขนาดความล้มเหลว หรือความสำเร็จทางการเรียน จากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป เพียงครั้งเดียว

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (สุรัตน์ อังกูรวีโรจน์. 2532:4-6) ดังต่อไปนี้

- (1) ความรับผิดชอบ จะเกิดขึ้นด้วยการที่บุคคลสำนึกถึงภาระหน้าที่ ว่าตนนั้น

จะต้องรับผิดชอบต่อสังคม ต่อครอบครัว ต่อภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคมทั้งนี้เพราะว่า การที่บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานต่างๆ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป้าหมายของการศึกษาต้องการให้นักเรียนมีการพัฒนาค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจ เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

(2) ความวิตกกังวลเกิดจากความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางสัญชาติญาณ กับความต้องการทางสังคม ความวิตกกังวลมีหลายระดับถ้ามีเพียงเล็กน้อยจะช่วยให้มีแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นถ้ามีมากเกินไปก็จะขัดความสามารถในการเรียนรู้เพราะความวิตกกังวลทำให้เกิด ความเหนื่อยล้าและขัดขวางต่อปฏิกิริยาของร่างกาย

(3) อึดทนในทัศน พัฒนามาจากการทำงานที่บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนในสังคมที่ใกล้เคียงกับบุคคลนั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะค่อยๆ พัฒนาต่อไปจนมีความคงตัวขึ้นเรื่อยๆ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา อึดทนในทัศน จึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(4) สภาพของระบบโรงเรียน นักเรียนจะต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในโรงเรียน มีการทำงานหรือร่วมกิจกรรมเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งนักเรียนอยู่ในวัยรุ่น สถานภาพทางสังคมมีตติของนักเรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(5) นิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อครู วิธีการสอนของครู โรงเรียนและกระบวนการเรียนการสอน ยอมรับวัตถุประสงค์และคุณค่าของการศึกษาแล้ว ย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจ กำลังใจอันที่จะมีความขยัน เอาใจใส่ มานะพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่หากว่านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนแล้ว ย่อมเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายหมดกำลังใจเรียนซึ่งทำให้ผลการเรียนตกต่ำด้วย

(6) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จ สูงขึ้นเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนให้ก้าวหน้าขึ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก

(7) ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำกิจกรรมใดๆ เพื่อความสำเร็จในการเรียน นอกจากนั้นความสนใจยังแสดงความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือกหรือทำสิ่งใดที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่นๆ ความสนใจของบุคคลย่อมแตกต่างกันไปในชนิดและปริมาณและอาจจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายามนักเรียนที่มีความสนใจกับการเรียน ย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไปด้วย

(8) องค์ประกอบเกี่ยวกับทางบ้าน มีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อชีวิตของเด็กตั้งแต่เด็กจนโต เด็กจะเป็นคนที่สมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกภาพอย่างไรจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงไรมีอิทธิพลมาจากทางบ้านทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้าน ในด้านที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

(9) กระบวนการเรียนการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน โปรแกรมการเรียนการสอนตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน องค์ประกอบเหล่านี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอนไม่ว่าระดับใดก็ตามจะดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครูอาจารย์ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี

2.1.6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กิลล์ (กันต์กนิษฐ เกษมพงษ์ทองดี. 2546:20; อ้างอิงจาก Gill. 1962) ได้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่เรียนดีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่เรียนดีสามารถแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ โอนินดา (Onoda.1975:772) เกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนญี่ปุ่นที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบควบคุมตัวเองได้ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะเป็นคนที่เกียจ มีความสัมพันธ์กับคนอื่นไม่ดี มีความสับสนวุ่นวายใจ และของซู สแตนเลย์ (Sue – Stanley. 1985:198) ที่ศึกษาความสำเร็จในด้านการเรียนกับการปรับตัวของนักศึกษาในประเทศจีน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับคะแนนจากการเรียนสูงจะปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

2.1.6.2 งานวิจัยในประเทศ

นราธร ศรีประสิทธิ์ (2529:96) ศึกษาปัจจัยทางสังคม และจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย และโรงเรียนหอวัง พบว่า เด็กนักเรียนวัยรุ่นที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ จะมีความวิตกกังวลมากกว่าในกลุ่มอื่น ซึ่งแสดงว่า เด็กนักเรียนวัยรุ่นในกลุ่มนี้ จะมีความวิตกกังวลกับผลการเรียนของตนเอง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองในการที่จะสอบได้หรือสอบตก รวมไปถึงการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับปัญหาของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งในทางบวก และทางลบ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังมีผลต่อจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลด้วย นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางเรียนมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล ถ้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความวิตกกังวลจะต่ำ ถ้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำความวิตกกังวลสูง

2.1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้แห่งตน (Self Awareness)

2.1.7.1 ความหมายของการตระหนักรู้แห่งตน (Self Awareness)

ฟินิกสไตน์ เชียร์และบัสเซ (Fenigstein, Scheier and Buss. 1975:522 527) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้แห่งตนว่า เป็นกระบวนการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความสนใจไปที่การรับรู้ของตนเอง โดยเป็นการมุ่งตนเองที่ถูกละเลยมาจากภายนอก

คอฟฟีกา (สุขฤดี ธัชศฤงคารกุล. 2542:91; อ้างอิงจาก Koffka. 1978:212) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้แห่งตนว่า การตระหนักรู้มีความหมายเหมือนกับความสำนึก ซึ่งเป็นภาวะทางจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากการรับรู้และสำนึก เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับรู้ หรือได้ประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วมีการประเมินค่า และตระหนักถึงความสำคัญที่ตนเองมีต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องสภาวะตื่นตัวของจิตใจต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งหมายความว่าระยะเวลา หรือประสบการณ์และสภาพแวดล้อม รวมทั้งสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักในตนเองขึ้น

เฟลด์แมน (จริญญา อรรถยุกติ. 2543:22; อ้างอิงจาก Feldman. 1992. *Elements of Psychology*. G - 5) ให้ความหมายของการตระหนักรู้แห่งตนว่า เป็นการสัมผัสเกี่ยวกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น คือรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และทำอะไรกับตนเองหรือผู้อื่น หรือสิ่งอื่น ๆ ในขณะนั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

กินเนส และโรเซนเบิร์ก (Kinney & others. 2001:245 – 275; Citing Gecas. 1982. and Rosenberg. 1979) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้แห่งตนว่า เป็นผลรวมของความคิด และความรู้อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเอง

สุภาพร ดาวดี. (2537:40) ได้ให้ความหมายของการตระหนักรู้แห่งตนว่า หมายถึง การรู้ตัว หรือการรู้สัมผัสเกี่ยวกับตนเองของบุคคล ในสถานการณ์ที่ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้า คือ รู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และกำลังทำอะไรในขณะนั้น โดยอาศัยการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตนเอง

สุขฤดี ธัชศฤงคารสกุล (2543:91) ได้สรุปความหมายของการตระหนักรู้แห่งตนว่า หมายถึง การรู้สัมผัสเกี่ยวกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น ๆ สามารถเข้าใจตนเองได้ว่า ตนเอง กำลังทำอะไร คิดอะไร รู้สึกอย่างไร รวมทั้งสามารถที่จะประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การตระหนักรู้แห่งตน หมายถึง ความสามารถที่บุคคลรู้เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง รู้ว่าอารมณ์ และความรู้สึกนั้นเกิดมาจากสาเหตุใด สามารถที่จะเข้าใจความคิด ความสนใจ ความต้องการ ความปรารถนาของตนเอง มีสติรู้ตัว อยู่ตลอดเวลา สามารถที่จะสำรวจ และประเมินตนเองได้ตรงตามความเป็นจริง ยอมรับสภาพ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองได้ มีความมั่นใจในตนเอง รวมทั้งสามารถรู้ผู้อื่น หรือสังคม มีความคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างไร และจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อให้ผู้อื่น และสังคมพอใจ

2.1.7.2 ลักษณะของผู้ที่มีการตระหนักรู้แห่งตน

โกลแมน (ทศพร ประเสริฐสุข. 2543:101 – 105; อ้างอิงจาก Goleman. 1998.) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีการตระหนักในตนเองซึ่งประกอบด้วย

(1) เป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้น ๆ และ คาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาได้

(2) สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง

(3) มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถ และมีคุณค่าในตนเอง

(4) สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในตนได้ โดยให้อยู่ในสภาวะที่พอเหมาะพอดี

อุมารพร ตรังคสมบัติ (2544:20 – 21) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความเข้าใจตนเอง (การตระหนักในตนเอง) ดังนี้

(1) มีความตระหนัก และเข้าใจในอารมณ์ของตน คือรู้ว่าตนกำลังรู้สึกอย่างไร และ เพราะอะไรจึงมีความรู้สึกแบบนี้

(2) รู้ว่าความคิด ความรู้สึก และการกระทำนั้นเกี่ยวพันกันอย่างไร

(3) รู้ว่าความรู้สึกของตนมีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างไร

(4) ประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง รู้ว่าตนมีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไรบ้าง พยายาม พัฒนาจุดแข็งให้แข็งยิ่งขึ้น และเปลี่ยนจุดอ่อนที่มีอยู่ให้กลายเป็นจุดแข็ง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถรู้และตระหนักรู้ได้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รวมทั้งรู้จุดเด่นจุดด้อย และความรู้สึกภายในที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านครอบครัว

2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

บิดามารดา นับเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด และเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือแก่บุตรของตน ดังจะเห็นจากการศึกษาของนักวิจัย ดังนี้

ผาทิพย์ กระทบมทอง (2522:70 - 72) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า บิดามารดาที่อยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรเรียนจบในระดับสูงมากกว่าบิดามารดาที่อยู่ในเขตชนบท แต่นำเอาการศึกษาของบิดามารดามาเทียบพบว่า ทั้งในเขตเมือง และชนบทมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับบุตรคล้ายคลึงกัน

2.2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองด้านการเรียน

สุรางค์ จันทน์เอม (2525:54 - 55) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า ความคาดหวัง ((Expectation) คือ ความเชื่อว่าสิ่งใดที่น่าจะเกิดขึ้น และสิ่งใดบ้างที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ถูกต้องหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล เช่น บุคคลเคยมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันกับประสบการณ์ใหม่ ก็อาจทำให้การคาดหวังได้ไม่พลาดเกินไป หรืออาจคาดหวังได้ถูกต้อง บุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนในสิ่งใดมักจะไม่มี การคาดหวังในสิ่งนั้น หรือหากมีการคาดหวังก็มักไม่เกิดขึ้นจริงตรงตามคาดหวังไว้ ความคาดหวังที่ประสบความสำเร็จช่วยให้บุคคลมีทัศนคติต่อตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

สุนีย์ สิงหะคเชนทร์ (2535:43) กล่าวว่า เจตคติของบิดา มารดามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูก เช่น บิดามารดามีเจตคติ เจ้าระเบียบ จะมีลักษณะระเบียบจัด มีความต้องการให้ทุกอย่างเรียบร้อย เป็นระเบียบ และสะอาดอยู่เสมอ การปฏิบัติตัวเป็นแบบไม่ยืดหยุ่น บิดามารดาจะเข้มงวดและตำหนิข้อผิดพลาดตลอดเวลาเพื่อให้ลูกเป็นไปตามความคาดหวังของตน เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้ จะเป็นเด็กที่มีแต่ความผิดหวัง รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ เจตคติที่บิดา มารดาแสดงต่อลูกดังกล่าวเป็นต้นเหตุของปัญหาพฤติกรรมของลูก

อัจฉรา สุขารมณ (2542:1) กล่าวว่า บิดามารดาเลี้ยงดูลูกมักมุ่งหวังให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่งมาก่อนเป็นอันดับหนึ่ง บิดามารดามุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านสติปัญญาให้แก่ลูกพยายามเสริมสร้างทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกฉลาดและเก่ง

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ความคาดหวังมีอิทธิพลมาจากประสบการณ์เดิม ความคาดหวังร่วมจากบุคคลอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคลที่ถูกคาดหวังนั้นด้วย

2.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แจนเซน (วีรชาม์ กุลเพิ่มทวีรัชต์. 2547:37; อ้างอิงจาก Janssen. 1983) ศึกษาความปรารถนา และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า อาชีพของบิดามีความสำคัญต่อความปรารถนาและความคาดหวัง ในด้านการศึกษา และอาชีพของบุตรชาย ในขณะที่อาชีพของมารดามีความสำคัญต่อความปรารถนา และความคาดหวังในด้านการศึกษาและอาชีพของบุตรสาว

แอนเดอร์สัน (วิรัชาม์ กุลเพิ่มทวีรัชต์. 2547:37; อ้างอิงจาก Anderson. 1995) ศึกษา ผลกระทบของบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนต่อการเรียนรายบุคคล พบว่า ความคาดหวังของบิดา มารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง และการอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะประสบ ผลสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

มัลลิกา นิตยาพร และคณะ (2533:79) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนและการ เลือกริธีของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียน คือ ความคาดหวังจากผู้ปกครองในเรื่องระดับการศึกษาสูงสุด และการประกอบอาชีพ

เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535:90) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับ เพศ ความสนใจ อาชีพ ค่านิยม และความคาดหวังของผู้ปกครอง

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541:116 – 117) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองเป็นส่วน หนึ่งของอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ส่งผลต่อความพยายามที่เป็น คุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของผู้ปกครอง

เสาวภา ธรรมบุตร (2525:14) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบ อาชีพครู:ศึกษารายกรณีนักศึกษาครูในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บุตรที่บิดา มารดา ประกอบอาชีพที่มีเกียรติภูมิต่ำ มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพสูงกว่าบิดามารดา และถ้าบิดามารดา ประกอบอาชีพกสิกรรม ค่าขาย หาบเร่ กรรมกร บุตรมีแนวโน้มประกอบอาชีพครูมากกว่าบุตรของ ผู้ประกอบอาชีพที่มีเกียรติสูงกว่า

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

2.3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนนั้นเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัวกระฉับกระเฉง ก็จะมีคามสนใจในการเรียน และยอมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

วิธฮอล (Withall.1979:347) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบรรยากาศในการเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าประสบการณ์นั้นตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับบุคลิกภาพลักษณะของเขา และไม่ใช่บรรยากาศที่ขู่เข็ญ กล่าวคือ นักเรียนไม่รู้สึกลัวสถานการณ์นั้นๆ มีความน่ากลัว หากแต่รู้สึกว่าได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีแต่ความจริงใจต่อกัน

สุพิชญา ธีระกุล และคนอื่นๆ (2524 : 182 – 187) ได้เสนอแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

(1) ภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชา เช่น การวางแผนแนวอาคารถูกทิศทาง ได้รับแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายในตกแต่งด้วยสิ่งที่สวยงาม เป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้บรรยากาศร่มรื่น น่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาด สวยงาม โต๊ะเก้าอี้ มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ผลดี

(2) หลักสูตร คือ แนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความมุ่งหมายของการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

(3) แบบเรียนและบทเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียมิได้อีกทั้งสิ่งหนึ่งที่ครูสามารถจัดให้นักเรียนก็คือ การจัดบทเรียนซึ่งครูควรพิจารณาเลือกสรรแต่เฉพาะที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสนใจ ความต้องการของเด็ก และท้องถิ่น

(4) อุปกรณ์การศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น การจัดใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครูว่าจะใช้อุปกรณ์นั้นๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลาและใช้ได้ถูกต้องเพียงใด

(5) กิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมมากมายหลายอย่าง ที่ครูสามารถจัดให้เด็กได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง และกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง และการประดิษฐ์ เป็นต้น

(6) เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นเดียวกัน ครูต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหา สาขาวิชาไม่ควรมีเกณฑ์ตายตัว

(7) สถานที่ที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ได้หมายถึง ห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียนหรือ สถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึก และบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนไม่น่าเบื่อหน่าย ช่วยให้สังคมของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่จะใช้เรียนต้องไม่มีเสียงรบกวนจนไม่สามารถใช้สมาธิได้ และ จะต้องมีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม ไม่เสียงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการสอน โดยตรง

(8) ผู้เรียนการเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ และเป็นผลดีก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีความพร้อมมีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ และรับรู้ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียน หรือเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนทันทีที่ครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหากแสดงความรู้สึกว่ามีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้นๆ เสียก่อนและพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

(9) ผู้สอนและวิธีสอน ครูถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศ และนักการวิจัยทางการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใดๆ ในโลกนี้ที่จะใช้แทนครูที่มีความสามารถทางการสอนได้

ประติพันธ์ อุปรมัย (2527:33) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก

บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างพัฒนาความขยันซึ่งจะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเอง มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนด้วยกันเอง นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่างๆ ดังนั้น ทั้งนักเรียนและครูจึงมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และลดความวิตกกังวลให้น้อยลง ซึ่งจะมีส่วนทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ราห์มัน (Rahman.1965 :405) ได้ศึกษาเหตุผลของการสูญเปล่าทางการศึกษาจากนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเมืองเดคคา (Decca) ระหว่างเกรด 7 – 11 ในขณะที่ยังเรียนไม่สำเร็จพบว่า สาเหตุการสูญเปล่าทางการศึกษามีหลายประการ เช่น ปัญหาการเงินในการซื้ออุปกรณ์การเรียน เศรษฐกิจภายในครอบครัว การตกชั้น สุขภาพร่างกายไม่ดี และคมนาคมระหว่างการบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก

2.3.1.2 งานวิจัยในประเทศ

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 179) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน โดยใช้ผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 1,415 คน ครู 30 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียน ได้แก่ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัด ความสนใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง เวลาที่ใช้ในการเรียน อาชีพของบิดามารดา คุณภาพของการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527 : 77-79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มวิชา ของนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่า .09 และ.93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วสีวรรณ ศรเดชะวิวัฒน์ (2536 :78) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียน ได้แก่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว อาคารเรียน อาคารปฏิบัติการแต่ละหลังอยู่ใกล้กัน ทำให้เกิดเสียงรบกวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการแออัดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูมีความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความตั้งใจ นักเรียนจะลดความวิตกกังวลและตั้งใจเรียนด้วยความตั้งใจ สนใจ นอกจากนี้วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในสถาบันมีอิทธิพลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

2.3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เพราะจะเป็นผู้กำหนดบรรยากาศเกี่ยวกับการเรียนการสอนแต่ละครั้งจะให้เป็นไปในทิศทางใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นผู้บ่งชี้ทั้งสิ้น ดังมีนักจิตวิทยา และนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ยี (อริศรา จารุรัตน์. 2547:73; ช้างอิงจาก Yee. 1971) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์ประกอบทางสังคมอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นองค์ประกอบทางสังคมก็เป็นระบบปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์การนั้น นั่นคือ ในโรงเรียนจะมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับตัวแทนอื่น ๆ โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพลมาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และการปรับตัวที่ดี แต่ถ้ามีการปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ วิตกกังวลปรับตัวไม่ได้

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2527:48-46) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะ ชักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้าและควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538:83 – 87) ได้กล่าวถึงพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนนั้นได้แก่

(1) การยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความจริงใจระหว่างครูและศิษย์ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ถ้า

บรรยากาศในห้องเรียนมีแต่ความก้าวร้าว แข่งขัน ความกดดัน อคติ เอารัดเอาเปรียบยอมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

(2) การสื่อสารแบบเปิด (Open Communication) การสื่อสารแบบเปิดที่อยู่ในบรรยากาศของการยอมรับเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม พฤติกรรม แนวคิดของแต่ละคนที่มีภูมิหลังที่ต่างต่างกัน รวมทั้งการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในชั้นเรียนที่ตอบสนอง การปฏิบัติด้านความรู้สึก คุณลักษณะ ค่านิยม การเสาะแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองจะเกิดขึ้นมาจากเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้ และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

จากเอกสารที่กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้คือ ในส่วนการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนจะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ซึ่งผู้สอนจะต้องมีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง เข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้เรียน ยอมรับว่าผู้เรียนว่ามีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม พฤติกรรม และภูมิหลังของแต่ละคน จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้ และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

2.3.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ยี (Yee. 1971:41-42) ได้ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการประสบความสำเร็จอย่างไร โดยแยกเป็นเด็กสองพวก คือ พวกที่ถือตัวครูเป็นศูนย์กลางและพวกที่ถือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่าพฤติกรรมที่แสดงความจงเกลียดจงชังของครูต่อเด็กทำให้เด็กเป็นคนเมินเฉย ถอยหนี เจือยขาดต่อการแก้ปัญหา เป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น ก้าวร้าว ปรับตัวไม่ได้

โคแกน (Cogan. 1975:135 – 139) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์ และนิสิต จะทำให้การเรียนของนิสิตดียิ่งขึ้นอาจารย์ และนิสิตมีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นิสิตจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของอาจารย์และนิสิตจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนิสิต นิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น

2.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

พวงสร้อย วรกุล (2522:79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2521 จำนวน 678 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีปัญหาในด้านการปรับตัวกับเพื่อน และครูมาก

พรธณี (ชูชัย) เจนจิต (2532:361) กล่าวว่า การที่ครูมีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจนักเรียนสนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียน และส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

นลินี ธรรมอำนวยสุข (2540:102-105) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่มีแผนการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์กันทางลบกับความเครียดในการเรียนของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้เรียน ถ้ามีความสัมพันธ์ที่ดี ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู น่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียน

2.3.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

นพพร พานิชสุข (2526: 68-70) ได้เสนอแนะวิธีการที่พึงปฏิบัติต่อกันในการทำงานร่วมกับเพื่อนดังนี้ คือ

(1) ความเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน เป็นองค์สำคัญและจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดในการทำงานร่วมกัน ควรพูดคุยสนทนาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวานนุ่มนวล และยิ้มแย้มแจ่มใส

(2) ความสามัคคีของหมู่คณะหรือของเพื่อนร่วมงาน ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติ และความรู้สึกที่ดีต่อกัน เห็นความสำคัญของตนและกัน เห็นความสำคัญของกลุ่ม

(3) ความเป็นผู้นำมีการยอมรับหรือตกลงกัน ในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นธรรมดาที่สมาชิกแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตามในการทำงานร่วมกันนั้น สมาชิกแต่ละคนควรจะรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีเหตุผลเห็นอารมณ์และปราศจากอคติ

(4) ความเป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและตามโอกาส ทั้งนี้เพราะมนุษย์เราจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึงพาอาศัยกัน ดังคำโบราณว่า “น้ำพึ่งเรือเสือ

พึ่งพา” เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอน วันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยไม่รู้สึกตัวจึงไม่ควรมองข้ามเห็นว่าไม่มีความสำคัญ สิ่งใดที่เราพอจะให้ความช่วยเหลือได้ถ้าเรามีโอกาสก็ควรจะให้การช่วยเหลือกัน

(5) ความอิสระ สมาชิกจะต้องมีความอิสระในการคิด การแสดงความคิดเห็นในการทำงานกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งตำแหน่ง สถานภาพ หรือบทบาท หรืออื่นๆ อาจจะทำให้มีการผูกขาดการใช้อำนาจ หรือมีความเกรงใจกัน ซึ่งอาจจะทำให้สมาชิกที่ร่วมกันทำงานขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านั้นอาจจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มก็ได้ ดังนั้น สมาชิกที่ทำงานร่วมกันควรตระหนักว่าสมาชิกแต่ละคนต่างก็มีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น

(6) เป็นผู้มีความจริงใจ คุณลักษณะข้อนี้ของสมาชิกจะก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เรื่องของความจริงในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ยากหาได้ยาก แม้ว่าทุกคนต่างก็เรียกร้องหา เรามักพบว่าความอิจฉาริษยาแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เพราะมนุษย์นั้นมีกิเลส คือ โกรธ โลภ หลง อันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความจริงใจลดน้อยลง เพราะต่างคนต่างสวมหน้ากาก และแสดงละครเข้าหากัน ด้วยเหตุนี้ความจริงใจจึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน

(7) หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน การจะวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน สมาชิกทุกคนต้องระลึกว่าสักวันหนึ่งคำพูดจะต้องไปถึงหูเพื่อนร่วมงาน และที่สำคัญไม่เป็นการยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ถ้าเราด่วนวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกเพื่อนร่วมงานฝ่ายเดียวทุกๆ ที่เราไม่รู้จักเขาดีพอหรือได้ข้อมูลของเขามาผิดๆ นอกจากนี้สมาชิกที่ทำงานร่วมกันไม่ควรจะนินทากันและกัน ทั้งนี้เพราะว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้แต่การนินทามีได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีหรือการร่วมมือร่วมใจแต่ประการใด

(8) ยกย่องชมเชยเพื่อนสมาชิกที่ร่วมงานด้วยกันเมื่อมีโอกาสอันควร พฤติกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกคน แต่ก็ไม่ควรทำพร่ำเพรื่อจนเกินไป การยกย่องชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความภาคภูมิใจ และมีเหตุผลต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ถูกชม การจะขอความร่วมมือจากเพื่อนสมาชิกในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็จะต้องชื่นชม

นอกจากนี้ ปรารถน์ พรธนี (2544 : 76 – 78) ได้กล่าวว่า การที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันความปฏิบัติดังนี้

(1) แสดงกริยาอ้อมอ้อมแจ่มใส เพราะรอยยิ้มเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ที่มี ความหมายมากที่สุดแต่ลงทุนน้อยที่สุด

- (2) แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น เช่น การทักทาย การไต่ถามทุกข์สุข
- (3) ตั้งใจฟังบุคคลอื่นพูด หากท่านกำลังทำงาน เมื่อมีบุคคลอื่นมาสนทนาด้วยก็ควรจะทำ
เก็บงานที่ทำเอาไว้ชั่วคราวก่อน อย่าทำงานไปด้วยสนทนาไปด้วย เพราะเป็นกิจวิธที่ไม่เหมาะสม อัน
แสดงถึงการไม่ให้ความสนใจบุคคลนั้น
- (4) แสดงกิริยารับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น
- (5) ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจ้องจับผิดบุคคลอื่น จะทำให้เกิดความ
หวาดระแวง ซึ่งกันและกัน หากบุคคลอื่นทำอะไรก็ให้มองในแง่ดีไว้ก่อน อย่าคอยจ้องแต่จะนินทา
- (6) แสดงความเกรงใจต่อบุคคลอื่น เนื่องจากความสนิทสนมเกินไป อาจทำให้ไม่เกิด
ความเกรงใจกัน
- (7) รู้จักระงับอารมณ์ ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ นั้นอาจมีสิ่งทำให้เกิดไม่พอใจ
ขึ้นได้ ดังนั้นหากเราเกิดอารมณ์ก็ควรระงับอารมณ์เอาไว้บ้าง เพราะการเป็นคนเจ้าอารมณ์ไม่ได้
ก่อให้เกิดอะไรดีขึ้นมาเลย นอกจากจะทำลายความสัมพันธ์ที่เคยมีมาก่อน
- (8) วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม ไม่แสดงกิริยาอาการโอ้อวด ยกตนข่มท่านไม่ว่าบุคคล
ใดก็ตามไม่มีใครชื่นชมคนที่ข่มให้เขาต่ำลง
- (9) รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลของผู้อื่น ด้วยการแสดงใบหน้าปกติกติ น้ำเสียง
เรียบดังชัดเจน มองสบสายตาเพื่อน เพื่อแสดงให้เห็นความจริงใจที่ต้องการให้เพื่อนทราบความรู้สึกที่
แท้จริง
- (10) จดจำข้อมูลเล็กๆ น้อย ๆ ของเพื่อนไว้ แสดงความเอาใจใส่ ความสนใจเพื่อแสดง
ความยินดีในวาระสำคัญ แสดงความห่วงใยเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

จากเอกสารดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปฏิบัติตนกับเพื่อนนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็น
อย่างมาก เพราะ การที่ปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดมีสัมพันธภาพที่ดี ดำเนิน
ชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้น แนวทางการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมกับเพื่อนคือ มีกิริยายิ้มแย้มแจ่มใส
มองโลกในแง่ดี รู้จักระงับอารมณ์ วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม มีความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูล
ซึ่งกันและกัน มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีกับหมู่คณะ มีความเป็นอิสระในการเสนอความคิดเห็น แต่ถ้า
หากว่าคนใดประพฤติปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตนเองเช่น มี
ความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ไม่ดี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

2.3.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เดอคอสเตอร์ (ชมนุช บุญสิทธิ์. 2541:28; อ้างอิงจาก Descoster.1981) ได้ศึกษา
สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการมี

สัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

2.3.3.2 งานวิจัยในประเทศ

สิริวรรณ คำแช่ม (2520:68) ศึกษาการปรับตัวในด้านการคบเพื่อนต่างเพศของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่จบจากโรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงที่จบจากโรงเรียนสตรีมีเพื่อนต่างเพศน้อย ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนเดียวกัน มีความวิตกกังวลต่อการคุ้นเคยใกล้ชิดกับเพื่อนต่างเพศ ส่วนนักศึกษาที่จบจากโรงเรียนสหศึกษามีเพื่อนต่างเพศมาก และชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนต่างเพศ มีความเชื่อมั่นในตนเองในการคบเพื่อนต่างเพศ และทั้งสองกลุ่มนี้ต่างสนใจในเรื่องเพื่อนต่างเพศ และมีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่จะคบเพื่อนต่างเพศ

สุใจ ตั้งทรงธรรม (2532:75) ศึกษาการคบเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อเพิ่มพูนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการทดลองนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนรับการช่วยเหลือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน สรุปได้ว่า บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จะต้องมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มีการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี ส่งผลให้มีแนวโน้มในการเรียนสูงขึ้น ส่วนบุคคลที่มีปัญหาด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ มีความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 219 คน เป็นนักเรียนชาย 77 คน และนักเรียนหญิง 142 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	จำนวน (คน)
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4	85
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5	88
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6	46
รวม	219

เครื่องมือที่ใช้การการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน

ในช่วง 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่นักเรียนเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ข้อ 0 นักเรียนรู้สึกสบาย และมีสุขภาพดี

() ดีกว่าปกติ () เหมือนปกติ () แย่กว่าปกติ () แย่กว่าปกติมาก

ข้อ 00 นักเรียนนอนไม่หลับ เพราะกังวลใจ

() ไม่เลย () ไม่มากกว่าปกติ () ค่อนข้างมากกว่าปกติ () มากกว่าปกติมาก

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้ที่ตอบ 2 ข้อแรก จะได้คะแนน 0 คะแนน

ผู้ที่ตอบ 2 ข้อหลัง จะได้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคนอื่น ๆ ,2539)

มีคะแนนตั้งแต่ 0 - 11 ผลคือ สุขภาพจิตดี

มีคะแนนตั้งแต่ 12 ขึ้นไป ผลคือ สุขภาพจิตบกพร่อง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพของ อัจฉรา วงษ์วัฒนามงคล (2533: 32)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพ โดยใช้ความรู้จากข้อ 3.1 และข้อ 3.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ขอให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่เป็นจริงที่สุดในตัวนักเรียนมากน้อยเพียงใด โดยขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยพิจารณา ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	นักเรียนเป็นคนที่เริ่มต้นทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้เสร็จ					
00	นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ ถ้างานของท่านดำเนินไปอย่างล่าช้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของ อัจฉรา วงษ์วัฒนามงคล. (2533:32)

ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 31 - 60	หมายถึง	มีบุคลิกภาพแบบ เอ
ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 18 - 30	หมายถึง	มีบุคลิกภาพแบบ บี

จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้			
จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อย

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน

ผู้วิจัยมีวิธีการขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้แห่งตน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน ของสุพัตรา พันธุวร (2546 : 115 - 117)

5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน โดยใช้ความรู้จากข้อ 5.1 และข้อ 5.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ตนเป็นจริงที่สุดในตัวนักเรียนมากน้อยเพียงใด โดยขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยพิจารณา ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นที่ไม่ตรงกับสิ่งที่ตนเป็นจริงของนักเรียนเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0	ข้าพเจ้ารู้ข้อบกพร่องของตนเองจากการที่เพื่อนบอก					
00	ข้าพเจ้าระวังคำพูดเวลาอยู่ต่อหน้าผู้อื่นเสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการตระหนักรู้แห่งตนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการตระหนักรู้แห่งตนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการตระหนักรู้แห่งตนไม่ดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน

ผู้วิจัยมีวิธีการขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียนของ ทศน์วรรณ ปานศิริอาษา(2547: 103 - 104) และ ชุตติมา ศรีแก้ว (2546 :112)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน โดยใช้ความรู้จากข้อ 6.1 และข้อ 6.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ผู้ปกครองหวังที่จะให้ข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดี ๆ					
00	ผู้ปกครองไม่คิดว่าการเรียนต่อสายอาชีพก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง ผู้ปกครองมีความคาดหวังมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง ผู้ปกครองมีความคาดหวังปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง ผู้ปกครองมีความคาดหวังน้อย

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน

ผู้วิจัยมีวิธีการขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพด้านการเรียนของ กฤตรินทร์ นิมทองคำ (2542:89 - 92) และชุติมา ศรีแก้ว (2546:113)

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน โดยใช้ความรู้จากข้อ 7.1 และข้อ 7.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0 00	สถานที่เรียน อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
0	สื่ออุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มีสภาพที่ดีในการใช้งาน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์(2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียนไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ผู้วิจัยมีวิธีการขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ของ อริศรา จารุรัตน์ (2547:172 - 173)

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยใช้ความรู้จากข้อ 8.1 และข้อ 8.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ

ช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
000	การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ครูให้ความรักและเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างดี ครูมีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
000	การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่ครูกำหนดเสมอ ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน

จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์(2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพดีระหว่างนักเรียนกับครู
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพดีพอใช้ระหว่างนักเรียนกับครู
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพไม่ดีระหว่างนักเรียนกับครู

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

9.1.ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

9.2.ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของ สุวิทย์ เจริญผล (2547:106 - 108)

9.3.ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยใช้แนวความคิดที่ได้จากข้อ 9.1 และ 9.2 ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ของใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณา ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนข้าพเจ้าสามารถปรึกษาเพื่อนในห้องได้					
00	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนในห้องได้					
000	เพื่อนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์(2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพดีพอใช้ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพไม่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

10.1.ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

10.2.ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ สุวิทย์ เจริญผล (2547:45 – 46)

10.3.ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แนวความคิดที่ได้จากข้อ 10.1 และ 10.2 ลักษณะแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert) มี 5ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณา ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้ามีความเข้าใจในการศึกษาค้นคว้าด้วย					
00	ตนเอง					
000	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นเรื่องที่ลำบาก					
	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการเรียนที่อิสระ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์(2538 : 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการปรับตัวพอใช้ด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และจุดมุ่งหมายแล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์ ดร. พาสนา จุฬรัตน์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบหาความเหมาะสมทั้งทางด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 100 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง

2.1 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t – test จากนั้นคัดเลือกเฉพาะข้อที่ค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งได้ผลดังนี้

2.1.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.198 – 7.485

2.1.2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.224 – 9.575

2.1.3 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.025 – 10.214

2.1.4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.498 – 13.267

2.1.5 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.126 – 10.998

2.1.6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.116 – 12.584

2.1.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.179 – 12.298

2.1.8 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.051 – 9.431

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อที่ 2.1 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) แล้วนำมาใช้ในการวิจัย ซึ่งได้ผลดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6439

2.2.2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7292

2.2.3 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8211

2.2.4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .4888

2.2.5 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7792

2.2.6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8216

2.2.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8116

2.2.8 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7884

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปขออนุญาตจากนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ ในการขอใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60.

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 2 – 14 กุมภาพันธ์ 2549 จำนวน 319 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

3. วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

4.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t – test

4.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่

4.3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

4.3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F – distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Mean Squares)
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
\hat{y}	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
X_1	แทน	นักศึกษาเพศชาย
X_2	แทน	นักศึกษาเพศหญิง
X_3	แทน	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
X_4	แทน	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
X_5	แทน	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
X_6	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_7	แทน	ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่ต่ำกว่าปริญญาตรี

X_8	แทน	ระดับการศึกษาผู้ปกครองในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี
X_9	แทน	ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรี
X_{10}	แทน	อาชีพผู้ปกครองที่รับราชการครู
X_{11}	แทน	อาชีพผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู
X_{12}	แทน	สุขภาพจิต
X_{13}	แทน	บุคลิกภาพ
X_{14}	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_{15}	แทน	การตระหนักรู้แห่งตน
X_{16}	แทน	ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน
X_{17}	แทน	ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน
X_{18}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน
X_{19}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
Y	แทน	การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
3. วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับชั้น สุขภาพจิต ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบด้าน ส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการตระหนักรู้แห่งตนเององค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประสาธน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่มีต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประสาธน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประสาธน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประสาธน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับชั้น สุขภาพจิต ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประสาธน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับชั้น สุขภาพจิต ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	77	35.2
	หญิง	142	64.8
	รวม	219	100.0
ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 4	85	38.8
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	88	40.2
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	46	21.0
	รวม	219	100.0
สุขภาพจิต	ปกติ	167	76.3
	บกพร่อง	52	23.7
	รวม	219	100.0
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	99	45.2

ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครอง	ปริญญาตรีหรือ เทียบเท่าปริญญาตรี	106	48.4
	สูงกว่าปริญญาตรี	14	6.4
	รวม	219	100.0
อาชีพของผู้ปกครอง	รับราชการครู	19	8.7
	ไม่ได้รับราชการครู	200	91.3
	รวม	219	100.0

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 219 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.2 จำแนกตามระดับชั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา เป็นเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 38.8 และเป็นเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 21.0 จำแนกตามระดับสุขภาพจิต พบว่า ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติ คิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมา มีสุขภาพจิตบกพร่อง คิดเป็นร้อยละ 23.7 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมา มีระดับ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.2 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 6.4 และเมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ ไม่ใช้รับราชการครู คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมา มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการครู คิดเป็น ร้อยละ 8.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบด้าน ส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการตระหนักรู้แห่งตน องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน องค์ประกอบด้าน สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูและ นักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับ ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.60	.64	ปานกลาง
บุคลิกภาพ	2.70	.37	แบบ เอ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.10	.45	ปานกลาง
การตระหนักรู้แห่งตน	3.47	.44	ดีพอใช้
ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน	3.49	.47	ปานกลาง
ลักษณะทางกายภาพทางด้านการเรียน	3.17	.59	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน	3.35	.51	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.63	.54	ดีพอใช้
การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.21	.40	ดีพอใช้

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครองในการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีการตระหนักรู้แห่งตน ลักษณะทางกายภาพทางด้านการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีบุคลิกภาพแบบ เอ และการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีพอใช้

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่มีต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่มีต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนวิเศษณ์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15	X16	X17	X18	X19	Y
X1	1.000	-1.000**	.100	-1.00	-.145*	-.262**	-.054	.014	.081	.011	-.011	.128	.120	-.030	-.150*	-.315**	.046	-.158*	-.324**	-.160*
X2		1.000	-.100	-.021	.145*	.262**	.054	-.014	-.081	-.011	.011	-.128	-.120	.030	.150*	.315**	-.046	.158*	.324**	.160*
X3			1.000	-.653**	-.411**	-.194**	.030	-.003	-.055	.021	-.021	-.026	-.035	.077	-.009	.015	-.118	.136*	-.109	.034
X4				1.000	-.423**	.233**	-.108	.082	.052	-.120	.120	-.063	.031	-.005	.015	-.010	.116	-.006	.056	-.064
X5					1.000	-.048	.095	-.096	.003	.120	-.120	.107	.004	-.086	-.007	-.006	.001	-.155*	.063	.037
X6						1.000	-.002	.073	-.146*	-.002	.002	-.177*	.076	.305**	.122	.311**	-.017	.166*	.248**	.277**
X7							1.000	-.880**	-.237**	-.182**	.182**	.075	-.093	-.025	-.205**	.041	-.056	-.183**	-.100	-.194**
X8								1.000	-.253**	.188**	-.188	-.068	.089	.018	.137*	-.011	-.007	.164*	.076	.212**
X9									1.000	-.014	.014	-.014	.007	.014	.138*	-.061	.127	.039	.048	-.039
X10										1.000	-1.000**	-.096	.053	-.086	.051	-.080	-.061	.062	.052	.239**
X11											1.000	.096	-.053	.086	-.051	.080	.061	-.062	-.052	-.239**
X12												1.000	-.206**	-.241**	-.222**	-.065	-.187**	-.351**	-.152*	-.127
X13													1.000	.106	-.205**	-.151*	.150*	.081	-.185**	-.006
X14														1.000	.315**	.389**	.141*	.471**	.229**	.392**
X15															1.000	.437**	.274**	.574**	.546**	.397**
X16																1.000	-.064	.350**	.389**	.291**
X17																	1.000	.390**	.205**	.211**
X18																		1.000	.588**	.515**
X19																			1.000	.451**
Y																				1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2) และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_6) ระดับการศึกษาของผู้ปกครองในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (X_8) อาชีพของผู้ปกครองที่รับราชการครู (X_{10}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน (X_{16}) ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19})

องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่ต่ำกว่าปริญญาตรี (X_7) และอาชีพผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู (X_{11})

องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_4) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_5) ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรี (X_9) สุขภาพจิต (X_{12}) และบุคลิกภาพ (X_{13})

ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การปรับเรียนตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	14.142	2.357	23.335**
Residual	214	21.413	.101	
total	218	35.555		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่ามี 6 องค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรอิสระทั้ง 6 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนโรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	b	SEb	β	R	R ²	F
X_{15}	.303	.078	.243	.397	.157	40.555**
X_{15}, X_{14}	.215	.063	.226	.486	.237	33.463**
X_{15}, X_{14}, X_{19}	.088	.052	.110	.614	.378	25.841**
$X_{15}, X_{14}, X_{19}, X_{18}$.048	.044	.053	.631	.398	23.335**
a = 1.159						
R = .631						
$R^2 = .398$						
$SE_{est} = .31782$						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด ได้แก่ การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 39.8 จึงนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.159 + .303 X_{15} + .215 X_{14} + .088X_{19} + .048X_{18}$$

สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .243 X_{15} + .226 X_{14} + .110X_{19} + .053X_{18}$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์ กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
2. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านการเรียน มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 219 คน เป็นนักเรียนชาย 77 คน และนักเรียนหญิง 142 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของภาคเรียนที่ผ่านมา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.198 – 7.485 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .6439

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.224 – 9.575 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .7292

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.025 – 10.214 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8211

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.498 – 13.267 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .4888

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.126 – 10.998 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .7792

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.116 – 12.584 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8216

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.179 – 12.298 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8116

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.051 – 9.431 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .7884

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปขออนุญาตจากนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ ในการขอใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60.
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 2 – 14 กุมภาพันธ์ 2549 จำนวน 319 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมด้านการเรียนที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2)

1.2 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_6) ระดับการศึกษาผู้ปกครองในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี (X_8) อาชีพของผู้ปกครองที่รับราชการครู (X_{10}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน (X_{16}) ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19})

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1)

2.2 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่ต่ำกว่าปริญญาตรี (X_7) และอาชีพผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู (X_{11})

3. องค์ประกอบที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานครมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_4) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_5) ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรี (X_9) สุขภาพจิต (X_{12}) และบุคลิกภาพ (X_{13})

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ไปหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด ได้แก่ การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 6 ประการ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 39.8

5. สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.159 + .303 X_{15} + .215 X_{14} + .088X_{19} + .048X_{18}$$

5.2 สมการพยากรณ์การปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .243 X_{15} + .226 X_{14} + .110X_{19} + .053X_{18}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษารั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2) โดยพบว่า เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แสดงว่านักเรียนหญิงมีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ ฮาวิกเฮิสท์ (วราวิรัตน์ ประสิทธิ์ธัญกิจ. 2537:30 – 31; อ้างอิงจาก Havighurst.1953) นักเรียนหญิงเป็นผู้ที่พร้อมจะปรับตัวเข้ากับทุกคน และเป็นเพศที่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีกว่า สามารถที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพศ

เดียวกัน และต่างเพศได้ง่าย จึงทำให้การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นไปได้ง่าย ทำให้เพศหญิงเป็นเพศที่มีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_6) ระดับการศึกษาผู้ปกครองในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี (X_8) อาชีพของผู้ปกครองที่รับราชการครู (X_{10}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน (X_{16}) ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19}) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นนักเรียนที่มีความพร้อมและตั้งใจในการเรียนอยู่เป็นพื้นฐาน จึงพร้อมที่จะปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิลล์ (กัณฑ์นิษฐา เกษมพงษ์ทองดี, 2546:20; อ้างอิงจาก Gill, 1962) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่เรียนดีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดี และนักเรียนที่เรียนดีสามารถแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดี

1.2.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครองในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนโรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มี ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรีนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ และสนใจในเรื่องการเรียนของบุตรหลานตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พยอม ธีธรรส. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลงานวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีผลต่อพฤติกรรมการเรียน รวมทั้งความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนในสังคมดีด้วย

1.2.3 อาชีพของผู้ปกครองที่รับราชการครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองรับราชการครู มีการปรับตัวด้านติการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการครูนั้นเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และประกอบกับต้องปฏิบัติหน้าที่ทำการสอน ดังนั้นจากสภาพแวดล้อมทางบ้านและความเอาใจใส่ด้านการเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการครูมีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก มีความพยายาม ในการเรียน ให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความล้มเหลว รู้จักกำหนดเป้าหมาย ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง สามารถคิดแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และให้เวลาส่วนมากแก่การเรียน จึงมีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ แมคเคลแลนด์ (สมจิตร หอไตรรงค์. 2539:13; อ้างอิงจาก McClland. 1961) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk – Taking) มีความกระตือรือร้น (Energetic) มีความรับผิดชอบตนเอง (Individual Responsibility) ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะทำให้นักเรียนมีความสามารถปรับตัวได้ดีกับการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.5 การตระหนักรู้แห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีการตระหนักรู้แห่งตนดี มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีการตระหนักรู้แห่งตนดี เป็นผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิด ความสามารถ เข้าใจตนเองว่า กำลังทำอะไร คิดอะไร รู้สึกอย่างไร รวมทั้งสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ อันเป็นผลจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และสิ่งแวดล้อม จึงมีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ ฟินิกสไตน์ เชียร์และบัสส์ (Fenigstein, Scheier and Buss. 1975:522 527) กล่าวว่าเมื่อนักเรียนมีความรู้บทบาทหน้าที่ตนเอง รวมถึงมีความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนของตัว

นักเรียนเอง โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของนักเรียนคือเรื่องการเรียนรู้ ดังนั้นนักเรียนที่มีการตระหนักถึงหน้าที่ที่ดี ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.6 ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียนมาก มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะการที่นักเรียนรับรู้ความคิดของผู้ปกครองที่ต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถเรียนต่อได้ในระดับที่สูงขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนเพื่อไม่ให้ผู้ปกครองผิดหวังในตัวเอง ดังที่ แอนเดอร์สัน (วิรัชาม์ กุลเพิ่มทวีรัชต์. 2547:37; อ้างอิงจาก Anderson. 1995) ได้ศึกษาผลกระทบของบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนต่อการเรียนรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง และการอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะประสบความสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง

1.2.7 ลักษณะทางกายภาพทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพด้านการเรียนที่ดี มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะลักษณะทางกายภาพทางด้านการเรียน ประกอบด้วย สถานที่เรียน ได้แก่ สภาพห้องเรียน มีขนาดห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีความสะอาด มีความเป็นระเบียบของห้องเรียน มีการถ่ายเทอากาศ มีแสงสว่าง ปราศจากเสียงและกลิ่นรบกวน และมีสื่อและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ มีความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียน มีความทันสมัยและมีคุณภาพการใช้งาน ทำให้นักเรียนสนุกกับการเรียน จึงมีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ สุพิชญา ธีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 182 – 187) ได้กล่าวถึงลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน อาทิเช่น สื่อ อุปกรณ์การเรียน ห้องปฏิบัติการการเรียน และปัจจัยอื่นๆ ที่ดีมีความพร้อมจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่โรงเรียนมีลักษณะทางกายภาพที่ดี จึงส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

1.2.8 สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มี

สัมพันธภาพที่ดีกับครู มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ การที่ครูกับนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยที่ นักเรียนปฏิบัติต่อครู ได้แก่ ความเคารพนับถือ เชื่อฟังครูผู้สอน ตั้งใจ และสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน และซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัยทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว และการครูปฏิบัติต่อนักเรียน ได้แก่ ความสนใจต่อนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และให้ความรักความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะแก่นักเรียนในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว ก็ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ดี เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ และการปรับตัวของนักเรียน ลดความกดดัน ความตึงเครียดที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน ลดความเป็นอคติของครูที่มีต่อนักเรียน และครูให้ความสนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจเรียน และสามารถปรับตัวด้านการเรียนได้ดี และการสอนก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น ดังที่ พรรณี (ชูชัย) เจนจิต (2532:361) กล่าวว่า การที่ครูมีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจนักเรียนสนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียน และส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

1.2.9 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับเพื่อน มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสุข ความสามัคคี ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามความสามารถ และโอกาส สามารถที่จะปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนได้ เป็นการเสริมสร้างมิตรภาพให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ ซึ่งจะส่งผลให้มีการปรับตัวด้านการเรียนดี ดังที่ สุใจ ตั้งทรงธรรม (2532:75) ที่ศึกษาการคบเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการทดลองนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนรับการช่วยเหลือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้นักเรียนเกิดการปรับตัวที่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้แก่

2.1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) โดยพบว่าเพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนชาย มีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ ในช่วงพัฒนาการที่เป็นวัยรุ่น ดังผลงานวิจัยของ วันชัย ดนัยตโมนุท.(2536) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่ เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดปทุมธานี ผลงานวิจัยพบว่า นักเรียนชายจะให้ความสนใจด้านการเรียนน้อยกว่า มีความตั้งใจ ความสนใจกับ เพื่อน หรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กีฬา กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองมากกว่า การเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนหญิง ดังนั้นจึงทำให้เพศชายมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่ำกว่าปริญญาตรี (X_7) และอาชีพของผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู (X_{11}) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

2.2.1 ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่ต่ำกว่าปริญญาตรีมีความสัมพันธ์ทางลบกับการ ปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มี ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาจึงสนับสนุน ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ อบรม และปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา และตั้งใจ ศึกษาเล่าเรียน เพื่ออนาคตของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผาทิพย์ กระหม่อมทอง (2522:70 - 72) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ในเขต เมืองและในเขตชนบทของประเทศไทย. ผลการวิจัยพบว่า บิดามารดาที่อยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ ต้องการให้บุตรเรียนจบในระดับสูงมากกว่าบิดามารดาที่อยู่ในเขตชนบท ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวดี ด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 อาชีพผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครูมีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู มีการปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู ไม่ได้อยู่และคลุกคลีในระบบการศึกษา ส่วนใหญ่ก็ให้ความสนใจที่จะศึกษาระบบการเรียนการสอนอยู่เสมอ ทั้งจากสื่อความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้บุตรของตนประสบความสำเร็จในการเรียน จึงทำให้นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่ไม่รับราชการครู สามารถปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_4) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_5) ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรี (X_6) สุขภาพจิต (X_{12}) และบุคลิกภาพ (X_{13}) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 บางคนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาก่อน ประกอบกับนักเรียนมีความตั้งใจ และมีความมุ่งมั่นในการเรียน จึงทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 บางคนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนขาดการศึกษา และทำความเข้าใจในการเรียนแบบการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับที่นักเรียนขาดความมั่นใจในตนเอง และความถนัดในวิธีการเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 บางคนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนสามารถปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พอเรียนในระดับสูงขึ้นจึงสามารถที่จะเรียนรู้ระบบการเรียนการสอนได้มากขึ้น และนักเรียนยังมีการศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามคำแนะนำของครูผู้สอน เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 บางคนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนไม่สามารถปรับตัวได้แม้จะเรียนในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับนักเรียนไม่สนใจศึกษาหาความรู้ ไม่ให้ความร่วมมือในการเรียนการสอน ขาดความอดทนต่ออุปสรรคในการเรียน ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บางคนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง และมีความทะเยอทะยานด้านการเรียนสูง มีจุดมุ่งหมายในการเรียน สามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ประกอบกับสามารถที่จะปรับตัวต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บางคนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง ไม่มีจุดมุ่งหมายในการเรียน ไม่สามารถค้นพบความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง และยังไม่สามารถปรับตัวต่อระบบการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.4 ระดับการศึกษาผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรีไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนบางคนผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในปัจจุบัน จึงให้การสนับสนุนแก่นักเรียนเป็นอย่างมาก ในทุกๆ ด้านรวมถึงด้านการศึกษา ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียน และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักเรียนบางคนผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดู เพราะจะต้องทำงานหนัก นอกจากนี้ผู้ปกครองบางคนไม่เห็นความสำคัญของการสนใจการเรียนของบุตรหลาน และฝากความดูแลไปให้ทางโรงเรียน ไม่ติดตามผลการเรียนของลูก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นหน้าที่ทั้งทางบ้าน และโรงเรียนจะต้องร่วมมือกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.5 สุขภาพจิต ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาโนเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนบางคนที่มีสุขภาพจิตปกติ มีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะ นักเรียนมีความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง ดังที่ทฤษฎีสุขภาพจิต (2532:1) ได้ให้ความหมายสุขภาพจิตไว้ว่า คือ สภาพความสมบูรณ์ของจิตใจ สภาพของจิตใจจะมีความสมบูรณ์เพียงไร ดูได้จากสมรรถภาพของจิตใจ ซึ่งได้แก่ความสามารถในเรื่องการผูกมิตร และคงความเป็นมิตร การแก้ปัญหา และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ การทำใจให้ยอมรับในสิ่งที่อยากเป็นเท่าที่ได้เป็นอยู่จริงได้ด้วยความพอใจ

นักเรียนบางคนที่มีสุขภาพจิตปกติ มีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ สุขภาพจิตมิได้หมายเฉพาะเพียงปราศจากโรคทางจิต และประสาทนั้นแต่รวมถึงการปรับตัวเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี ดังนั้น หากเกิดความวิตกกังวล หรือภาวะเครียดทางการเรียน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ในบางช่วงเวลาในขณะนั้นได้ ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.6 บุคลิกภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาโนเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนบางคนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะมีลักษณะ คือ ความมานะพยายามในการทำงาน ชอบฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อประสบความสำเร็จ ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ดังที่ ไควร์เวอร์ และไวนด์เนอร์ (วารภรณ์ แดงเจริญ.2544 : 44; อ้างอิงจาก Kleiwer & Weidner.1978) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และความปรารถนาความสำเร็จ พบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มักจะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า

นักเรียนบางคนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ยังมีลักษณะชอบแข่งขัน เอาชนะ มีความมุ่งมั่นอย่างมากในการที่จะกระทำสิ่งใด แก่งแย่งเพื่อความสำเร็จ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งการเรียนที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลาได้ยาก เนื่องจากนักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าว จะมีเป็นคนที่ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ทำเพื่อความสำเร็จของตนเอง และมีความเครียดสูง ดังที่ บลูเมนทอลล์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ. 2535 : 28; อ้างอิงจาก Blumenthal.1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ของนักเรียนชายและหญิง ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะมีความเครียดสูง ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวไม่ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด ได้แก่ การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{14}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (X_{18}) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 39.8 ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

6.1 การตระหนักรู้แห่งตน (X_{15}) มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนโรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่า นักเรียนที่มีการตระหนักรู้แห่งตนดี ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีการตระหนักรู้แห่งตน เป็นผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิด ความสามารถ เข้าใจตนเองว่า กำลังทำอะไร คิดอะไร รู้สึกอย่างไร รวมทั้งสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ อันเป็นผลจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ โกลแมน (ทศพร ประเสริฐสุข. 2543:101 – 105; อ้างอิงจาก Goleman. 1998.) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีการตระหนักในตนเอง จะต้องเป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้น ๆ และคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาได้ สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมมั่นในความสามารถ และมีคุณค่าในตนเอง และสามารถจัดการกับความรู้สึกภายในตนได้ โดยให้อยู่ในสถานะที่พอเหมาะพอดี ดังนั้นเมื่อนักเรียนมีการตระหนักรู้แห่งตนที่ดี ก็จะทำให้มีการปรับตัวที่ดีในเรื่องที่ตนเองต้องประสบ หรือเข้ามาในชีวิตตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเรียน ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของนักเรียน เมื่อนักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ตนเองได้เป็นอย่างดี ก็ย่อมส่งผลให้มีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่ 2 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก มีความพยายาม ในการเรียน ให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความล้มเหลว รู้จักกำหนดเป้าหมาย ที่เหมาะสมกับความสามารถของตน สามารถคิดแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และใช้เวลาส่วนมากแก่การเรียน จึงทำให้มี

การปรับตัวดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่แอทคินสัน (กันต์ฤทัย คลังพาล. 2546:27 อ้างอิงจาก Atkinson. 1964) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเอง หรือบุคคลอื่นโดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจ เมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อการกระทำไม่สำเร็จ ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการปรับตัวด้านการเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

4.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{19}) มีอิทธิพลทางบวกต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่ 3 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับเพื่อน ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนกับเพื่อนนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดมีสัมพันธภาพที่ดี ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้นการปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสุข ความสามัคคี ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามความสามารถ และโอกาส สามารถที่จะปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนได้ เป็นการเสริมสร้างมิตรภาพให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ ดังนั้น การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมกับเพื่อนคือ มีกิริยายิ้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักระดับอารมณ์ วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม มีความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีกับหมู่คณะ มีความเป็นอิสระในการเสนอความคิดเห็น แต่ถ้าหากว่าคนใดปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตนเองเช่น มีความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ไม่ดี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

4.4 สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่ 4 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับครู ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวได้ดีด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะในด้านการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนจะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น การที่ครูกับนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยที่ นักเรียนปฏิบัติต่อครู ได้แก่ ความเคารพนับถือ เชื่อฟังครูผู้สอน ตั้งใจ และสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน และ

ซึกถามครูเมื่อมีข้อสงสัยทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว และการครูปฏิบัติต่อนักเรียน ได้แก่ ความสนใจต่อนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และให้ความรักความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะแก่นักเรียนในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว ก็ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ดี เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ และการปรับตัวของนักเรียน ลดความกดดัน ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ลดความเป็นอคติของครูที่มีต่อนักเรียน และครูให้ความสนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจเรียน และสามารถปรับตัวด้านการเรียนได้ดี ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538:83 – 87) ได้กล่าวถึงพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนนั้นคือการยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความจริงใจระหว่างครูและศิษย์ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนมีแต่ความก้าวร้าว แข่งขัน ความกดดัน อคติ เอาวัดเอาเปรียบย่อมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ผลจากการวิจัย ในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โคแกน (Cogan. 1975:135 – 139) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์ และนิสิต จะทำให้การเรียนของนิสิตดีขึ้น อาจารย์และนิสิตมีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นิสิตจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของอาจารย์และนิสิตจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนิสิต นิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้ นิสิตมีทัศนคติทางบวกต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลเพื่อพิจารณา สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบวางแผนพัฒนา หรือหาวิธีการในการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมประชาชนิเวณศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีการปรับตัวที่เหมาะสมและถูกต้องในการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การตระหนักผู้แห่งตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน ดังนั้นผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูแนะแนว สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบวางแผนพัฒนา หรือหาวิธีการในการ

ส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีการปรับตัวที่เหมาะสมและถูกต้องในการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1.1 การตระหนักรู้แห่งตน ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีการตระหนักรู้แห่งตน ตั้งแต่เล็ก ๆ โดยการฝึกให้นักเรียนสามารถที่เข้าใจตนเองว่า กำลังทำอะไร คิดอะไร รู้สึกอย่างไร รวมทั้งสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ อันเป็นผลจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่เล็ก ๆ โดยการฝึกให้นักเรียน มีความพยายามต่อการเรียนให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความล้มเหลว รู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตน รู้จักว่า ตนเองเด่น หรือด้อยในด้านไหน สามารถคิดแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานได้ด้วยตนเอง และให้เวลาส่วนมากแก่การเรียน เป็นต้น

1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันทั้งใน และนอกห้องเรียน เกิดความสนิทสนม เข้าใจ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน เป็นต้น

1.4 สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน ครูควรมีการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยจัดกิจกรรมการเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียนให้นักเรียนกับครูได้มีการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความรัก ความเอาใจใส่ ยอมรับความคิดเห็น และให้ความเป็นกันเองต่อนักเรียน การให้ความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของครู ช่วยเหลืองานของครูที่สามารถทำได้ ขอคำแนะนำจากครูเมื่อประสบปัญหา ตั้งใจเรียน และสนใจบทเรียนที่ครูสอน ความเป็นกันเองระหว่างนักเรียนกับครูให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับครู เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคำศัพท์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนในช่วงชั้นอื่นๆ เช่น ช่วงชั้นที่ 3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของนักเรียน โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา และองค์ประกอบในส่วนอื่นๆ และศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ควรพัฒนาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การตระหนักรู้แห่งตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน โดยนำไปทำการทดลองเพื่อพัฒนาองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น การปรับพฤติกรรม กลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. กองวิจัยทางการศึกษา. (2542). แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กมล ภูประเสริฐ. (2540). *ปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์. (2524). *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- กันต์กนิษฐ เกษมพงษ์ทองดี. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กันต์ฤทัย คลังพหล. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. (การวิจัย และสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนานุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: บารุงสาส์น.
- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). *จิตวิทยาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.
- กิตยวดี บุญเชื้อ. (2540). *การเรียนรู้อย่างมีความสุข*. กรุงเทพฯ .
- กรมวิชาการ. (2544). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการแนะแนว*. กรุงเทพฯ. กระทรวงศึกษาธิการ. อัดสำเนา.
- กรมการแพทย์. (2529). *คู่มือสุขภาพจิตสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- กองการศึกษาสงเคราะห์. (2544). *รายงานวิชาการวิจัยการศึกษา และสภาพความต้องการในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์. กรมสามัญศึกษา ปี 2544*. กรุงเทพฯ . กรมสามัญศึกษา.
- กองนโยบายและแผน. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . (2540). *นโยบายและมาตรการในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองสุขภาพจิต. (2532). *รายงานแบบ ส. 2.1*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ก่อ สวัสดิพิธานิชย์. (2512). *จิตวิทยาตำราวิชาชุดक्रमมัธยมศึกษาของคุรุสภา วิชาครูตอน 3*. กรุงเทพฯ :
องค์การคุรุสภา.

_____ . (2518). *กระบวนการของการเรียน ค่านิยมและศีลธรรม วัยรุ่น และการปรับปรุง
บุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ.
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

คู่มืออบรมปฏิบัติการกระบวนการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. (2540). สำนักงาน
ประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ .
โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์,

งามตา วนิทานนท์. (2535). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

จรรยาพร กาญจนโชติ. (2532). *การปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้*.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

จรรยา เกษมศรีสังข์.(2537). *วิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.*
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จักรินทร์ พริ้งทองฟู. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา หลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ เขตคลองสาน กรุงเทพฯ. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา).*กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

จารุวรรณ ตั้งศิริมงคล. (2529). *สุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
รัฐบาลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา).* กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

จิราภรณ์ เอมเยี่ยม. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับสุขภาพจิตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา).* พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.ถ่ายเอกสาร.

ชาติชาย หมั่นสมัค. (2542). *การปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษคณะวิทยาศาสตร์ สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).*
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

- ชุตติมา ศรีแก้ว. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินูฎยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ชุตติมน ศรีแก้ว. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพฯ. ปรินูฎยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2544). คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมัธยมศึกษา.กรุงเทพฯ ฯ. บริษัท จูนพับลิชชิง จำกัด.
- ชมพูนุช บุญลธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุณนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร. ปรินูฎยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุช พงษ์ศิริ. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอพักผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร. ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.อัดสำเนา.
- ณรงค์ รมณีกุล. (2542). การดำเนินโครงการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 6 . จังหวัดลพบุรี. หน่วยการศึกษานิเทศก์. กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.
- दनัย ไชโยธธา. (2532, พฤศจิกายน – ธันวาคม). สุขภาพจิต. วารสารจันทร์เกษม. ปีที่4(205); 12 – 15.
- ดร.ณรัตน์ ผลสวัสดิ์. (2544). การปรับตัวและสุขภาพจิตของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำ (กศ.บป.) สถาบันราชภัฏพระนคร. ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดารณี ประคองศิลป์ (2530). การศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินูฎยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

- ทศพร ประเสริฐสุข. (2543). *ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา*. รวบรวมความทางวิชาการ
อีคิว. กรุงเทพฯ:DESKTOP.
- ทำเนียบ มหาพรหม. (2543). *การติดตามการปฏิบัติงานมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา). ขอนแก่น:บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2542). *การศึกษากรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับ
เพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวนันท์ กิจทวี. (2541). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด ยาบ้า นักเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นลินี ธรรมอำนาจสุข. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทนา จันทร์ผืน. (2545). *การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
เชียงใหม่ด้วยการวิเคราะห์หุระดับ*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิรมล สังธิกุล. (2547). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ ของครูกลุ่มศรีนครินทร์ สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ
การศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา คำภาฑู. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวในการเรียนระดับไฮสคูลของนักเรียนเกรด 9 โรงเรียน
นานาชาติเอ็กมัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิธยานน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: สารการพิมพ์.
- นิภา เมธาวีชัย. (2536). *การประเมินผลการเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิสิษฐ์การพิมพ์.
- นพพร พานิชสุข. (2526). *พฤติกรรมการสอนวิชาสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นวม สงวนทรัพย์. (2545). *เพศศึกษาแนวพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

- ประดินันท์ อุปรมัย. (2527). *วิทยาการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : วิกิตอร์รี่เพาเวอร์พอยท์.
- ปัดฐานัน จันทรพิมพ์. (2542). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำพัน จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี พรรณวิเชียร. (2544). *การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ฉบับพิเศษ : พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 15*.
- ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. (2539). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท. กศ.ม. (การอุดมศึกษา).* กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พาทิพย์ กระหม่อมทอง. (2522). *การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมืองและในเขตชนบทของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ส.ศ.ม.(สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ บัณฑิตานนท์. (2511). *ความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ปี 2510 ที่หวังจะได้รับการบริการแนะแนวของวิทยาลัย*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- ฝน แสงสิงแก้ว. (2518). *เรื่องของสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- พนิดา ปานอ้อ. (2546). *สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตตลิ่งชัน.ปริญญาโท. กศ.ม. (บริหารการศึกษา).* กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พยอม ธีรอรส. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- พรจิรา วงศ์ชนะภัย. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเสรีไทย กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท. กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา).* กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี (ชูทัย) เจนจิต. (2532). *ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม. จิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว*. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.

- _____ . (2541). “อัครมโนทัศน์” เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยา และสังคมวิทยาพื้นฐานการแนะแนว เล่ม 1. หน้าที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พาสณา ผโลศิลป์. (2535). การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิพัฒน์ เป็นอาทิตย์. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพฯ. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พีระ รัตนวิจิตร. (2544). การประยุกต์ทฤษฎีปัญหาสู่การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. บริษัทธรรมสาร จำกัด , กรุงเทพฯ .
- เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. (2535). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). การเปรียบเทียบสภาพจิตใจในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภาษิณี สุเชิ่่น. (2547). การเปรียบเทียบพัฒนาการทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กที่ได้รับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบบ้านเรียน และเด็กที่เรียนในโรงเรียนแบบปกติ. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภูงศ์ เลหาศิริวงศ์. (2535). การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาในระบบโรงเรียน และกึ่งระบบโรงเรียนเขตการศึกษา 11. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- มัลลิกา นิตยาพร. (2537). รายงานการวิจัยแนวความคิดของครูและนักเรียนต่อการขยายโอกาสทางการศึกษา : ในโครงการแนวทางขยายโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ 6 ปี. กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- มารีสา รัฐปัติย์. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2510). การศึกษาปัญหาการปรับตัวทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2544). จิตวิทยาการปรับตัว. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วราภรณ์ ระวังบุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิบเพรส จำกัด.
- วรางคณา ทูรันไธสง. (2545). การศึกษาความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของครู โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรารัตน์ ประสิทธิ์ธัญกิจ. (2537). การศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วริญญา อรรถยุกติ. (2543). การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติด และที่ไม่ติดยาเสพติด ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย ดนัยโตโมนุท. (2536). คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

- วัลลภา ตันติสุนทร. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คัดสรรกับความเครียด และระหว่างความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลอุดรดิติตต์. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.*
- วาสนา พิทักษ์สาลี. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.*
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538 ,กุมภาพันธ์ – มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้” *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 9.*
- วัลย์พร ขววัฒนาพงศ์. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของพยาบาลตำรวจวิชาชีพต่อระบบมาตรฐานคุณภาพคุณภาพโรงพยาบาลตำรวจ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- วัฒนาพร ระบัพทุกข์.(2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ ฯ : ต้นอ่อน.*
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2538). *เอกสารตัวอย่างเรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้ตัวอย่างเรื่อง การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน. กรุงเทพฯ:ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย.*
- วิรัชาม์ กุลเพิ่มทวีรัชต์. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัดราชโอรส เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ศิรินันท์ วรรัตนกิจ. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อนตนเองและส่วนร่วมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คานอนิคอล.ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ศศิวิมล บุราณทวีคุณ. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กหญิงบ้านราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สงัด อุทรานนท์. (2525). *การจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. จันทบุรี: วิทยาลัยจำไพพรรณี.*

- สิริวรรณ คำเข้ม. (2520). การศึกษาเปรียบเทียบในการคบเพื่อนต่างเพศของนักศึกษาหญิงปีที่ 1 ที่จบจากโรงเรียนสตรี และนักศึกษาหญิงปีที่ 1 ที่จบจากโรงเรียนสหศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.อัดสำเนา.
- สุขฤดี ธัชศฤงคารกุล. (2542). โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิรา จรัสศิลป์. (2531). คู่มือการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและแนะแนว).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2528). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุธีรา เทอดวงศ์วรกุล. (2547). การศึกษาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ สิงหะคะเชนทร์. (2535; กุมภาพันธ์ – มีนาคม). เจตคติของพ่อแม่และพฤติกรรมของเด็กเล็ก. วารสารแนะแนว. 26 (139) : 41 – 44.
- สุพัตรา พันธุ์วร. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลทางการศึกษา)กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรสิทธิ์ อัสยาพร. (2542). การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานด้านกระบวนการตามมาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสนนกวาง จังหวัดขอนแก่น. ;วิทยานิพนธ์ กศ.ม (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันท์เอม. (2525). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

- สุภาณี เจียมศักดิ์. (2543). *พฤติกรรมกรรมการปรับตัวในการศึกษาของนิสิตวิชาเอกพลศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (พลศึกษา).
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร ดาวดี. (2537). *ศึกษาความตระหนักในตนเองของพยาบาล และพฤติกรรมดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย*. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- สุภาพรณ โคตรจรัส. (2524). *จิตวิทยาในการดำรงชีวิต เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมณฑา บัวเฮงทรัพย์.(2546). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี*.ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (บริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ เจริญผล. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาบัณฑิตสถาบันราชภัฏ*. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลทางการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สำรวย ประไพศรีศรี. (2544). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา*.ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ).
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การดำเนินการปฏิรูปการศึกษา*.
กรุงเทพฯ : ศุภสมาคมไพฑูริย์.
- สำนักงานประสานการปฏิรูปการศึกษา. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศุภสมาคมไพฑูริย์.
- สำนักงานกฤษฎีกา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานกฤษฎีกา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานกฤษฎีกา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* ม.ป.พ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมจิตร หอไตรรงค์. (2539). *ผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน ในการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม*. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (พัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรษณ์. (2540). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่. ห้างหุ้นส่วนจำกัดเชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- เสาวภา ธรรมบุตร. (2525). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู:ศึกษารายกรณี นักศึกษาครูในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ส.ศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวรัตน์ จุลรัตน์. (2535). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อริตรา จารุรัตน์. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1*. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2533). *ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัลดำเนา.
- อัฉรา สุขารมณ. (2542). *EQ กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 5(1) : 1.
- อารี พันธุ์มณี. (2544). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.

- อุบลวรรณ บุญธง. (2546). *การศึกษาความแตกต่างทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และการปรับตัวของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย.ปริญญาโท. กศ.ม. (บริหาร การศึกษา).*กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพิน ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ. (2532). *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น.* กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรถัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ. (2542). *Child Centre : Storyline Method :การบูรณาการหลักสูตรและ การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ. บริษัท ดวงกลมสมัย จำกัด.
- อรรถัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ. (2544). *การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ.*กรุงเทพฯ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพิมพ์.
- Acher, Hocevar Michel. (1995, June). "The education Quality System : A Content Validation (Partnerships Organization Development)," *Dissrtation Adstracts International*. 56(1) : 192 – 197.
- Anderson. J. *Effects of classroom social climate on Individual Learning, American Education Research Journal*. 7 : March 135 – 152 : n.d.
- Atkinson, R.L. and others. (1993). *Introduction to Psychology*. 11th ed. Philadelphia:Harcourt Brace College Publishers.
- Broadfoot, Patricia. (1994, April). "Approacher to Quality Asurance and Control in other Countries," *Presented at The Annual Meeting of the Mid – South Education Research Association*. 6(15) : 4 – 8.
- Cogan, Morris L. (1975, April). "Studies of Teacher Behavior". *The Journal of Experimental Education*. P. 135 – 139.
- Donald, Elmer. (1969,May). "A comparative Study of the Opinions of Students. Faculty and Local Board Members Regarding the Appropriate Elements of Student Activities Program in Metropolitan Virginia Community Colleges." *In Dissertation Abstracts*. 29 (4) : 2146.
- Fenigstein, A. Scheier,M.F. and Buss, A.H. (1975, December). "Public and Private Self – Consciousness Assessment and Theory." *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 43(4):522 – 527.

- Friedman, G.A& McClelland, David C. (1984). *A Cross Cultural Study of Relationship between Children Rearing Practices and Achievement Motivation Appearing in Folktales*. New York : Rinehart & Winston Inc.
- Gilmer, B. and other.(1971). *Industrial and Organizational Psychology*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Good, V.C.and other.(1973). *Ed Dictionary of Education*. New York : Mc Graw – Hill Book company.
- Gorrow, Teena Ruark. (1997,July). “Elementary School Teacher Judgments of School Climate and Job Satisfaction in High – and – Performing School (Hight Performing 7),” *Dissertaton Abstracts Inthenational*. 56(1) ; 41 – A.
- Gronlund. (1959). *Sociomertry in the Classroom*. New York: Harper Publishers.
- Guilford. J.P. (1967). *Personality*. New York : Mc Graw – Hill Book. Co.,Inc.
- Jones, Harold E. (1970). “Personality Development in Children. Austin : University of Texas Kaplan,Louis”. *Mental Heath and Human Relations in Education*. New York : Harper and Brothers Publishers.
- Kinney, T.A., Smith, B.A. and Donzella, B. (2001, April). The Influence of Sex, Gender, Self – Discrepancy and Self – Awareness on Anger and Verbal Aggressiveness among U.S.A. college Student. *The Journal of Social Psychology*. 141(2):245 – 275.
- Lazarus, Richard S.(1961).*Adjustment and Personal*.New York.McGraw-Hill Book Company Inc.
- Moor. (1959, Jan). Sur Hodges“ Strategic Planning Total Quality Management and Quality Conception:An Exploratory Analysis” *Dissertation Abstracts International*. 55 (7) : 74 – 75.
- Nasby, W. (1989, November). Private Self – consciousness, Self – awareness and the Reliability of Self – report. *Journal of Personality and Social Psychology*. 56(6):950 – 957.
- Onoda, Larry. (1975, June.). Personality Characteristics of High Achieving and Under. Achieing Japanese American Seanseis. *Dissertation Abstacts International*. 35 : 7726 – A.

Rahman Syed Abbur. (1965,May). An Investigation of the Extent and Causes. Of Dropout in class BIT Through XIT of the Secondary Schools of Decca East Pakistan. *During Dissertation Abstracts* . 28 (1) : 405.

Rogers, Dorothy. (1977). *Child Psychology*. U.S.A. Monterey calf, Brooks/ Cole. Inc.

Rosen, Bernard C. (1961). *Family Structure and Achievement Motivation*. American Sociological Review.

Worchel,Stephen and Goethalo, George R. (1989). *Adjustment Path Way to Personal Growth*. New Jersey : Prentice Hall, Englewood Cliffs.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 10 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

4. ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะใช้ข้อมูลของนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น และจะไม่มีผลเสียหายใดๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น ซึ่งคำตอบจะเป็นความลับและเสนอวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวม

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวณัชชวดี จันทร์พอง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพเป็นจริงของนักเรียนและเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4
 มัธยมศึกษาปีที่ 5
 มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548

4. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....

5. อาชีพของผู้ปกครอง รับราชการครู
 ไม่ได้รับราชการครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับบุคลิกภาพ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกที่ต้องทำทุกสิ่ง อย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา					
2.	ข้าพเจ้าเป็นคนที่เริ่มต้นทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้เสร็จ					
3.	ข้าพเจ้ารู้สึกทนไม่ได้ ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขอไปที					
4.	ถ้าต้องฟังคนที่พูดไม่รู้จักรบข้าพเจ้ารู้สึกทนไม่ได้					
5.	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ท่านรับผิดชอบให้เสร็จก่อนกำหนด					
6.	เมื่อข้าพเจ้ากำลังฟังคนพูดเรื่องไร้สาระ ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อและหาทางเลี้ยวออกมา					
7.	เมื่อข้าพเจ้าต้องทำสิ่งที่ซ้ำซาก ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด					
8.	เมื่อข้าพเจ้ามีนัด ข้าพเจ้าชอบไปถึงที่นัดหมายก่อนกำหนด					
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดที่ต้องเข้าคิวเพื่อรอรับบริการ เช่น ธนาคาร ที่ทำการไปรษณีย์ เป็นต้น					
10.	ข้าพเจ้าจะแสดงความไม่พอใจเมื่อมีใครมาขัดจังหวะการทำงานของข้าพเจ้า					

11.	ข้าพเจ้าคิดว่าเวลาช่างผ่านไปอย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถทำสิ่งที่ข้าพเจ้าตั้งใจไว้ได้					
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกโมโห ถ้ามีใครมาขัดจังหวะในขณะที่ข้าพเจ้าไม่สามารถทำสิ่งที่ข้าพเจ้าตั้งใจไว้ได้					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ทำทลายความสามารถของตัวเอง					
2.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือที่ยาก					
3.	ข้าพเจ้าตื่นเต้นที่ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ					
4.	ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนวิชานั้น จะไม่เรียนวิชานั้นต่อไป					
5.	ถ้าข้าพเจ้าทำอะไรค้างอยู่แล้วหมดเวลา คงต้องทำงานนั้นต่อจนเสร็จ					
6.	ข้าพเจ้า ไม่อยากไปโรงเรียนเพราะทำงานที่ครูสั่งไม่เสร็จ					
7.	ถ้าหนังสือเล่มไหนอ่านแล้วเข้าใจยาก ข้าพเจ้าจะไม่อ่านหนังสือเล่มนั้นต่อ					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
8.	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียนหนังสือก็ได้ ถึงแม้ว่าการเรียนจะเป็นหนทางสู่ความสำเร็จในชีวิต					
9..	ข้าพเจ้าชอบทำอะไรง่าย ๆ ที่ไม่ยุ่งยาก					
10.	ถ้าทำสิ่งใดไม่ถูก ข้าพเจ้าไม่ชอบทำอะไรใหม่					
11.	ข้าพเจ้าไม่ชอบเลย ถ้าต้องเริ่มเรียนเรื่องเดิมซ้ำ ๆ					
12.	ข้าพเจ้าพยายามมากขึ้น ถ้าการกระทำนั้นมีข้อบกพร่อง					
13.	เมื่อข้าพเจ้ากำหนดเป้าหมายไว้แล้ว มักพยายามทำให้สำเร็จ					
14.	ข้าพเจ้าท้อแท้ หากงานที่ทำไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย					
15.	หากเกิดปัญหา อุปสรรคด้านการเรียนข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้					
16.	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการเรียนน้อย ทำให้ไม่ชอบเข้าเรียน					
17.	ข้าพเจ้าชอบวางแผนในการทำงานทุกครั้ง					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับการตระหนักรู้แห่งตน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ารู้จุดบกพร่องของตนเองจากการเตือนของเพื่อน					
2.	ข้าพเจ้าไม่รู้จักข้อดีที่แท้จริงของตนเอง					
3.	ข้าพเจ้าไม่รู้จักข้อเสียที่แท้จริงของตนเอง					
4.	ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าความสับสนในจิตใจของตนเองเกิดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว					
5.	เมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่นข้าพเจ้าสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม					
6.	เมื่ออยู่ในสังคมข้าพเจ้าไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม					
7.	ข้าพเจ้าระวังเรื่องการวางตัวต่อหน้าผู้อื่น					
8.	จากการเรียนรู้ทางสังคม ข้าพเจ้าตระหนักรู้ถึงการกระทำที่ถูกต้อง					
9.	จากการเรียนรู้ทางสังคม ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักรู้ถึงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง					
10.	ข้าพเจ้าระวังคำพูดเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่นเสมอ					
11.	ข้าพเจ้าระมัดระวังในการแสดงออกต่อผู้อื่นเสมอ					
12.	ข้าพเจ้าใช้สติก่อนที่จะตัดสินการกระทำของผู้อื่น					
13.	ข้าพเจ้าใช้อารมณ์ในการตัดสินใจก่อนที่จะกระทำเสมอ					
14.	ข้าพเจ้าสับสนในสิ่งที่ตนเองทำให้เพื่อนไม่พอใจ					
15.	ข้าพเจ้าไม่พอใจถ้ามีผู้อื่นพูดเปรียบเทียบกับเรื่องรูปร่างหน้าตาของเขากับข้าพเจ้า					
16.	ข้าพเจ้ารับรู้ถึงอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงของตนเองได้เมื่อมีคนมาทำให้โกรธ					
17.	ข้าพเจ้าไม่รู้อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงของตนเองเมื่อมีผู้อื่นทำให้ไม่พอใจ					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
18.	ข้าพเจ้าเข้าใจนิสัยของตนเองตรงตามความเป็นจริงเมื่อได้พูดคุยกับเพื่อนสนิท					
19.	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมความคิดที่ไม่ดีของตนเองที่มีต่อผู้อื่นได้					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองด้านการเรียน แล้ว

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนพิเศษเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน หรือในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ทั้ง ๆ ที่ ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียน					
2.	ผู้ปกครองต่อว่าข้าพเจ้าเสมอถ้าทำคะแนนสอบได้ไม่ดี					
3.	ผู้ปกครองหวังให้ข้าพเจ้าได้คะแนนดี ๆ					
4.	ผู้ปกครองคิดว่าการเรียนต่อในสายสามัญ มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงได้มากกว่า					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
5.	ผู้ปกครองไม่คิดว่าการเรียนต่อสายอาชีพ สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้					
6.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาที่สูงที่สุด					
7.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาเพื่อสามารถประกอบอาชีพได้เท่านั้น					
8.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียน และทำงานพิเศษไปด้วย					
9.	ผู้ปกครองคิดว่าการส่งเสริมการอ่านหนังสือ ทำให้ผลการเรียนของข้าพเจ้าดีขึ้น					
10.	ผู้ปกครองคิดว่าการศึกษาไม่ใช่เพียงเพื่อประกอบอาชีพเท่านั้น					
11.	ผู้ปกครองไม่คิดว่าการเรียนได้ระดับปานกลาง สามารถเรียนต่อในระดับสูงได้					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานที่เรียน						
1.	โรงเรียนจัดสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะด้านแสงสว่าง					
2.	อาคารเรียนสะอาด เป็นระเบียบ เอื้อต่อการเรียนการสอน					
3.	โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการที่สะอาด และทันสมัย เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ					
4.	โรงเรียนมีสถานที่จัดเก็บอุปกรณ์ทางการเรียนที่ไม่เหมาะสม					
5.	มีการจัดระเบียบภายในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนการสอน					
6.	ห้องเรียนใกล้กับห้องน้ำ ซึ่งส่งกลิ่นเหม็นรบกวนในขณะที่เรียน					
7.	มีการจัดห้องเรียนอย่างเป็นสัดส่วน เช่น ห้องเรียนวิชาการ ห้องเรียนปฏิบัติการ เพื่อป้องกันเสียงรบกวน					
8.	ห้องเรียนมีความปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก					
สื่ออุปกรณ์การเรียน						
9.	ในห้องเรียนมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมสำหรับค้นคว้า เช่น คอมพิวเตอร์ Internet ฯลฯ					
10.	โรงเรียนมีเอกสาร แบบเรียน ตำราเรียนที่ทันสมัย					
11.	ในห้องเรียนมีอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอกับจำนวน					
12.	ในห้องเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพเคลื่อนไหว (PowerPoint) ฯลฯ					
13.	ในห้องเรียนมีอุปกรณ์เชิงปฏิบัติการอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
14.	โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยเอื้อต่อการค้นคว้าข้อมูล					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณา ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู						
1.	นักเรียนให้ความเคารพ เชื่อฟังครู					
2.	นักเรียนมักทักทายครูทุกครั้งไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียน หรือนอกโรงเรียน					
3.	นักเรียนให้ความสนใจเฉพาะครูที่นักเรียนชอบเท่านั้น					
4.	นักเรียนตั้งใจเรียนเฉพาะวิชาที่ครูผู้สอนเป็นครูที่นักเรียนชอบเท่านั้น					
5.	นักเรียนให้เกียรติ และยกย่องครูเสมอ					
6.	นักเรียนไม่กล้าที่จะเข้าไปปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับครู					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
7.	นักเรียนแสดงความช่วยเหลือครูทุกครั้งเมื่อมีโอกาส เช่น ช่วยถืออุปกรณ์การสอน					
8.	เมื่อนักเรียนเห็นครูผ่านมา นักเรียนมักเดินเลี้ยวไปทางอื่น					
9.	นักเรียนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับครูผู้สอนได้					
10.	นักเรียนสามารถซักถามปัญหาการเรียนกับครูนอกห้องเรียนได้					
11.	นักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมอันใดที่เป็นการลบหลู่ครูผู้สอน					
การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน						
12.	ครูให้กำลังใจทุกครั้งโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง					
13.	ครูไม่ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน					
14.	ครูไม่ค่อยมีเวลาให้กับนักเรียนเพื่อปรึกษาปัญหาการเรียน					
15.	ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					
16.	ครูให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่นักเรียน					
17.	ครูไม่เอาใจใส่นักเรียนได้ทั่วถึง					
18.	ครูคอยตักเตือน เมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง					
19.	ครูมักทำโทษนักเรียนโดยไม่ฟังเหตุผลของนักเรียน					
20.	ครูให้กำลังใจนักเรียนเมื่อมีปัญหา					
21.	ครู ไม่มีเวลาให้นักเรียนในการปรึกษาเรื่องส่วนตัว					
22.	ครูให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่ง					
23.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ หลังจากการเรียนการสอน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อน					
2.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา เพื่อนให้คำแนะนำได้					
3.	เพื่อนของข้าพเจ้ามีความสามัคคีกัน					
4.	เพื่อนในห้องของข้าพเจ้าเห็นแก่ตัว					
5.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีเพื่อนที่สนิทที่ไว้ใจได้					
6.	ข้าพเจ้าพอใจในมิตรภาพของเพื่อนในห้อง					
7.	ข้าพเจ้ามีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนบ่อยครั้งในเรื่องไม่เป็นเรื่อง					
8.	เพื่อนของข้าพเจ้าให้กำลังใจกันและกันเมื่อมีปัญหา					
9.	เพื่อนให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้ามาก					
10.	ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่นได้เนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
11.	เพื่อนของข้าพเจ้าช่วยกันอธิบายบทเรียนที่ข้าพเจ้าไม่ค่อยเข้าใจ					
12.	เพื่อนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่					
13.	เพื่อนส่วนใหญ่ ชอบประชดประชันข้าพเจ้าเสมอ					
14.	เมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่					
15.	ข้าพเจ้ามีความวิตกกังวลว่าเพื่อนคอยแอบนินทาเสมอ					
16.	เพื่อนไม่สนใจให้ข้าพเจ้าร่วมกลุ่มทำงาน					
17.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเพื่อนส่วนใหญ่ ไม่จริงใจกับข้าพเจ้า					
18.	เพื่อนให้ข้าพเจ้ายืมของใช้ที่ข้าพเจ้าลืมเอามาทุกครั้ง					
19.	ข้าพเจ้าและเพื่อนกลับบ้านด้วยกันทุกวันยังทำให้ สนุกกันมากขึ้น					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนรู้เป็นสำคัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนรู้เป็นสำคัญ

แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ากลัวซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัยที่ไม่เข้าใจ หลังจาก ที่ครูมอบหมายให้งานแล้ว					
2.	ข้าพเจ้าชอบนั่งเรียนในห้องเรียนมากกว่าการที่จะออกไป เรียนรู้นอกสถานที่					
3.	ข้าพเจ้าเพิ่มเติมความรู้จากประสบการณ์ ที่ได้พบเจอ ภายนอกห้องเรียน เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น					
4.	ข้าพเจ้าชวนเพื่อนคุยตลอดเวลาที่ครูมอบหมายงานให้ ทำในห้อง					
5.	ข้าพเจ้าค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นความรู้จาก Internet เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนภายในห้องเรียนเสมอ					
6.	ข้าพเจ้าจดบันทึกตามคำบรรยายที่ครูสอน โดยไม่สนใจ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง					
7.	ข้าพเจ้าเอาหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่านระหว่างที่ครู มอบหมายงานให้ทำภายในห้อง					
8.	เมื่อมีการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ข้าพเจ้ามักนั่งดู เพื่อนมากกว่าลงมือปฏิบัติเอง					
9.	เมื่อครูมอบหมายกิจกรรมทางการเรียนให้ ข้าพเจ้าช่วย เพื่อนคิดกิจกรรมทั้งหมดจนเสร็จ					
10.	ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่ครูมอบหมาย เพื่อฝึกฝน ทักษะการคิดของตนเองอยู่เสมอ					
11.	เมื่อครูสั่งให้นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดภายใน ห้องเรียน ข้าพเจ้าจะนั่งขีดเขียนไปเรื่อย ๆ เพื่อรอเวลาให้ ครูเฉลยวิธีทำในท้ายชั่วโมง					
12.	ข้าพเจ้าฝึกทักษะในการคิดเพื่อให้เกิดความคิดที่ หลากหลาย เช่น การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
13.	ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา เมื่อครูให้ค้นคว้าด้วยตนเอง					
14.	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนข้าพเจ้าไม่พยายามใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาในการแก้ไขปัญหด้วยตนเองก่อนซักถามครู					
15.	ข้าพเจ้านำเอาประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้รับมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองใช้ในการแก้ไขปัญหา					
16.	เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ครูมอบหมายให้ ข้าพเจ้าปล่อยให้ปัญหานั้นสะสมต่อไปโดยไม่หาวิธีแก้ไข					
17.	ข้าพเจ้านำวิธีที่เคยใช้แก้ไขปัญหาในอดีต มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน					
18.	ข้าพเจ้าไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียน					

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	7.485
2.	3.744
3.	4.440
4.	3.886
5.	3.426
6.	3.242
7.	3.316
8.	5.485
9.	4.903
10.	3.198
11.	4.244
12.	4.613

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6439

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	3.820
2.	2.224
3.	3.663
4.	4.244
5.	3.125
6.	3.733
7.	7.854
8.	9.575
9.	2.683
10.	3.510
11.	6.323
12.	5.209
13.	5.842
14.	3.992
15.	4.906
16.	4.432
17.	3.288

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7292

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการตระหนักรู้แห่งตน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	2.025
2.	6.123
3.	5.538
4.	4.291
5.	2.962
6.	10.214
7.	6.191
8.	5.657
9.	4.658
10.	4.748
11.	2.744
12.	4.555
13.	3.197
14.	6.364
15.	7.859
16.	5.725
17.	8.389
18.	3.921
19.	4.758

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8211

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง
ด้านการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	13.267
2.	2.498
3.	2.577
4.	2.695
5.	3.062
6.	2.921
7.	2.764
8.	3.750
9.	2.654
10.	4.155
11.	2.737

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .4888

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพด้าน
การเรียนรู้

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	8.265
2.	4.154
3.	6.944
4.	5.815
5.	7.250
6.	2.126
7.	2.471
8.	2.444
9.	2.770
10.	6.085
11.	3.876
12.	4.384
13.	10.998
14.	8.997

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7792

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	8.141
2.	4.687
3.	2.116
4.	5.292
5.	5.524
6.	2.704
7.	3.368
8.	3.781
9.	7.169
10.	2.433
11.	6.906
12.	3.446
13.	4.364
14.	3.031
15.	3.771
16.	12.584
17.	7.836
18.	6.098
19.	4.474
20.	4.479
21.	12.130
22.	4.409
23.	8.184

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8216

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับ เพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	2.471
2.	2.879
3.	2.518
4.	4.967
5.	11.363
6.	2.571
7.	4.749
8.	5.853
9.	7.000
10.	6.596
11.	3.440
12.	4.294
13.	12.298
14.	5.367
15.	4.118
16.	4.784
17.	7.012
18.	2.179
19.	4.203

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8116

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่
เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	5.660
2.	2.287
3.	4.361
4.	9.431
5.	5.635
6.	2.120
7.	2.370
8.	2.984
9.	4.340
10.	3.512
11.	7.225
12.	2.573
13.	4.904
14.	6.757
15.	5.527
16.	2.051
17.	3.002
18.	3.510

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7848

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวณัชชวดี จันทร์พอง
วันเดือนปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	111 หมู่ 6 ต. แม่กา อ. เมือง จ. พะเยา 56000 โทร (054) 466412 , 01 - 5946083
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลพะเยา จ.พะเยา
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษา โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จ. พะเยา
พ.ศ. 2546	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา และแนะแนว มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร